

BIBLIOTEKA

Zaki. Nar. Im. Gssollńskich

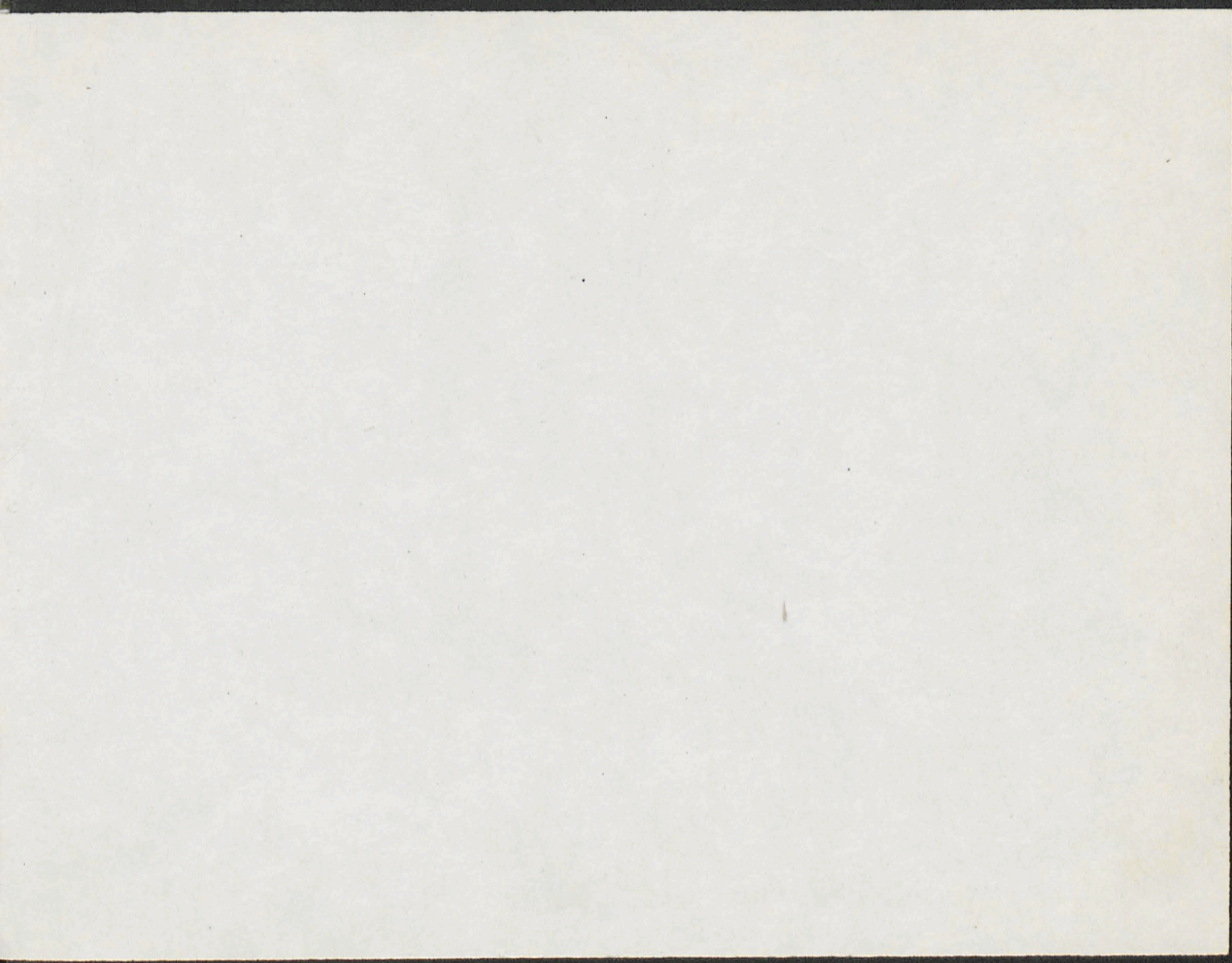
WVI

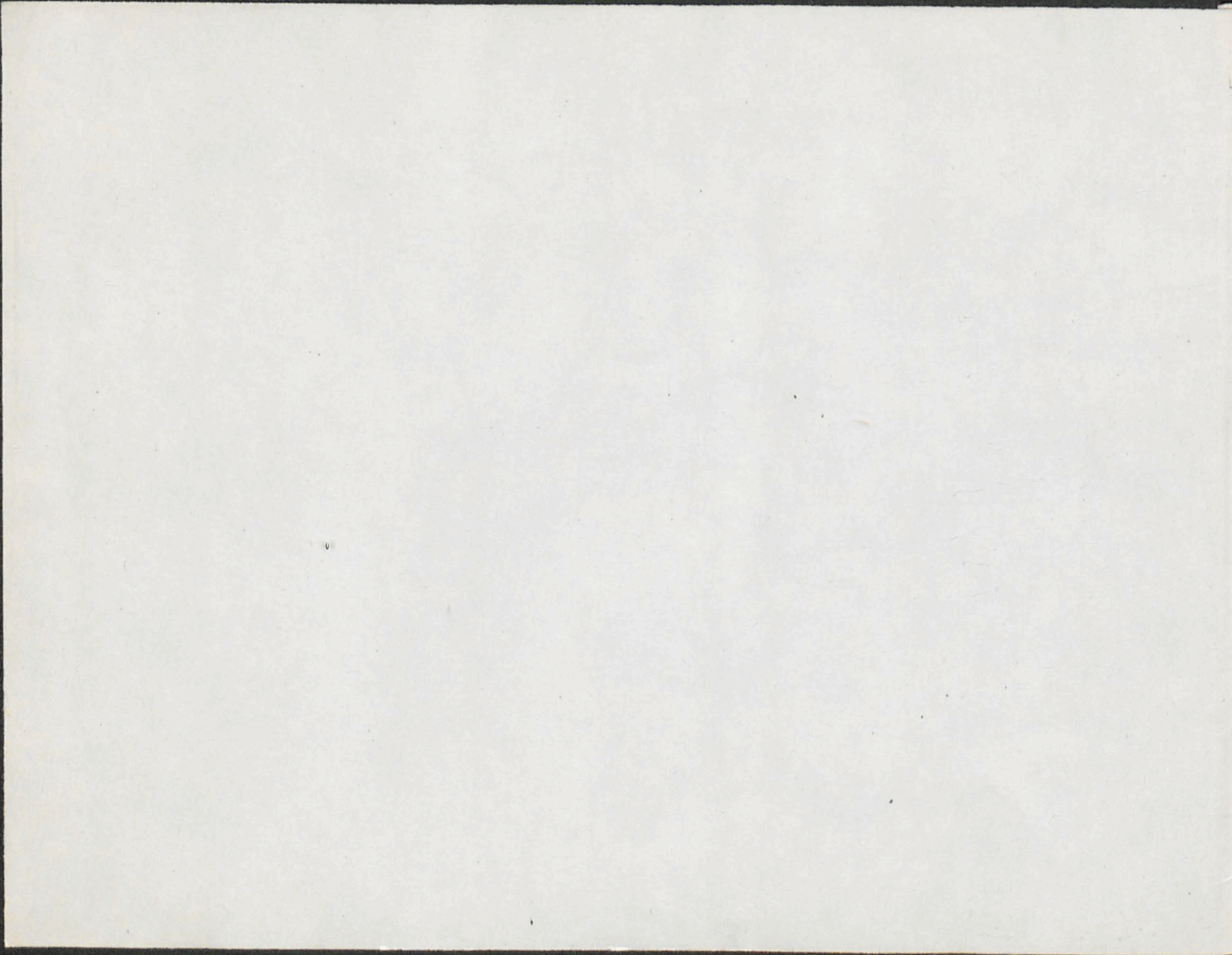
2416

JOURNAAL

~~1776~~
58 a

mm—

I O U R N A E L,

Vande Legatie, gedaen inde Iaren 1627. en 1628.
by de Ed. Erentfeste, Hoogh-Gheleerde, Voorneme seer
discrete Heeren, *Rochus vanden Honaert*, Raets-Heer inden Hoogen Rade
van Hollant, Zeelant ende West-Vriesslant: *Andries Bicker*, Burgermeester ende Raedt der
Stadt Amstelredam: ende *Simon van Beaumont*, Raet Pensionaris der Stadt Middelburgh,
Gedeputeerde van weghen de Provintie van Zeelant, ter Vergaderinghe vande Ho:
Mog: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden; te samen by
de Hoogh-gem: Heeren Staten Generael afgesonden, op den Vrede-
Handel tusschen de Coninghen van Polen ende Sweden.

*Inhoudende gort en warachtich verhael, so vant gene dagelycx is gepasseert, de gantsche Reyse
gheduyrende: Als oock de moeyelijckheyt ende verscheyden empschementen op de selve Reyse voorgevallen.*

**Verciert met verschepte Kopere Figuren: Van seekere Battailen/so te Lande als te
Water/tusschen den Sweden ende Polen ghehouden: Als oock vande vzeemde ghesteltenisse/
soo vant Landt als de Inwoonders in Polen / etc.**

D O O R

A. B. een van de tvvee Secretarisen der selver Ambassade.

t'AMSTELREDAM, By Michiel Colijn, Boeck-verkooper op't Water/ op de
Boeck van de Oude Bruggh by de Koon-Markt/ in't Hups-Boeck/ Anno 1632.

JOURNAL

Vand' legane Gedachte in de
by de H. Kerkelijke Hoog-
dijctre Haren K. H. H. H. H. H.
van Haren K. H. H. H. H. H.
Stad Haren K. H. H. H. H.
Gedachte in de Haren K. H. H.
A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z.

XVII-2416-II

A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z.

I O U R N A E L,

Vande Legatie, ghedaen inde Iaren 1627. ende 1628. by de Ed. Erentfeste, Hoogh-Geleerde Voorneme seer discrete Heeren, Rochus vanden Honaert, Raes-Heer inden Hoogen Rade van Hollant, Zeelandt ende West-Vrieslant: Andries Bicker, Burgermeester ende Raedt der Stadt Amstelredam: Ende Simon van Beaumont, Raedt Pensionaris der Stadt Middelburgh, Gedeputeerde van Wegen de Proventie van Zeelant, ter Vergaderinghe vande Ho: Mo: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden; te samen by de Hoogh-Gem: Heeren Staten Generael afgesonden, op den Vrede-handel tusschen de Coninghen van Polen ende Sweden.

Aer dat de Hooghe Moghende Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, totte Legatie gedeftineert aen Hare Majesteyten van Sweden ende Polen, &c. hadden geeligeert d'Ed. Heeren, Rochus vanden Honaert, Raet inden Hoogen Rade van Hollant, Zeelant ende West-Vrieslant, &c. Andries Bicker Burgermeester ende Raedt der Stadt Amstelredam; Simon van Beaumont, Raedt Pensionaris der Stadt Middelburgh, van wegghen de Provintie van Zeelandt, Gedeputeert ter Vergaderinghe van de Hoogh-ghem: Heeren Staten Generael, &c. ende Jo. Gijfbert van den Boetseler Heere tot Boetseler ende Ruwiel, des Furstendombs Cleve Erff-Schenck, Gedeputeerde van wegghen de Provintie van Vtrecht ter Vergaderinghe vande Meer-ghem: Heeren Staten Generael, &c. Soo sijn d'Heeren vanden Honaert ende Beaumont, op den 7. May uytten Haghe naer Amsterdam vertrocken, ende des avonts tijtelijck aldaer ghearriveert, latende d'Heer vanden Boetseler, vermidts zijne indispositie, inden Haghe; Ende de Heere Bicker tot Amstelredam vindende: wierden des avonts

ende vorderen tijdt die aldaer verbleven, op Stadts kosten ghetraecteert ende door eenighe uytte Magiftraet verwillecomt, ende vergaft.

Den 8. Haer Ed. tot Amftterdam verblijvende, fonden des avonts de Bagage ende de meefte uyt haren Treyn, met een Lichter naer Texel.

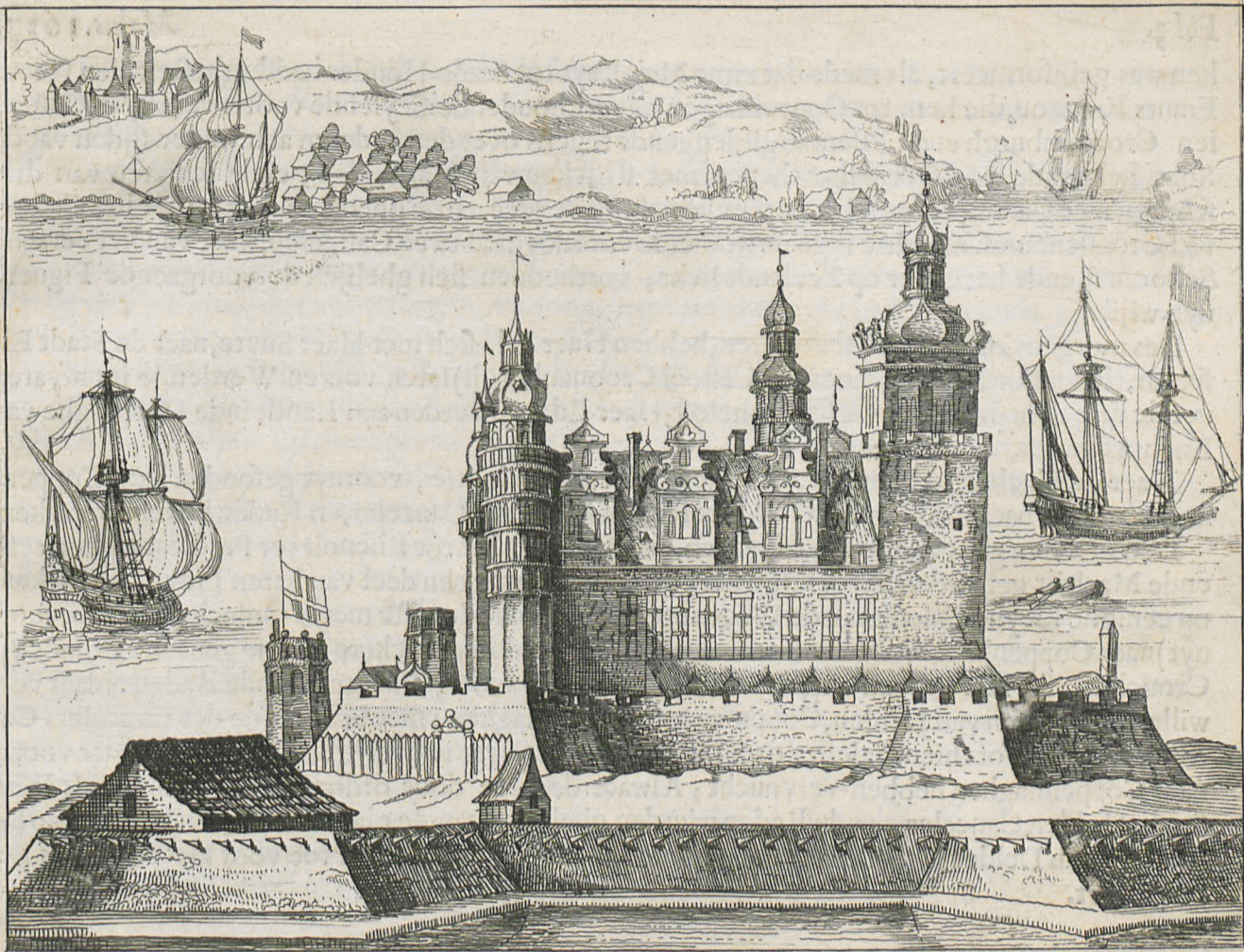
Den 9. zijn Haer Ed. van Amftterdam vertrocken, ende des avonts tot Alckmaer gkekomen, verbleven, ende van weghen de Magiftraet aldaer ghetraecteert.

Den 10. zijn Haer Ed. te famen op de Helder aen-ghecomen; alwaer defghelijck de Bagage te vooren met den Lichter van Amftterdam ghesonden, ende aldaer noch niet ghearriveert, affwachten.

Den 12. is de voorfz. Bagage, die twee daghen ende drie nachten tot Enchuyfen, om den harden Windt hadde ftill ghelegghen, in Texel aenghekomen; ende voorts over-ghe daen in beyde de Oorlogh-Schepen, doch overmits den Wint contrarie was, zijn dien avont aldaer noch verbleven.

Den 13. s'Morghens ontrent ten vijf uren, alfoo den Wint begoft te beteren, zijn Texel uytghe loopen: zijnde Haer Ed. geembarqueert in 't Schip 't Huys van Nassau genaemt, voorfien met twintigh ftucken Gefchut, ende vijf-en-tachtigh Man, daer Capiteyn over was Pietet Barentsz. Dorrevelt, van Amftelredam; Doch Haer Ed. meeften Treyn, int Schip het Wapen van Swolghenaemt, voorfien alft voorgaende, daer Capiteyn over was Thomas Pietersen van Amftterdam; 't derde Schip tot Convoy van Haer Ed. ghedeftineert, ghenaemt den Dolphijn, was voorfien met vijfentachtigh Man ende achtentwintigh ftucken Gefchut, daer Capiteyn op was Jacob Simonsen van Monickendam: foo haest buyten waren gekomen, is den Wint contrarie geworden, ende zijn, naer veel stille ende contrarie Winden, eerft op den een-en-twintichstē gecomen voort Col; Haer Ed. fonden van daer een Boot voor-uyt naer Elfenoir, om den Commiffaris Cracouw Haer Ed. comfte aen te melden, ende dat hem des anderen daechs aent Boort soude laten vinden.

Den 21. inde Sont aenghekomen zijnde, is den voornoemden Commiffaris Cracouw aen boort gekomen, ende heeft Haer Ed. vande gelegentheynt aldaer, ende waer den Prince van Denomarc-

ken was geïnformeert, als mede dat zijne Majesteit tot Stadt-Houder hadde ghefelt, den Heere Frants Rantzou, die hem tot Coppenhagen was onthoudende: Seylende voorts voorby de Casteelen Croonenburgh ende Elfenburgh, leggende tegens over den anderen aen weder-sijden vande Sont, hebbende drie Oorloch-Schepen met strijcken van Marsseylen, ende schieten van drie schoten met Canon, voort selve, naer ghewoonte de reverentie ghedaen: waer op uyt het Casteel van Croonenburgh met drie is geantwoort; de voornoemde twee Casteelen, waer van het eene op Schoonen, ende het ander op Zeelandt licht, verthoonen sich ghelijck de voorgaende Figure uyt-wijft.

Des morgens, ontrent ten seven uren, hebben Haer Ed. sich met Haer Suyte, naer de Stadt Elfenoir, (leggende aent voornoemde Casteel Croonenburgh) laten voeren: Werdende int afvaren uyt de drie Schepen al het Geschut gheloft; Haer Ed. logheerden aen Landt inde Herberghe van Enchuyfen.

Naer de Maeltijt hebben Haer Ed. den Secretaris Schultse, vooruyt gefonden naer Coppenhagen, omme haer Ed. comste aende Heeren Stadthouder, Canceler, en Raden bekent te maken.

Den 23. s^m morgens zijnde Pinxter-dach, naer dat haer Ed. tot Elfenoir ter Predicatie gheweest, ende Maeltijt gehouden hadden, sijn naer den middag met een deel van haren Treyn vertrocken, op eenighe kleyne Caleffen ende Wagentgens (sendende de reste mette Ooloch-Schepen, vooruyt) naer Coppenhagen, ende komende onder-wegen by een seeckere plaets genaemt Conincks-Crouch; heeft Haer Ed. van weghen den Heere Stadt-holder, Cantzeler ende Raden aldaer verwillecomt, Sr. Ian van Delden, Coopman tot Coppenhagen: met brengende des Cancelers Carosse, ende acht of thien Caleffe, daer Haer Ed. ende Suyte in over-ghegaen zijnde, haer voorts naer Coppenhagen hebben vervoucht; Alwaer de selve door ordre vande ghemelte Heeren, Stadt-Holder, Canceler, ende Raden wierden ghelogeert ende ghetraecteert, ten Huysse van Sr. Ieuriaen van Delden, Broeder vanden voornoemden Ian, twelck daer toe voor Haer Ed. was gepareert.

Naert arrivement van Haer Ed. zijn de selve door twee Cancelrije Jonckers : begroet ende verwillekomt ; welcke door last vande voornoemde Heere Cancelede Raden , Haer Ed. soo langhe aldaer waren, hebben opgewacht.

Den 24. naer den middagh , naer dat haer Ed. door den Secretaris Schultsen hadden audientie doen verfoecken, aende Meer-gem : Heeren Stadt-Houder, Cancelede Raden : zijn de selve te drie uren, geaccompaigneert door de voornoemde twee Jonckers, naert Conincks Hof ghereden: Werdende aldaer, door de ghemelte Heeren, Cancelede Raden aen de Deur vande Trappen vande Cancelrije-stove, ontfangen, waerinne hare audientie ghehadt hebbende, zijn naer de selve door de gem : Heeren gelijkelijck vande Trap tot aende Carosse afgeleyt.

Den 25. hebben d' Heeren Frans Rantzouw, Stadthouder: Christiaen Fries, Cantzeler: Christiaen Holck ende Holger Rosencrantz. Raden : Haer Ed. ghelijckelijck de visite gedaen.

Den 26. alsoo Haer Ed. haer prepareerden tot vertreck : hebben de selve de contravisite ghe-daen aenden Heere Stadthouder alleen, d' andere Heeren Rijcx-Raden niet wel te pas sijnde, ende zijn Haer Ed. door den voornoemde Heere Stadt-houder naer de visite de Trappen afgheleydt, ende ghepresenteert zijn Carosse, die aldaer ghereet stont, doch by Haer Ed. geexcuseert wiert.

Tegens den avont, zijn Haer Ed. door de voornoemde Cancelrije Jonckers, tot aende Haven met een Carosse gheleyt : Alwaer Haer Ed. (vande selve afscheyt hebbende genomen) met haer Suyte in onse Scheeps-Boot zijn ghetreden, ende passerende veel Conincklijcke Oorlogh ende andere Schepen aldaer inde Haven ende op stroom leggende, des selven avonts in onse Oorlogh Schepen ghekomen. Dan alsoomen niet geraden vont, teghens den nacht de drooghen te passeren, dat oock den Windt contrarie was, zijn op de Reede blijven liggen: Ende hebbende de beyde Schepen weder al haer Geschut geloft.

Den 27. alsoo den Windt alnoch contrarie was, zijn op de Reede verbleven.

Den 28. vande voornoemde Reede syn s' morgens mettet opgaen van den dagh, hebbende de Windt Noort-west, rseyl gegaen, om onse reyfe naer Dantsick te vorderen.

Den 30. gecomen zijnde niet verre van Dantsick: bevonden, dat de Riviere ende 'tincomen, met derthien Sweetsche Oorloch-Schepen, was beset, daer over Admirael was Carel Carelsen Gulden-Helm, Rijcx-Admirael van Sweden: welcke als zy ons sagen hebben Ancker gelicht ende Seyl gemaect, cours naer ons nemende: doen d'onse mede den Admirael conden uytte andere kennen, hebben beyde Oorloch-Schepen hem met drie schoten vereert, daer op by al de Sweetsche met twee is gheantwoort.

Haer Ed. fonden terstont den Secretaris Schultsen, aent Boort van den Gem: Heere Admirael; Sijn Ed. d'intentie vande selve, ende hare voorgenomen reyse op Dantsick voorhoudende, welcke twee of drie mael over ende weder zijnde gheweest, verstonden dat zijn Ed. 'tselve wel niet konde of wilde weygheren; maer (overmidts gheen last van zijne Majesteit hadde) scheen daerinne difficulteyt te maken, presenterende nochtans 'tselve zijne Majesteit per Poste te laten weten: 'twelcke Haer Ed. ongeradē vindende, dede resolveren om haren cours naer de Pillauw (daermen meende zijne Majesteit was) te nemen: Ende wederom vande Admirael scheidende, zijn zy uyt d'onse, ende wy uyt yeder van heure Schepen, met twee schoten vereert; Ende alsoo eenige Passagiers inden laten avont, meende haer met onse Boot naert Fort ter Minde te laten voeren, om voorts op Dantsick te comen; zijn doort Garnisoen uyt 'tvoornoemde Fort (meende dattet een Boot vande Sweetsche Schepen was) met een schoot twee of drie vande selve ghequetst, de reste over boort springende, ende sich retirerende, hebben haer gesalveert, ende zijn mette ghequetste weder aen ons boort gekomen: Doch seecker Capiteyn Winteroy (zijnde in Poolischen dienst) met eenighe andere vroegher afvarende sijn wel over ghekomen.

De Sweetsche Schepen die t'inkomen vande Riviere op Dantsick beletten, lagen in den Inham der Zee, tusschen ter Munde (seecker Fort by de Dantsickers aende Mont vande Riviere geleyt) ende den Hoeck van Hela in goede ordre.

5' Nachts naer dat vande voorn. Sweetsche Vlote waren gescheyden, ende onsen cours naer de Pillauw vervorderden: vernamen dat den Capiteyn vant Sweetsche Admirael-Schip, in onse was overghe-

overghekomen, laft hebbende, om (of Sijne Majesteyt vorder was vertrocken) Haer Ed. van noodighe Jachten ende anders te voorfien.

Den 1. Junij, zijn Haer Ed. inde Pilau ghearriveert, werdende int pafferen vande Engte, uyt yeder van onse Schepen drie ftucken gheloft; daer op by alle de Sweetfche Schepen die inde twintich aldaer laghen, met twee schooten is gheantwoort.

De Pilauw is mede een incomen te Water, die ontrent een Gotelingh-schoot wijt is, hebbende aen beyde fijden seer stercke Fortreffen legghen, die d'incomen in goede verseeckeringhe houden, Leght int ghedeelte van Pruyssen, dat den Chur-Vurft van Brandenburgh vande Croon Poolen, te Leen ontfanghen heeft: Alle Schepen naer Conincx-Berghen ende Elbingh, moeten hier door pafferen, ende van haer in hebbende Waren Tol betalen.

Haer Ed. aen Lant tredende, lieten ondertuffchen, de visite doen, aenden Heere Nicolaes Sternschelt (een voorneem Sweetf Edelman) Gouverneur vande Sweetfche Forten aldaer: Diemen vont niet wel te paffe, te zijn, hem excuserende, dat Haer Ed. niet hadde connen falveren, Verftonden alhier dat zijne Majesteyt, ende den Heere Chur-Vurft van Brandenburgh, te samen waren geaccordeert voor vijf Maenden Neutraliteyt, daer Mey d'eerste af is gheweest: Dat zijne Majesteyt daer op was vertrocken naert Dantsicker-Hooft, daer deselve zijne Majesteyt seeckere Schanfe opt scheyt ofte verdeelinghe vande Reviere vande Weyffel, heeft ligghen.

Den 2. naer den middagh, naer dat Haer Ed. den Secretaris Schultfen hadden voor-uyt ghesonden; zijn deselve met haer Suyte ende Bagage gheembarqueert in twee Conincx-Jachten, (byden voornoemden Capiteyn vant Sweetfche Admirael-Schip bestelt) elck op-hebbende veerthien Man, ende twee kleyne Stucxkens; Om daer mede de reyse naer Elbinghen te vorderen: So haest tseyl waren, hebben beyde onse Oorloch-Schepen al haer Geschut gheloft, daer op byde twee Jachten is gheantwoort; Ende sonder het Jacht (waer-in Haer Ed. geembarqueert waren) desselven avonts noch tot Elbinghen ghecomen hebben, ten ware op de Riviere vande Melvingh tot verscheyden-malen niet waren vast gheraect: Het tweede Jacht daer Haer Ed. meeste ghe-

volch in was, door de botticheydt vant Scheeps-Volck (seeckere Proviant-Boot vande Ruyterije die aldaer te Lande lagh, overseylende) ware by-nae in onghelgentheyt ghecomen.

Den 3. smorghens zijn Haer Ed. binnen Elbinghen ghearriveert; Ende door zijne Majesteys ordre, gaen logeren ten Huysse vande Weduwe van eene Iohan Schultsen van Grebin, in sijn leven Domheer tot Magdenburch; daer den Heere Rijcx-Canceler van Sweden, den gantschen Winter te vooren, was ghelogeert gheweest.

Desse Stadt wordt ghereeckent onder de vier groote Steden van Pruyssen, leght seer playsant, heeft aende eene sijde, sekere hooghte; ende aende andere zijde, het Grootte Werder, zijnde laech ende seer Vruchtbaer Landt; 'twelck vande Stadt is ghescheyden mette Reviere de Melvingh ghenaeamt, die tusschen beyden deur-loopt, ende ontrent een kleyne Mijle wijder eyndicht, ende sich vermenght mettet Haff, 'twelck een ghedeelte is vande Reviere vande Weyssel ende vande anderen scheydet aent Dantzicker-Hooft, ende zijn loop ende eynde neemt door de Pillauw, inde Oost-Zee: De Stadt is oock seer vermaert deur den Engelschen Laecken-handel, die aldaer voor den Oorloch, in seer goede fleur was; Aende hooghte light een tamelijcke Voor-Stadt, die nu by sijne Majesteit van Sweden mede is gefortificeert, ende in defensie gebracht; doch beneden aende oversijde van de Rivier staen alle de Spijckers ende Coopluyder Pack-huysen, welcke zijne Majesteit insghelijcks heeft laten fortificeren.

Een wijle naer Haer Ed. aencomste, zijn deselve verwillecomt, van wegghen den Heer Gouverneur Gabriel Oxenstierna; door den Oversten Luytenant Salsbergh ende een Capiteyn van het Garnisoen; Op den middagh zijn Haer Ed. mede verwillecomt van wegghen Burgermeesteren ende eenen Eerbaren Raet deser Stadt door den Raets-Heer Sneer; Ende met twaelf Stadts-Kannen met Wijn ende eenighe Spijse vereert.

Haer Ed. verftonden aldaer, dat zijne Majesteit den voorleden nacht swaerlijck ghequetst was, doch zijn naerderhant bericht 'tselve niet periculeus, ende inde volghende maniere toeghegaen te zijn, Dat zijne Majesteit aent Fort vant Hooft op de Punct vande neeringh ghelecht, daer haer

haer de Weyfel is verdelende eenighe incommoditeyt lijdende was, inden toevoer vande behoeften: Door eenighe Troupen van die van Dantzick, sterck ontrent twee duysent Musquettiers, gecommandeert by den Oversten Lyfeman (een Dantzicker die voor desen den Prince van Oraengien ghedient heeft) leggende recht teghen overt voorfz. Fort, op de Dantzicker Werder, in een Retranchement met Paliffaden beset; Waer over zijne Majesteit met vijf ofte 600. Man gheset in Barquen ofte groote Booten, onderwonden heeft de Riviere te passeren, ende de voorfz. Troupen te doen delogeren; dan het schijnt dat de Boots door den stercken stroom verwerrende, ende gheraeckende uytte ghestelde ordre; Zijne Majesteit in een Schuyte hem daer onder, heeft gegeven, om deselve weder in ordre te brengen, ende de voorfz. Dantzicksche uyt haer Retranchement seer sterck schietende, zijne Majesteit van een Musquet-Coeghel wiert gheraecht onder in't hanghen vanden Buyck, boven de Liefse, doch en was niet gepenetreert, zijnde het Loot byt Abdomen blijven steecken. Den Graef van Thorn was mede, ende swaerlijcker ghequetst, de Coegel zijnde in zijn zijde gepenetreert door de corte Ribben, doch niet seer diep, waer mede 'texploict was ghefailleert, ende zijne Majesteit weder af-ghewecken, met verlies van ontrent ses-en-twintigh dooden, ende eenighe ghequetste: zijne Majesteit en was dese quetsure niet achtende, maer liet sich by yeder wederom sien. Ende heeft zijne Hoogh Ged. Majesteit Haer Ed. daer naer, door een van zijne Secretarisen, ende een Edelman van zijn Camer, Gabriel Oxenstierna, (Cousijn Germain vanden Heere Canceler) doen bewillecomen, ende d'audientie om de ghemelte onghelgentheydt, voor eenighe dagen: excuseren. Haer Ed. wierden soo langh aldaer waren, van weghen zijne Majesteit ghetraecteert, ende door eenighe van desselfs Edellieden opghewacht.

Den 5. s' morgens vroegh, sonden Haer Ed. den Secretaris Schultsen met Missive, als zijne Majesteit (die tot Dersau was) omme audientie te moghen becomen.

Des aftermiddaghs, is den Heere Arel Oxenstiern Vry-Heer tot Kimitho, &c. Rijcx-Canceler van Sweden, Haer Ed. comen visiteren, en van wegen zijne Maj. begroeten: die deselve affirmeerde aende beterhant te zijn, zijnde zijn Gen: eerst een kleyne wijle te voren, inde Stadt gearriveert.

Den 6. ende andere daghen, zijn Haer Ed. omgheleyt, de fortificatien der Stadt besichtigende, die tamelijck zijnde, by last van zijne Majesteit noch daghelijcks wierden gemelioreert ende versterckt.

Den 9. hebben Haer Ed. de Capiteynen van beyde de Oorloch-Schepen ghelicentieert, met last van sich nae Dantzick te vervoeghen: Haer mede ghevende eenighe vander selver Bagage ende Suyte.

Deffelve daeghs quam den Secretaris Schultsen weder van Dersau, met brengende een Missive van zijne Majesteit van Sweden, antwoordende op die van Haer Ed. aen Hooght-gem. Majesteit gheschreven.

Den 10. voor den middagh, in't voornoemde schrijven van daeghs te vooren ordre ontfangen hebbende: zijn Haer Ed. met haer Suyte, van Elbinghen vertrocken, met drie Caroffen, ettelijcke Caleffen ende derthien of veerthien Bagage-Waghens, van weghen zijne Majesteit door den Gouverneur aldaer bestelt; ende hadde deselve zijne Majesteit daeghs te vooren naer Elbing voor-af-ghesonden, den Heere Baron Banier, Gouverneur van Marienburgh, om Haer Ed. neffens den voornoemde Gouverneur van Elbingh, d'Heer Oxenstierna ende zijne Majesteits Secretaris d'Heer Philips Sadler, te gheleyden naer Dersau; zijn mede gheconvoyeert met een Compagnie Paerden tot Marienburgh toe, alwaer ons een ander Compagnie, aldaer in Garnisoen legghende, een half mijl vande Stadt, heeft ontfanghen, ende in't Logement vanden Burgh-Graet, alwaert middachmael door ordre van zijne Majesteit gheprepareert was, opgebracht ende ghetraecteert.

Marienburgh is een tamelijck Stedeken: het Slot 'twelck vast ende seer oudt is, wordt gheacht voor een vande beste in dese omghelegghen Quartieren, is groot van begrip, ende seer vermaert gheweest ten tijde vande Cruys-Heeren.

Des aftermiddaghs Haer Ed. weder vertrocken, ende uyt het Casteel met twee Canon-schooten vereert: komende ontrent den avont teghens over Dersauw, zijn met Ponten (alsoo de Brugghe door den stercken Stroom was ghebroocken) overgheset; Ende door den Heere Velt-Marschalck

Wrangel

Wrangel van weghen zijne Majesteit ontfanghen, ende verwillecomt zijnde: heeft d'gem. Heer Wrangel by hem hebbende eenige Compagnie Paerden, Haer Ed. opgeleyt tot in haer Logement, 'twelck door ordre van zijne Majesteit bestelt was opt Raet-Huys aldaer, werdende in't incomen met verscheyden Canon-schooten vereert. Syne Hoogh-gem. Majesteit, hadde aende zijde van dit Stedeken, syn meeste Legher wel ghetrencheert legghende, nevens de Weyfel; t'approberen vant Poolfche Legher, dat ontrent een half mijl daer van daen lagh, (in meninghe dit Stedeken te belegeren) belettende.

Den 11. s'morghens, is d'Heer Gabriel Oxenstierna, Haer Ed. comen aenssegghen, dat syne Majesteit van meninghe was, deselve noch voor den middagh audientie te verleenen, op vryen Velde: daer toe twee Compagnie Voet-Volck inde Wapenen, syn ghebracht, ende voor Haer Ed. Logys gheplaceert, die deselve daer naer, (geaccompagneert deur eenighe voorneme Officers ende Edellieden) tot aen syne Majesteits Tente hebben gheleyt, een weynich voor de welcke Haer Ed. te ghemoete ghecomen is, den Heere Hoff-Marschalck Vlackenlijck, die de selve van weghen syne Majesteit ontfingh ende inde Tente gheleyden: Vonden syne Hooghst-gem. Majesteit sitten op een Stoel, daer over een root Fluweelen Kleet ghehangen was, waer voor Haer Ed. de reverentie ghedaen hebbende, hare Propositie deden in't Nederduyts, die syne Majesteit in de selve Tale seer punctuelijck beantwoordende: Die audientie wiert in't publijck verleent, ter presentie vanden Heere Canceler ende andere Heeren van qualiteit, als mede van Haer Ed. gansche Suyte.

Den 12. hebben Haer Ed. gheviseert, den Heere Axel Oxenstierna Rijcx-Canceler van Sweden.

Den 13. naerde Predicatie, hebben Haer Ed. wederom audientie ghelhadt by syne Majesteit van Sweden, in't Logement vande selve syne Majesteit, synde in't Clooster aldaer; Ende hebben Haer Ed. vanden selven affcheyt ghenomen.

Naer dat Haer Ed. uytte audientie quamen, heeft den Heere Hooft-Maerschalck door last van

fyne Majesteit aen Haer Ed. Officiers ende Edellieden geputeert, d'eer van syne Majesteits handen te kussen, 'twelck by deselve danckelijck is aengenomen ende geeffectueert.

Naer den middagh, zijn Haer Ed. ende ghevolch met vier Carossen ende veerthien Bagage-Waghens ende Caleffen, vertrocken van Derfau (synde van een deel van't Canon met schooten vereert, ende met ettelijcke Compagnie Duytschen te voet buyten de Poorte geleyt) naert Poolische Legher; leggende ontrent een kleynen mijle daer van daen, Haer Ed. hadden te vooren door den Secretaris Schultsen byden Heere Generael laten vernemen, op wat plaetse, dat elcanderen het Convoy ten weder-syden soude scheidten: 'twelck gedaen synde, ende het Poolische Convoy, Haer Ed. van s'morghens vroegh tot op den middagh ghewacht hebbende, op de ghedesigneerde plaetse, is 'tselve weder te rugghe ghetrocken, ende Haer Ed. mettet Convoy van syne Majesteit van Sweden (synde seven Compagnien Ruyters, een stuck-weeghs gheleydt by syne Majesteits Velt-Marschalck, ende andere Officiers) op de ghedesigneerde plaets comende, vonden anders niemant als den Capiteyn Winteroy (onlanghs onder Haer Ed. Suyte overgecomen) met ontrent twaelf Paerden, die Haer Ed. seyde dat het Poolische Convoy onder den Oversten Sulcoëffsky (Neve vanden Heere Generael Koniecpolsky) naer den gantschen morghen ghewacht te hebben, weder te rugghe geretireert was, Haer Ed. resolveerden mitsdien, vermits het laet wiert den wegh niet te ghebruycken, ende hebben overfulcks haer weder mettet voornoemde Convoy, naer Derfauw begheven, sendende den Secretaris Schultsen, met een Carosse te rugghe naerden Generael, om excusie te doen, dat Haer Ed. niet in tijts ghecomen waren; Die des nachts wederom comende, heeft gerapporteert, dat het Poolische Convoy, Haer Ed. s'morgens vroech op de ghedesigneerde plaetse, weder soude verwachten.

Den 14. s'morghens ten acht uyren, met ghelijck Convoy ende ordre als vooren vertreckende ende comende op de ghedesigneerde plaetse, vonden 't Poolische Concoy aldaer ghereedt, zijndes ses Compagnien, drie Hussaren, ende drie Compagnien Cosacken, onder de Meer-gem. Oversten Sulcoëffsky: Het ghepasseerde van daeghs te vooren, wiert ten weder-syden voor afronte opgenomen

ghenomen, de Sweden segghende dat de Poolen niet hadden willen wachten, ende de Poolen dat de Sweden Haer Ed. hadden opgehouden, om haer te langher in't Velt te houden staen; Doch zijn de Officieren byden anderen comende, met vruntfchap, voor die tijt ghescheyden; de Sweden weder te rugghe, ende Haer Ed. haer mettet voornoemde Convoy, naert Poolfche Legher beghevende; twelck ontrent 4. mijls genaeckende, syn ghebeden af te gaen in seeckere Tente, voor Haer Ed. aldaer op-ghespannen; alwaer een weynich gheruft hebbende, zijn deselve door den Rechter van't Legher, van weghen den Heere Generael begroet, ende naer veel courtoise discoursen, (gheaccompaigneert met thien of twaelf voorneme Edellieden) heeft Haer Ed. gheleyt naerde Tente vande Meer-gem. Heere Generael Stanislaus a Konicpole Konicpolsky (een vande voorneemste Waywoden van't Poolfche Rijck) synde een discreet ende courtois Heer, seer ervaren inde Oorloghen tegens den Turck ende andere Barbare Natien: Haer Ed. de Tente naerderende, zijn buyten deselve door den gem. Heer Generael ontfangen, die deselve met haren treyn inde Tente, ende naer eenighe discoursen aende Tafel gheleyt heeft, tracteerde deselve op de Poolfche wijze magnificquelijck, in presentie van veel voorneme Overften ende Edellieden, van't Legher, over de Maeltijt met achthien of twintich Canon-schooten vereerende, ende naerde selve seer courtoiseerlick dmitterende; heeft Haer Ed. als te vooren weder naerde voornoemde Tente voor deselve opghespannen, doen gheleyden, alwaer weder ghecomen synde, syn de Sweetfche Waghens ontladen, ende byden Heer Generael te rugghe naer Derfau ghesonden.

Eer ick vorder treede in discours vande Voyage, hebbe noodich gevonden te verhalen, wat militie ghemeenlick in Poolen wert gevonden: De Huffaren ofte Lanciers op wiens forces zy haer meest vertrouwen, sijn int gemeen vande voorneemste Edellieden vant Lant, zijn seer prachtigh in Kleederen ende gewaet van hare Paerden, hebben een Harquebufiers Wapen ende daer onder een Casacke de Mailles, ende aende armen tot over de Elboghnen langhachtighe Schijven om den houw van een Sabel afte schutten: boven haer Sabel diese op de zijde draghen, hebben noch een Palache onder de Sadel van haer Paert steecken, twelck by naer soo langh is, als een steeck-kade: fommighe

sommige hebben oock Pistolen, ende om haren Hals een Luypaerts of een Panthers Vel hanghen, met Vleughels op de rugghe, ende meer andere vreemde verciercelen: hare Lancien zijn wel eens soo langh als die hier te Lande gheweest zijn, welck niet onder den arm, maer in seecker Leder (dat aende Sadel vast is) voeren: Andere die meestendeel teghens die Tarters werde ghebruyckt, hebben anders gheen Wapenen als Booch ende Pijlen, ende sommige oock een Pistool tusschen haer Gordel steecken: de derde manier van Ruyters syn de Zboroffsche Cofacken, die vande Turcse Grensen ende vande Swarte Zee comen, hebben anders geen Wapen als een Casacque de Mailles, een Ysere Schijve op't Hoofd ende een Carabijn-Roer op de rugge, sommige hebben oock Arm-schijven aen, als de Huffaren. Haer meeste Voet-Volck syn Heyducken, (Boeren die over al zijn op ontbooden) draghen seer langhe Rocken, ende hebben anders gheen Geweer als een Carabijn-Roer ende een Bijltgen metten Sabel, gelijk tot naerder onderrechtinghe mette bygaende Figuyre wel hebbe willen vertoonen.

Des avonts gaende wandelen, saghen op Paelen staen de Lichamen van eenen Swaben ende Drayer, te vooren Dantzicker Borghers, die eenich verraet hadden ghepleecht, ende in Poutzk (corts te vooren byden Poolen ingenomen) waren gevonden, ende alhier in't Leger naer twee of drie daghen ghevanckenis, soo cruel op de Poolische wijze gejustificeert.

Des avonts (Haer Ed. weder in't Loghement zijnde ghekeert) heeft des Swabens naghelaten Weduwe, met bidden soo veel van Haer Ed. verkregen, dat door der selver intercessie, de voornoemde Lichamen door last vanden Heere Generael, syn afghehouwen ende ghepermitteert te begraven.

Des selven avonts zijn Haer Ed. van wegghen den Heere Generael ghetraecteert, ende verselchapt door de Capiteynen Winteroy ende Vitinghoff, mitsgaders eenige andere Poolische Officiers.

Den 15. naer dat Haer Ed. hare Bagage hadden doen op-packen, op andere Waghens, (byden Heere Generael daer toe bestelt; alsoo tot haer vertreck mede gereedt waren: Ende om affcheyt vanden

vanden Heere Generael te nemen, ghesonden hadden : die gheseyt wiert in't Velt te zijn ; Is den gem: Heere Generael een wijl daer naer (gheaccompaigneert met veel Edellieden ende Officers) Haer Ed. comen begroeten, ende goede reyfe wenschen : deselve traacterende met eenighe delicate Confituyren, ende vreemde ghebrande Wateren, daer toe ghelaten met brenghen. Ende sijn voorts des selven morgens vertrocken, gheconvoyeert met drie Compagnien Hussaren ende drie Compagnie Cofacken, veel voorneme Edellieden ende Officers, ende de Capiteynen Winteroy ende Vitnighoff passerende door de Dorpen van Lubischau, Mehstin, Michlu, Chewarnke, Roofenbergh, Langenauw, Rosentfinismehl ende Proust, daer buyten het voorfsz Convoy afscheyt nam, voorts door St. Albrecht ende het Dantzicker ghebiedt, als de Dorpen van Goede-herbergh, Ohr ende soo voorts door Schotlant (liggende onder de Stadt, doch buyten haer ghebiet) des aftermidaghs over vijf uyren ghecomen inde Stadt Dantzick, daer een Compagnie inde Wapenen (aende Poort staende) Haer Ed. met een charge van Musquetten vereerde : Door Ordre vanden Raedt, werdende gelogeert ende getraecteert, ten Huysse vande Erfgenamen vanden ouden Hans Schenck, teghens overt Ioncker-hof ende het Raet-huys.

Corts naer Haer Ed. aencomste, syn van wegghen den Eerbaren Raedt aldaer verwillecomt, door de Raets-Heeren Gysen ende Qsierenbergh met aanbiedinghe van alle vruntschap.

Den 17. hebben Haer Ed. audientie gehad, inde Vergaderinge vanden Eerbaren Raet : sijnde by twee vande selve, gheleyt op't Raet-huys, alwaer deselve opte Voorsael vande Raet-Camer, zijnde verwillecomt, daer naer ghevraecht syn inde voornoemde Raet-Camer ; Alwaer deselve voor den Raedt in competenten getale zijnde vergadert, hebben gedaen hare Propositie, die (naer bedanckinghe ende andere complementen) van wegen den voornoemden Raet wiert beantwoort by D. Kekerbaert der Stadt Syndicus, ende syn daer naer met ghelijcke Ceremonien, weder in der selver Logement gekeert, als vooren getraecteert ende van wegghen den Raet vergaft, by de Raets-Heeren Gysen ende Qsierenberch ende den voornoemden Syndico Kekerbaert.

Den 18. syn Haer Ed. begroet ende ghevisiteert, van weghen den Heere Chur-Furst van Brandenburg, door de Heeren Andreas Jafky, ende Pieter Berchman syn Doorl: Raden, mitsgaders zijnen Secretaris Christoff Nepsen, daer toe by zijne Doorl: ghecommitteert, die met Haer Ed. mede eenighe communicatie hebben ghehouden.

Gelijck mede Haer Ed. is comen salveren, d'Heer Hordonius, Agent vanden Coningh van Groot-Bretaignen, onlanghs uyt het Poolse Hoff ghecomen synde.

Haer Ed. hebben oock gheresolveert, alsoo in Poolen ende anders de Duytsche Tale niet ghebruyckelijck was; op hare reyse mede te nemen, eenen Salomon Pauli Secretaris vande oude Stadt van Dantzick, Haer Ed. by die van Dantzick gherecommandeert voor Trucheman,

Den 20. sonden Haer Ed. den Secretaris Schultsen, ende een van hare Edellieden, met Missive aenden Heer Vice-Canceler van Poolen, voor-uyt naer Warsouw, om der selver aencomste aen 't Hof aldaer bekent te maken.

Den 21. naer dat Haer Ed. hadden middachmael gehoudē: syn de selve met haren gantschē Treyn van Dantsick vertrocken, met drie Caroffen en acht Bagage-Wagens, en aende Poorte der Stadt, van een Compagnie Soldaten, met drie chargen van Musquetten gevaldicceert, nemende voorts onsen wech door Schotlandt, Ohr, Goede-herberghe St. Aelbrecht, Proust, Roufentfin, Cladou, Tranke ende de drie Dorpen van Golombovie, doch des nachts in 't middelste Dorp verblijvende, logeerden ten Huysē van een Pools Edelman, Ioncker Ialoffsky ghenoeemt, die hem seer verblijft toonden over de comste van Haer Ed. ende 't Logement by hem.

S'anderen-daechs den 22. s'morghens vroech, voorts verreyft ende wech ghenomen doort leste Dorp van Golombovie Gaatzou, Labounke, Cokofke, ende voorts voorby Stargard, alsnoch een tamelijck Stedeken synde, doch over eenighe Jaeren door brandt, by na vernielt, daer eenich Pools Garnisoen inne lagh, ende voorts over Domerau, middachmael gehouden in 't Dorp Lobou: Des aftermiddachs weder verreyfende door de Dorpen Grabou, Schenckenburch, Kapitkova, Lelkouii ende des avonts verbleven tot Nieuwenburgh, zijnde een proper Stedeken, daer eenich Duyts

Voet-Volck in Garnisoen lach, ende logeerden ten Huyse vanden Burgermeester Knopf: Over Maeltijt wierden Haer Ed. ghesalveert ende verselschap, door seecker Pools Edelman ende Ritmeester Legufky ghenaeamt, ende 'tLoghement opghewacht met vijfthien Soldaten.

Den 23. syn Haer Ed. voorts verreyft, door de Dorpen van Montau, Santscou, Labin ende Dragas daer veel Nederlantfche Boeren haer onthielden, die van tijden Duc d'Alva in Nederlant Tyrannifeerde, daer ghevlucht, ende voortgheteelt zijn, waren noch aende Weyfel drie andere Dorpen als Michelo, Braetvin ende Westfalen, ende over de selve Riviere Commerau, de Group, ende Marfau, daer d'voornoemde Boeren haer oock onthielden, fynde al te famen laech Landt.

Sijn voorts ontrent den middach ghearriveert tot Grudents, een tamelijcke Stadt, leggende op de hooghte aende Weyfel daer een out Slot mede aen is.

Hier lach oock eenich Pools Garnisoen, ende wiert gheaffirmeert op dese tijt meer als 16000. lasten Coorn voor dese Stadt, alleen inde Canen te leggen: behalven noch so grooten quantiteyt die binnen de Stadt inde Pack-huyfen lach, dat de Solders vande swaerte invielen, tot seer slechten prijs. Haer Ed. wierden over de Riviere, met Ponten (alfoo de Scheeps-Brugghe noch niet veerdich was) ghescheept, ende hielden middachmael ten Huyse vande Burghermeester Rubitsky, inwachtende onse Bagage, (die seer langhsaem over quam) zijn des avonts ten vijfuyren eerst vertrocken, ende verbleven in't Dorp Rouda, ontrent een mijl daer van daen.

Den 24. zijnde St. Ians-dach, des morghens vroech vertrocken van Rouda, ende ghepasseert voor by Colm zijnde de outste Stadt in Pruyssen, daer voor (alfoo ons gheseyt wiert) de Zee, alnu voor Dantzick zijnde, van outs placht te vloeyen, ende daer door grooten handel hadde ghehad, 't selve noch tot verscheyden tijden zijnde ghebleecken, ende voornamentlijck over twaelf Iaren aen't vinden van Anckers, Stucken van Schepen ende ander Scheeps-gereetschap, dat het voorgaende scheen te willen doen gheloven, doch is door brant omghecomen, ende nu van weynich importantie zijnde, alfoot een Bisdom is, alnu daerover Bisschop d'Heer Iacob Zerdzick die mede Bisschop van Pomesan is. Opden middach arriveerden inde Stadt Colmen-Zee, zijnen naem vant
voorgaende

voorgaende (foo het schijnt) hebbende, daer Haer Ed. het middachmael hielden inde Herberghe vande Heeren van Dantzick. Ende zijn naerde selve voorts verreyft door Grzwena, Iesuyten-Crouch ende Lyfenitz, ende ontrent den avont tot Thorn comende: hebben aldaer inde Poort ghevonden een Compagnie inde wapenen, ende zijn Haer Ed. door ordre vanden Eerbaren Raet, gaen logeren ten Huysse van St. Colmar, seecker Coopman, teghen overt Raet-Huys; alwaer oock van weghen den gem. Raet wierden ghetraecteert, ende by eenighe vande selve gefalveert, ende over Maeltijt verselschapt, door den Pnex Consul ende Raets-Heer Hoppius.

Den 25. zijn Haer Ed. tot Thorn verbleven, ende des middaghs vergast zijnde door eenighe uytten Raedt, zijn naer de selve door de voornoemde Heeren omgheleyt op het Raet-huys, dat seer pertinent is, ende van binnen in't viercant, rontomme met Laecken-Winckels becinghelt, wierden vervolghens gheleyt soo op de Vierschare, Raets ende andere Camers, ende vertrecken, als oock op de Wapen-Camers, daer voor eenighe 1000. Man Wapenen te vinden zijn: 't selve over al doorsien hebbende, zijn daer naer op de Toorn geleydt, daermen de Stadt rontomme ende het vaste Landt van Polen dat maer over de Riviere vande Weyffel (die voorby dese Stadt nevens de Muyren vloeyt) is, can sien.

Syn daer nae ghecomen inde Vrouwen-Kercke, daer twee treffelijcke Orgels in waren, waer op ter eeren van Haer Ed. gespeelt wiert: voorts door eenighe Triviale Schoolen, gheleydt inde Librarie (die tamelijck is) daer onder andere manieren Haer Ed. mede ghetoont wiert een seer extraordinaris groot Doots-hoofst, ende ten lesten wederom door't voornoemde Raet-huys, onder deur gaende in't Hoff aldaer, fynde soo veel als een Burse voor Coop-luyden, daer verscheyden oude Wapenen te sien waren, zijn des avonts wederom in't Logement ghecomen, ende alsvooren by eenighe uytten Raet vergast

Den 28. syn Haer Ed. van Thorn vertrocken, des naer-middaghs ontrent ten twee uyren, met drie Caroffen ende acht of thien Bagage-Waghens: de Brugghe over de Weyffel gheleght, passende, zijn terstont in't begin van't Rijck van Polen gecomen ende uyt het Furstendom Pruyssen

ghescheyden, reyfende voorts doort Dorp Staafk, ende seecker Bos 2½. Mijl groot, zijn Haer Ed. des avonts verbleven in seecker Stedeken genaemt Sluzeweo, daer een Slot in leyt, zijnde ontrent drie mijlen van Toorn.

Den 27. vertrocken van Sluzeweo s'morghens heel vroeck ende ghepasseert zijnde, door de Dorpen, Prsibranovo Conetfk, Camienits, Parchovo, Lovitsieck, Gieronovo, Gieronofko ende Novimlin, des middach Maeltijt gehouden int Stedeken Brzietzie: Ende naer de selve weder vertrocken door de Dorpen Crouchino, Lagievenick, Golochievo, door't Stedeken Covale, 'tDorp Rochoutovo ende des avonts verbleven in seecker Dorp genaemt Barouchovo, daer eenighe Poolfche Edellieden hare Hoeven hebben ende een vande selve, door ses andere Edelluyden, om een misverftant dat te vooren onder den anderen hadden ghehadt, was vermoort, ende zijn Hoff ghespolieert, ontrent twee daghen gheleden.

Den 28. vertrocken van Barouchovo, ende gepasseert door seecker Bos ontrent 1½. Mijl groot, ende een open Stedeken daer een goet Edelmans Slot in lach genaemt Gostingum, middachmael gehouden in't Dorp Quorfnig: ende naerde selve weder vertreckende, gepasseert door seecker Stedeken Ganbin ghe-naemt, de Dorpen Sanicky ende Brzie, des nachts verbleven in't Dorp Sulikovo.

Den 29. smorgens heel vroeck weder vertrocken van Sulikovo, ende gepasseert door de Dorpen van Giftfge en Roufky, daer ons den Secretaris Schultsen die Haer Ed. op den 20. voorledē vooruyt naer Warsau hadden gefonden op den wegh renconteerde, van sijn wedervaren Haer Ed. rapporterende: hebben voorts middachmael ghehouden buyten seecker Stedeken Sochutzier ghe-naemt, vermits inde Stadt (Jaer-marckt zijnde,) geen Loghement was te becomen. Des aftermiddaghs weder vertrocken, ende door eenighe Dorpen passerende; zijn des avonts ghecomen ende verbleven, in een seecker Stedeken Bloigne ghe-naemt, zijnde noch ontrent 4. mijlen vande Stadt Warsauw.

Den 30. s'nachts hebben Haer Ed. den voornoemden Secretaris Schultsen, ende den Trucheman Salomon Pauli, weder voor af-ghesonden naer Warfau, om de Loghementen te laten prepareren, ende Haer Ed. comste af te wachten: des Morghens zijn Haer Ed. mede voorts vertrocken van Bloigne, ende des middachs gecomen in't Dorp van Oltarzeweo, 1½ mijl vorder, waer haer Ed. weder is comen vinden den Trucheman, deselve rapporterende, dat vermits de Suyte onverdachte aencomste, gheen preparatie van Logementen byt Hoff aldaer noch was ghedaen.

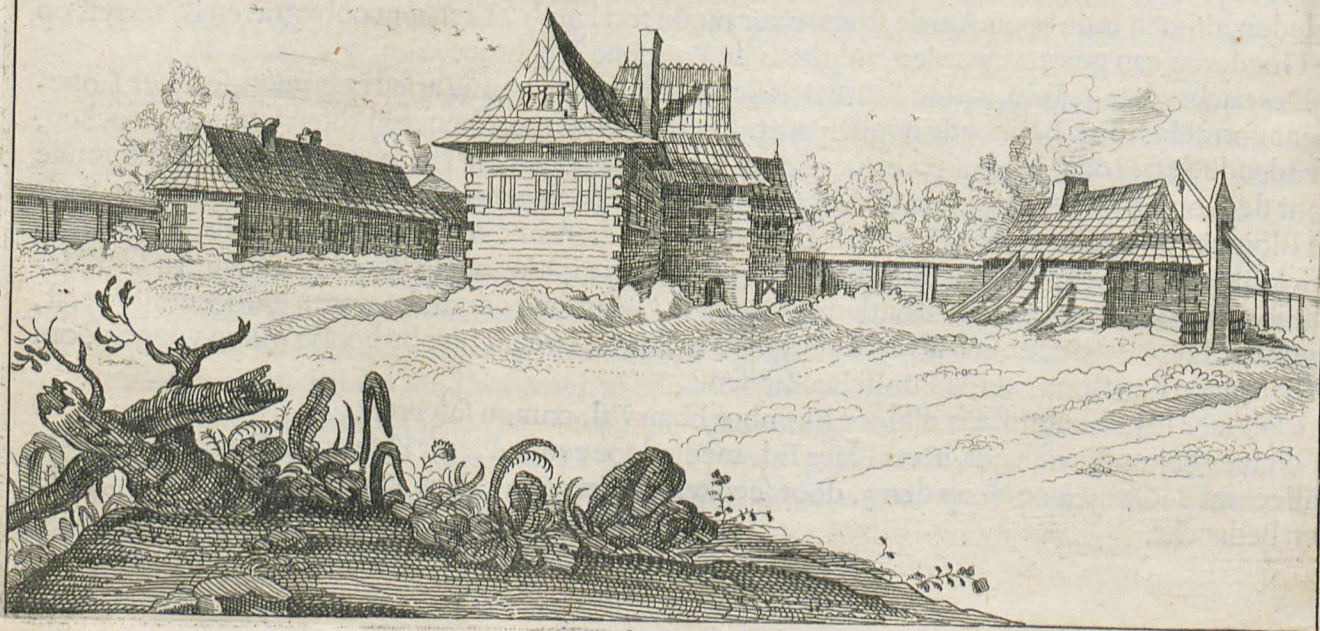
Haer Ed. te vooren gelogeert zijnde in't Dorpscrouch, hebben 't Logement verandert ende ghenomen int Huys van een Pools Edelman, Oltarzesky ghenaemt, wiens Neve te vooren op't selve Huys ende Hof eenich Gelt opgenomen hebbende, ende comende 't overlijden, eenigen tijt geleden, alsnoch inde open Aerde stont, waer mede soo langh 't Lichaem onbegraven is, tarrest op de Goederen can geweert werden, volghens de Poolfche Rechten.

Des nachts den 1. Iulij, is den Secretaris Schultsen weder van Warfau gecomen, seecker Logement voor Haer Ed. hebbende opghespeurt: sulcks dat des morghens ten thien uyren vertrocken, (sendende den Hoff-Meester ende Kocks om het middachmael te prepareren vooruyt) passierende door de Dorpen Ozaraweo ende Wolle zijn op den middach gecomen inde Warfausehe Voorstadt de Bloigner ghenaemt, waer Haer Ed. Loghement namen in't Huys ende Hof vande Heer Hendrick Bloem-Hoff, te vooren Burgermeester der Stadt zijnde, op de Poolfche manierie seer Magnificq gebout, daer oock verftonden des Keyfers Gefanten voor desen waren gelogeert geweest, 'tvoorfsz. Huys vertoont sich als by de Figuyre te sien is, 'twelck hier by hebbe willen voegen, om te betoonen den Bouw vande Poolfche Huysen.

Op Haer Ed. aencomste is d'Heer Blomhof Haer Ed. comen salveren.

d'Heer Rijcx-Marschalck heeft Haer Ed. mede door eenen Pieter Hema van Emden doen verwillecomen. Gelijck oock op den 3. door seecker Capiteynen, daer voor Haer Ed. deselve hebben bedanckt.

Het Hofs vanden Borgemeester Bloem-Hoff

Haer Ed. hebben ondertuffchen, deur den Secretaris Schultfen aenden Heere Vice-Canceler (in absentie vanden Heere Canceler) doen aenhouden, om by sijne Majesteit audientie te moghen hebben, 'twelck byde selve is aenghenomen.

Den 5. heeft den Heere Groot-Marfchalck Haer Ed. genotificeert, dat teghens Dinsdach den seften, of soo eenich empeschement voor viel den achtsten, deselve by syne Majesteit audientie soude werden vergunt.

Op den 5. ende 6. Julij is door ordre van zijne Majesteit van Poolen, Haer Ed. de naervolgende Spijse ende Wijn toeghesonden.

Den 5.

- 4. Offen.
- 6. Calveren.
- 15. Schapen.
- 60. Gansen.
- 120. Hoenderen.
- 2. Vaten Ongerschen Wijn.

Den 6.

- 40. Schepel Haver voor de Paerden.
- 1. Vat Ongersche } Wijn
- 1. Vat Rijnsche }
- 20. Vaten Bier.

Den 6. is Haer Ed. aengheseyt, dat teghens den neghen uyren s'morghens, by zijne Majesteit van Poolen soude audientie hebben; ende zijn ter voornoemder ure, daer toe ghehaelt met drie Coninghs Carossen, ende twee voorneme Edellieden, als d'Heeren Wreloffky, Voorsnijder vant Vorstendom Littouw, ende Sloffky Starosta van Warsauw. Ende zijn te Hove komende, ontfanghen by den Heere Groot-Maerschalck vant Rijck, ende door de Lijff-Guarde van sijne Majesteit ghebracht in seeckere Camer tot by des selfs Persoon, welcke vonden staen teghens een

Tafel leenende, met weynigh exterieur digniteyt, ghekleet int Swart, zijnde in den Rouw over de Vrouwe Marquise van Baden, zijne Moeye, hadde by hem de navolghende Rijcks-Heeren ende Officiers vande Kroone.

Senatores Regni.

*Stanislaus Lubienky, Episcopus Luceoriensis, nominatus Plocensis Regni
Vice-Cancellarius.*

Grochowsky, Episcopus Przemisliensis.

Nowodvorsky, Episcopus Chelmenfis.

Sapia, Palatinus Novogrodienfis.

Poremsky, Castellanus Siradiensis, Referendarius Regni Secularis.

Nicolaus Wolsky, Supremus Regni Marefcallus.

Sapia Vice-Cancellarius Magni Ducatus Lithuaniae.

Officiales.

Schiskowsky, Secretarius Aulae Major.

Gembicky, Majoris Cancellariae Regens.

Nevens noch eenighe andere voorneme Heeren, ende comende ontrent zijne Majesteyt, deden Haer Ed. de reverentie, ende naer dat de selve haer Credentialen hadden over-ghelevert (die sijne Majesteyt

Majesteit by den Heere Vice-Canceler wierden voorghelesen) liet Haer Ed. de Propositie doen, ende daer naer beantwoorden door den Heere Vice-Canceler; twelck ghedaen zijnde, ende naer dat Haer Ed. Officiers, ende Edellieden zijne Majesteits handen hadden ghekuft; zijn Haer Ed. met ghelijcke eer wederomme ghedimitteert.

Den Heere Groot-Marschalck, quam Haer Ed. daer naer aenssegghen, dat Hare Majesteit de Coninginne, totte audientie (by Haer Ed. mede versocht) alsdoen oock ghereet ende deselve verwachtende was, ende heeft den ghemelten Heere Groot-Marschalck, Haer Ed. uytte Audientie-Camer van syne Majesteit, geleyt int het Cabinet vande Coninginne, daer naest aen gelegen: sijnde met swart Fluweel behangen, alwaer hare Majesteit, ghecleet int swart Satijn, vonden sitten onder een Doseret op een swart Eluwelen Stoel, daer onder een Tapijt was gespreyt, hadde aende slinker handt, hare Camer Ionck-Vrouwen op een rye nevens den anderen staen, ende aende rechter sijde heuren Hoff-Meester Poremsky, synde *Castellanus Siradiensis*, Haer Ed. incomende, deden voor de selve de reverentie, ende complementen, die een weynich, opstaende de Credentien deur haren gemelten Hoff-Meester liet ontfangen, ende op de gedane Propositie bedancken, ende naer dat Haer Ed. Officiers ende Edell. hare Maj. handen hadden gekuft, hebben Haer Ed. vande selve haer afscheyt genomen, ende syn door de voornoemde twee Conincklijcke Caroffen ende Edellieden weder naer 't Logement ghebracht.

Den 7. s' middachs, syn Haer Ed. door den Heere Nicolaes Wolfky Groot-Marschalck van 't Rijck, in desselfs Logement seer Magnificquelijck ghetraecteert: Daer onder andere voorneme Heeren mede waren, den Heere Vice-Canceler van 't Rijck, ende den Bisschop van Luceoriden (die 'tselve Bisdome dien dach by resignatie vanden voornoemde Vice-Canceler eerst hadden becomen) het Habijt vande Bisschoppen alhier is in 't gemeen een langhe Paers Camelotte Rock, ende eenen Verdoen-groenen Hoet, ende syn in seer grooten estime: Haer Ed. wierden aldaer geplaceert int midden vande Tafel, zijnde alhier de honorabelste plaetse, ende recht teghens over de selve, de voornoemde twee Heeren ende andere Grooten van 't Hoff.

Den 8. zijn Haer Ed. inſghelijcks, opt Magnifijckſte getraecteert, door den Heere Vice-Canceler voornoemt, ten Huylſe, daer de meeſte voorneme Officiers vant Rijck ende andere, mede preſent waren, wierden als vooren op't honorabelſte geplaceert ende in alles groote eer bewefen.

Den 9. voor den middagh, zijn Haer Ed. door twee Edelluyden ter audientie ghehaelt, byden Heere Prince Vladiflao Sigifmundo, Outſte Soon van zijne Majesteit, gheprocreert byde Sufter van deſe jegenwoordighe Coninginne; Ende rijdende voorby ſeecker Begraeffenis, van twee Groot-Furſten van Moſcovien, byden Poolen (ten tyde vande electie des jegenwoordige Princen van Poolen, tot Groot-Forſt aldaer) ghevangen met-ghevoert, (zijnde een ronde Capelle, ſtaende midden op de ſtrate,) zijn daer naer ghecomen in't Hoff vanden gem. Prince, dewelcke Haer Ed. voor de Deur aende Caroffen heeft doen ontfanghen, ende door eenige Camers ende Gemacken brenghen tot by deſſelfs Perſoon: Ende naer ghedaene mutuele reverentien, Haer Ed. doende decken, heeft ſich mede ghedeckt, ende naer ghedaene Propoſitie ende overleveringhe der Credentials, heeft zijne Hoocheydt de Ho: Mog: Heeren Staten Generael ende den Heere Prince van Oragnien bedanckt ende zijnen dienſt ghepreſenteert, ende naer dat Haer Ed: Officiers ende Edellieden zijne Hoocheyts Handen hadden ghekuſt, heeft Haer Ed. met ghelijcke eer, als ontfanghen waren aende Caroffen doen gheleyden, ende naert Logement voeren, zijne Hoocheydt was ghecleet op't facoen vande Moſcoviten, met eenen langhen ſwarten Tabbaert zijnde mede inden rouw.

Belanghende den Prince Joanni Caſimiro, ende andere Conincx-Kinderen van't tweede Bedt, wiert by zijne Majesteit niet goet ghevonden die te viſiteren, om hare jonckheyt.

Den 11. zijn Haer Ed. ghetraecteert, ten Huylſe vande Heer Caſper Deenhoff, Staroſta Laifky, zijnde inde hooghſte ghenade by ſyne Majesteit, ende in deſſelfs Camer als eerſte Camer-Heer ſlapende, ende zijn Haer Ed. als voor deſen, int midden, zijnde 'thonorabelſte vande Tafel gheplaceert, daer mede veel Heeren van qualiteit preſent waren.

Den 12. is Haer Ed. van weghen den Heere Groot-Marschalck aenghedient, dat zijne Majesteit eenighe Senatoren hadde ghecommitteert, omme mette selve in conferentie te comen, ten Huyse vanden Heere Vice-Canceler; alwaer Haer Ed. smorgens vroegh sich hebbende verwoecht, vonden de naervolghende elf Senatoren : Als

Rev. Duus Stanislaus Lubiensky Episcopus Luceoriensis nominatus Plocensis,
Vice-Cancellarius Regni.

R. D. Archadius Grochowsky, Episcopus Præmislensis nominatus
Luceoriensis.

R. D. Adam Nowodvorsky, Episcopus Camenacensis in Podolca, nominatus
Præmislensis.

M. D. Nicolaus Wolsky, Marschallus Supremus Regni.

M. D. Sapia, Vice-Cancellarius Magni Ducatus Lithuaniae.

I. D. Hermolaus Ligeza, Thesaurarius Regni.

I. D. Sapia Palatinus Novogrodiensis.

I. D. Maximilianus Przerensky, Castellanus Siradiensis, Referendarius Regni
Secularis.

N. D. Philippus Volechy, Castellanus Ravensis.

Mag. D. Podosky, Castellanus Raciacensis.

M. D. Syriclu, Castellanus Cernensis, &c.

Den 17. s'morghens quamen Haer Ed. visiteren ende mette selve van weghen den Coningh Communiceren, d'Heer Vice-Canceler, Groot-Marschalck ende den Tresorier van't Rijck Poolen : mitfgaders den Vice-Canceler van't Groot-Furstendom Littouw, gheaccompaigneert met groot ghevolch van Edellieden ende Dienaers.

Den 18. begonnen Haer Ed. preparatie te maecten totte reyse, tot dien eynde eenighe Doubassen doende aff-huyren, om te Water naer Toorn de Riviere af te varen.

Eer vorder in't discours vande reyse trede, sal in't cort alleen verhalen, de geleghentheyte vande Stadt Warsauw welcke bevonden niet groot te zijn, hebbende aen't eynde vande selve des Conincx-Hoff noch niet out van ghebouw ende tamelijck geproportionneert, legghende nevens den anderen, langs de Riviere vande Weyffel, de Kercke daer sijne Majesteyt ter Misse gaet, is de principaelste, daer eenighe Sweetsche Vaendelen by Hamersteyn veroveret, bovent Choor hanghen, de Marckt zijnde int midden ende beste vande Stadt, is seer vermindert door de Keuckens (voor de groote Heeren aldaer logerende) opgheslaghen.

De Rijcx-daghen by tijde van desen Coningh, zijn meest in dese Stadt ghehouden, Den Coningh heeft ontrent een halfmijl vande Stadt noch seecker Hoff *Iaslova* ghenoeemt, daer des Somers sich outhout, ghelijck oock de Princen ende andere voorneme Rijcx-Heeren (om de kleyne plaets die inde Stadt is) haere Hoven inde Voor-Steden; Teghens over de Riviere, light een tamelijck groot Dorp Prage ghe-naemt.

Buyten de Stadt is ons ghewesen de plaets, daer den Coningh eenighen tijt te vooren zijne Rebellen eenighe duysent sterck synde, hadde overwonnen ende onder zijnde subjectie ghebracht.

Den Tartaren die somtijts een tocht door 'tLandt doen passeren dickwils dese Stadt, hier rontomme haeren roofhalende; Alle ghevanghenen die de Poolen vande selve becomen smeedense terstont met Yfere Boeyen om de Beenen ende langhe Ketenen after naer slepende, ghebruyckense tot haere Slaven, die vercoopende ende daer met levende naer haeren wille,

Den 19. zijn Haer Ed, van Warsauw vertrocken, s'morghens ontrent ten thien uyren; van wegghen zijne Majesteit gheleydt met vier Carossen door de Heeren Wreloffky, Voorsnijder van Littouwen, ende Sloffky Starosta van Warsauw tot aende Doubassen, legghende ontrent $\frac{1}{2}$ Mijl vande Stadt, aende Weyffel, by de Tichel-Oven vande Heer Gysen; daer Haer Ed. vande voornoemde Heeren afscheyt hebbende ghenomen, met haer Suyte inde drie Doubassen zijn inghetreden, ende terstont afgeharen; doch ontrent twee mijlen vorder comende, vonden goet de derde ende kleynste Doubas weder te rugghe te senden, ende hebben mette andere twee de reyse vervordert, ende zijn des avonts verbleven ontrent het Dorp van Novogrod, daer Haer Ed. inde Doubassen, ende der selver Suyte meest op Strant hebben vernacht.

Den 20. s'morghens metten dach zijn weder voorts ghereyft voorby de Stedekens Sacrotsin, Tsiervinck, Vicegrad ende eenighe Dorpen, hebben des Avonts door een groot onweder, dat sich subijt ende seer fel verhefte, moeten blijven ontrent een halff Mijl van't Stedeken Plotfky

Den 21. s'morghens 'tonweder ghestilt zijnde, ghevaren voorby Ploutfky zijnde een Bisdom, daer van den Vice-Canceler van Poolen by aff-sterven vanden jegenwoordigen Bisschop, de Possessie sal genieten, licht seer nae aende Riviere op een hoogh Geberghte.

Passeerden daer naer voor by seecker Stedeken Dobrezijn ghenamt, leggende in Hoogh-Poolen, daer over mits den harden Wint, eenighe uyren moften verbeyden: comende eerst inden donckeren avont, voor de Stadt Vladislaeffky, mede een Bisdom, hebbende eenen tamelijcken Dom ende een Bisschops Slot: Haer Ed. sochten aldaer gelegenthey, om den Hoff-Meester voor uyt nae Toorn te senden, maer conden vermits tot Nieseweo Marckt was, ende de Waghens derwaerts vertrocken waren, niet becomen; bleven des nachts voor de Stadt inde Doubassen vernachten. Den twee-en-twintigh des morghens vroech aff-geharen, ende ghepasseert nevens eenighe andere Dorpen mede voor-by't Stedeken ende Casteel van Bobrodnicky, zijn des Middachs ghekomen int Stedeken Nieseweo, daert aldoen Jaer-Merckt was, legghende aende overzijde

zijde van Bobrodnicky ontrent vier Mijlen van Thorn, in dit Stedeken, ghelijck oock in andere, die gepasseert zijn, was een seer grooten overvloed van Granen, vermits de selve niet en konden afgebracht en versonden werden, Haer Ed. waren hier oock van meeninge den Hoff-Meester vooruyt te senden, maer was gheen gheleghentheydt; ende overfulcks weder inde Doubassen gaende, hebben de Reyse voorts vervordert, maer om den Wint, ontrent twee Mijlen wyder aen seecker Bos moeten stil legghen, ende naer dat de Wint wat ghestilt was, zijn des avonts noch ghekomen, ende verbleven dichte by Thoorn.

Den 23. heel vroech, fonden Haer Ed. den Hoff-Meester vooruyt inde Stadt om Logement ende andere nootfaeckelijckheden te prepareren; doch alsoo die vanden Raet Haer Ed. comste vernamen, hebben deselve drie Carossen aende Doubassen toeghefonden, ende laten opleyden ende tracteren, in't Huys van Sr. Colmar, daer te vooren mede logeerden, ende zijn des Middachs ende avonts by eenighe uyten Raedt vergast.

Den 24. naer den middach, zijn Haer Ed. van Thorn vertrocken, met drie Carossen ende eenige Bagage-Waghens, passerende door seecker Bos, des avonts verbleven, in't Thorner-Dorp, een myl vande Stadt.

Den 25. s'morghens vroegh, vertreckende; passerende voorby de Steden Colmzee ende Colm, en verbleven des middachs in't Dorp de Schotse-Crouch genaemt, des aftermiddachs voorts verreyft, voorby Grudentz ende ghereden over de Brugghe aldaer over de Weyffel legghende, op ses-en-twintigh Canen langh, ontrent 700. schreden aen't eynde, van de welcke ontrent drie Compagnie Poolse Heyducken tot bewaringhe laghen, voorts ghereden doort Dorp Commerau, ende des avonts gheslapen tot Santshou (een vande Dorpen daer de Nederlantsche Boeren haer onthouden) ten Huysse van een Pieter Iansen uyt Emderland, die aldaer, inde Nederlantsche Troubles, was metter woon ghecomen.

Den 26. s'morghens vroech (naer dat Haer Ed. den Secretaris Schultsen, ende een van onse Edellieden vooruyt naert Poolse Legher hadden ghefonden) weder verreyft, ende nemende
eene

eenen anderen wegh als voor desen , des middachs verbleven in het Dorp Ianie , daer Haer Ed. is comen salveren den Palatin van Marienburch : des aftermiddachs de reyse vervorderende , zijn des avonts verbleven in't Dorp Bobouw drie mylen van Stergard

Den 27. weder vertreckende , passeerden het Stedeken Stergard in een bequamen Oort, doch verr' vande Weyfel Lande-waerts in leggende : ende zijn des middachs ghecomen, in't middelste Dorp van Golombovie , ende aldaer inde Crouch middachmael ghehouden, afwachtende den Secretaris Schultsen, te vooren naert Pools Leger (ontrent twee Myl van daer leggende) gefonden.

Haer Ed. wierden ondertusschen gevisiteert by Ioncker Ialoff ky Heer vant 'tselve Dorp (daer Haer Ed. op de reyse naer Werfau Logement hadden ghenomen) die Haer Ed. badt 'tLogement 'tzijsen Huysse weder te willen accepteren ; Het discoureren noch niet ghe-eyndicht zijnde , bequamen door twee Duytsche Officiers, in Poolschen dienst zijnde, tijdinghe : dat den Secretaris Schultsen ende den Edelman met hem voor uyt ghesonden, den voorleden nacht in seecker Dorp Lubischau ghe-naemt, daer drie Compagnie Poolsche Cosacken laghen, vernachtende, naer dat de selve Cosacken in't Velt waren ghereden van een kleyne Troupe Finnen, (uyt-ghecommandeert byden Gouverneur van Dersau, om kennisse te becomen van't Poolsche Legher ende andersins) waren verrast ende ghevangen ghenomen, heur Voerman die hem, ter weer stelde, doot-geflagen, den voornoemden Edelman int Been ghequetst, ende zy beyde naer veel slaen, stooten ende meer andere travaillie, op des doot-gheflagen Voermans Paerden gheset, ende met-ghevoert, werden de voorts , (vermits deselve Finnen byde voornoemde drie Compagnien Cosacken achterhaelt wierden) met noch eenighe anderen Gevanghenen voor-uyt ghesonden, ende naer eenighe wegen omgheleyt te syn, binnen Dersau ghebracht : Doch des Schultsens Dienaer hem verborghen houdende, ende noch eenighe vande ghespolieerde Goederen bergbende, was weder te rugge comende, die noch terwijl de voornoemde Officiers daer waren, aen quam ende naerder berichtighe dede, Haer Ed. d'gemelte Officiers bedanckende, seyden s'anderendaechs ten acht uren Syn Exellentie te sullen comen begroeten: Ende syn des avonts door bede van Ir. Jaloffsky 'tzijnen Huysse, gaen logeren.

Den 28. s' morghens vroech, syn Haer Ed. weder vertrocken, ende ontrent ten negen uyren gearriveert in 't Poolfche Leger, legghende tuffchen Roofenbergh ende Langenau, ontrent drie mijlen van Dantzick; daer Haer Ed. voort felve syn verwillecomt door den Overften Sulcoeffky, gheaccompaigneert met veel andere Overften ende Edelluyden, ende by den Heere Generael ghebracht, die de felve voor de Tente ontfanghen, ende des middachs by hem ten eeten behouden heeft, wierden daer naer door ordre vanden gemelten Heere Generael ghelogeert in 't Dorp Langenauw; Door feecker Capiteyn Rodonfeyn ghenacmt ghetracteert, ende 't Loghement bewacht met twintigh Soldaten; Verftonden aldaer dat fyne Majesteit van Sweeden eenighe daghen gheleden, hadde met ghewelt verovert eerft de Schantfche vanden Overften Afton ende Deen-Hoff, welcke zijne Majesteit nevens eenighe andere mede ghevanghen becomen heeft, ende daer naer de Schantfe by die van Dantzick geleght, tegens overt Hooft (alwaer fyne Maj. infgelijcx een ftercke Schantfe heeft) daer in ontrent 2000. Musquuttiers nevens den Overftē Lyfeman in befettinghe lagen, waer van zijne Majesteit oock eenige heeft ghevangen becomen; Doch den Overften ende andere de vlucht naer de Stadt nemende, zijnt ontcomen.

Den 29. naer dat Haer Ed. de vifite aen zijne Exellentie hadden ghedaen, zijn weder by de felve ten eten verbleven, nevens eenighe Gedeputeerde van Dantzick aldaer aenghecomen.

Sonden oock den Chirurgijn, ende eenighe vande Dienaers nevens eenen Trompetter, naer de Stadt Derfauw omme te vernemen naer de difpofitie vanden Secretaris Schultfen, ende den voornoemden Edelman, diemen feyde aldaer te zijn gebracht.

Den 30. teghens den avont hebben Haer Ed. weder zyn Exellentie ghevifiteert ende (door bede vande meeste Duytfsche Officiers van 't Legher gheintercideert voor feeckeren Capiteyn Andries Radicky ghenacmt, ghevanghen over feeckeren doot-flach by hem begaen, alwaer Haer Ed. mede wierden verfocht (alfoot Legher des anderendaechs foudē opbrecken, ende ontrent twee mijlen wyder gaen logeren,) 't felve te volgen.

Ontrent den avont, is den meer-ghenoemden Edelman (die metten Secretaris Schultfen naer Derfau

Derfau was ghevanghen ghebracht) by Haer Ed. weder ghecomen, die den felven om de quietfure te cureren naer Dantzick hebben ghesonden, waer mede oock verftonden, dat den Secretaris Schultfen by den Heere Canceler van Sweden op't Hooft was, doch niet wel te paffe.

Den 31. s'aftermiddaghs is den Secretaris Schultfen, mette Caleffe vanden Heere Canceler; oock weder by haer Ed. ghecomen, gheaccompaigneert met een Trompetter ende Luytenant van't Garnifoen uyt de Sweetsche Schanfe, legghende op't Hooft.

Ende fyn Haer Ed. het Poolfche Legher ghevolcht ende des avonts laet aldaer aencomende; wierden door ordre vanden Heere Generael ghelogeert, ende ghetracteert in't Dorps-Crouch van Lubifchouw, ende opghewacht als vooren: fynde 't felve Huys daer den ghemelten Schultfen ende den by-hebbenden Edelman waren ghevanghen ghenomen; doch Haer Ed. Edellieden ende Officiers wierden in't Huys vanden Dorp-Paep ghelogeert; Synde in beyde Logementen feer flecht geaccommodeert.

Haer Ed. fonden noch deffelfven avonts, de voornoemde Caleffe vanden Heere Canceler van Sweden, metten Trompetter, door Pools Convoy weder te rugghe, om door den Heere Canceler verwitticht te werden, wanneer Haer Ed. aldaer fouden moghen comen.

Den 2. Augusti, teghens den avont hebben Haer Ed. weder ghevisiteert den Heere Generael; ende voor den gheintercedeerden Capiteyn Radicky, relaxatie becomen.

Den 5. hebben Haer Ed. schrijvens ontfangen vanden Heere Canceler van Sweden, aengaende Haer Ed. comste aldaer, die designerende tegens den seften ten een uyren naerden middach wanneer't Sweetsche Convoy Haer Ed. soude ontfanghen tot Langevelt, ende hebben Haer Ed. noch deffelfven avonts, affcheyt ghenomen vanden Heer Jalifky, in plaetse vanden Heere Generael (die naer Toorn by fyne Majesteyt van Polen was vertroocken) in't Legher commanderende.

Den 6. naer dat Haer Ed. te vooren Maeltijt hadden ghehouden, fyn de felve vertroocken uyt het Dorp Lubifchouw, met twee Carotsfen ende 10. Bagage-Waghens gheconvoyeert door drie Compagnien Huffaren ofte Lanciers, vier Compagnien Cosacken ende 1. Compagnie Dragon-

ders, met veel voorneme Oversten ende Edellieden des aftermiddachs comende in't Dorp van Stiblau, is het Convoy blijven staen, ende syn door eenighe vande Poolfche Officiers ende Edellieden gheleyt tot aende Sweetsche Caroffen ontrent ½. Mijls wijder fynde, daer Haer Ed. afscheyt vande selve namē, ende inde andere Caroffen overgaende, ende de Bagage-wagens veranderende, syn metten Sweetsche Convoy (dat in't naeste Dorp van Langevelt was) fynde een Compagnie Finfche Ruyters, also niet meer Ruyterije op't Hooft was, voort-gerezen, geaccompaigneert metten Cousijn vanden Heere Canceler, Gabriel Oxenstierna; passerende voor byt out Leger van syne Majesteit van Sweden, daer mede de Schansen van Aston ende die van Dantzick, aende Weyffel leggende, in Julio, voorleden hadde belegert ende verovert; syn voorts gecomen inde voornoemde Schanse van Aston die kleyn, doch tamelijcke sterck is, daer eenighe Sweetsche Compagnie inde Wapenen stonden ende in't afgaen met twee Canon-schoten wierden vereert; comende daer naer in de Dantzicker verlaten Schanse, daer voor ontrent 9. of 10. Compagnie, mede inde Wapenen stonden; was van binnen tamelijcke groot, ende lagh recht teghen over de Sweetsche Schanse, op de Punct van't Hooft geleyt, wierden uytte selve Schanse in't passeren over de Brugge mede met twee Canon-schooten vereert: ende mid-wegen op de selve Brugh (die op Canen over de Weyffel lach) gemoet ende verwillecomt by den Heere Canceler van Sweden, die Haer Ed. geleydende over de selve Brugghe door seecker volant Legher aldaer voor de Sweetsche Schans legghende, dat in de Wapenen stont, voor byt nieu ende out Fort van zijne Majesteit van Sweden, fynde seer sterck ende wel gelegen.

Passerende voorts over de andere Brugge, naert groote Werder, over den tweeden arm vande Weyffel gheleyt, wierden uyttet voornoemde Fort ghelijck oock uyt twee Conincx-Jachten op stroom leggende yeder met twee schooten vereert; teynde van welcke Brugge, den Heere Canceler syn afscheyt genomen heeft, Haer Ed. door synen Cousijn, ende eenighe andere Officiers ende Edellieden, naert gheprepareerde Logement, 'twelck was 't Huys te Barwalde, doende gheleyden, alwaer van wegghen zijne Majesteit, wierden getraecteert, dit Huys hebbende een incomen

van ontrent 50. of 60000. Gulden jaerlicx , heeft te vooren toeghecomen den Burgermeester Eggart van Kerupen tot Dantzick, doch was alſnu by den Coninck van Sweden , aen ſynen Velt-Marſchalck Wrangel vereert.

Den 7. is den wel-gem: Heere Canceler Haer Ed. comen viſiteren , ende des middachs over Maeltijt verſelſchappen, nevens eenighe andere voorneme Officiers van zijne Majestejt.

Haer Ed. hebben alhier ſynde, eenighe dagen gewacht op de comſte ende ordre van zijne Majestejt tot hare audientie ; die hem met twintigh Compagnie Paerden aen gheene zijde Elbinghen hadde begeven , omme te ghemoeten ſeeckere Trouppe Voet-Volck ende eenighe Compagnie Paerden, ſterck 'tſamen 1800. Mannen (die den Heere Chur-Furſt van Brandenburgh naert Poolſche Legher was ſendende) welcke rencontrerende ontrent een ſeecker Stedeken Wormdit ghe-naemt, hebben de Soldaten liever dan te vechten , met onghetwijfelde apparentie van te werden gheſlagen : teghens wille van hare Officieren , haer overgegeven : ende onder ſyne Majestejt dienſt ghenomen , die de Vaendelen , Officieren ende Geſchut weder te rugghe heeft gheſonden.

Den 10. jehens den avont, is Haer Ed. aengheſeyt dat ſyne Majestejt van Sweden in't Legher op't Hooft was ghecomen, ende deſelve s'anderendaechs audientie ſoude verleenen : Verſtonden oock dat ghemelte Majestejt , deſſelven morghens vroech uyt Derſau rijdende, op't Geberghte, om de ghelegentheydt van't Pools Legher te beſichtighen ; hadde gherencontreert ſes offtevenhondert, ſoo Coſacken als oock eenighe Huſſaren: mette welcke ſyne Majestejt, mede met ſes hondert Ruyters gheaccompaigneert , (ende van zijn partije werdende verrast) heeft gheſchermutſeert ; ſo verr' oock dat de Huſſaren mette Copijen ofte Lancen, op de Trouppe daer zijne Majestejt onder was chargeerden en de Hooghſt-ged: Coningh ſelfs, eenen harden ſlach van eens Huſſaren Sabel, op ſyn Geweer afghekeert heeft, welcken Huſſaer , datelijck van zyne Majestejts Page wierdt van't Paert gheſchooten , de Poolen met verlies van ontrent feſtich dooden wijckende.

Den 11. zijn Haer Ed. by syne Majesteit ter audiente ghehaelt door eenighe van desselvs Officiers ende Edelluyden: die deselve wiert verleent op't Hooft, in't volant Legher aldaer legghende, binnen de Tente van syne Majesteit: ontrent welcke wierden ontfangen, door den Hoff-Marschalck Valckenburgh, die deselve gheleyde, tot by syne Majesteit, mette welcke hebbende eenighe communicatie ghedaen: zyn met ghelijcke eer weder ghedimiteert, ende door de voornoemde Edellieden weder gheleyt, op't Huys te Berwalde.

Den 12. is d'Heer Rijcx-Canceler van Sweden Haer Ed. comen visiteren. Verftonden mede door eenighe van d'onse, comende van Dantzick, dat aldaer de nacht te voren een seer confusen alarm was geweest, meenende dat eenige Sweetsche Trouppen in aen-tocht waren, al de Stucken wierden op de Wallen rontom de Stadt uyt-gebracht, ende eenige op een trop Vee lossende (meenende dat het Sweden waren) hadden sommige van dien doot-gefchoten; sonder dat alsdoen eenighe Sweetsche partijen uyt waren.

Den 13. sonden Haer Ed. den Hoff-Meester voor-uyt naer Dersau; om te procureren der selver over-comste ende reyse van daer naert Poolsche Leger, door Convoy ende andere empeschementen, niet werde opgehouden.

Den 14. is den Hoff-Meester weder te rugghe ghecomen, ende hebben Haer Ed. gheresolveert synde s'anderendaechs te vertrecken, afscheyt ghenomen vanden Heere Canceler.

Den 15. syn Haer Ed. van Berwalde vertrocken, latende aldaer een deel van haren Treyn ende Bagage, meenende noch desselven avonts in't Pools Leger (leggende een half mijl van Dersau) te comen, maer overmits laet was, ende van Wagens veranderden, hebben des avonts moeten verblijven tot Dersau.

Den 16. syn Haer Ed. (geconvoyeert door een Compagnie Ruyters, den Oversten Thor, ende veel andere ghequalificeerde Officiers) van Dersau vertrocken, ende comende halfwegen 'tPoolsche Legher, syn door een Compagnie Cosacken, nemende afscheyt vande Sweetsche Officiers, ende andere gheconvoyeert tot Lubischau, alwaer int oude Logement wierden gelogeert, ende door ordre vanden Generael (die weder van Thorn was ghecomen) ghetraecteert. Den

Den 17. Haer Ed. doende de visite aenden Heere Generael, verbleven des middachs by syne Exellentie ter Maeltijt; Ende alsoo eenich ghewoel in't Legher begon te ontstaen; door dien sich de Sweden op't Geberghte verthoonden, namen Haer Ed. weder afscheydt, soo haest int Logement waren ghekeert, saghen dat het Sweetsche Volck allenskens sich meer ende meer in verscheyden Trouppen ende plaetsen begofte te verthoonen; ghelijck mede al de Poolfche Ruyterijen (sijnde ontrent seltich Cornetten) ende eyntelijck oock den voorschreven Heere Generael selfs te Paert, in't Velt quamen: Soo nu meest al de Ruyterije uyt het Leger was: hebben wy in't Geberghte groot stof sien, opgaen, ende gheoordeelt dat aldaer eenighe met Schermutsferen aenden anderen mochten syn, 'twelck oock soo was; Ende is deselve af-gheloopen, tot voordeel vande Sweden, die de Cosacken ende eenige Compagnie Hussaren in disordre ghebracht, ende daer naer over-hoop in groote confusie op de vlucht ghedreven hebben, tot achter seecker Dorp, ofte ghelucht Ratchetge ghenaeamt, ende eenen anderen Waterachtighen Pas, daer op in't vluchten door eenige der Sweetsche Dragonders (die aldaer inde laeghte, haer afwachten) veel vande Polen, syn ter neder geschooten; De Troupe vanden Heere Generael, heeft mede ghetroffen, ende (hy selfs van't Paert ghevallen synde, ende vande syne verlaten, loopende door het Moras) heeft hem ter nauwer-noot te Voet ghesalveert; comende al de Poolfche Ruyterije wederom te rugghe, achterlatende drie Cornet Vanen, veel dooden, ettelijcke Gevangenen ende veel schoone Paerden: Lieten den Sweden het Velt behouden, ende met ghemack haren buyt versamelen; Doch schooten somwijlen met Canon noch onder de Trouppen, maer sonder schade. Onder de ghequetsten vande Poolfche syde welcke by de hondert sterck waren, was oock den Oversten Sulcoeffsky Neve vanden Heere Generael, daer van hier vooren mentie is gemaeckt, vande Sweetsche syde hebben maer neghentien Cornetten ghetroffen, blijvende den Coningh met noch een-en-twintigh inde Arriergarde: Het Poolfche Legher lach uytter natuyren seer sterck rontomme int Moras, hadde maer twee Passen, d'eene onder Water, ende d'andere seer smal zijnde, was ontrent een kleyne mijle van Dersau, ghelijck uytte volgende Caerte te sien is.

Verklaringhe vande Figure.

1. Is het Poolsche Legher.
2. Des Generaels Tente.
3. De plaetse van Artillerije.
4. Den Bazar, ofte Soetelaers plaetse.
5. Reduyten tot verseeckeringhe vant Pools Legher.
6. Het Moras, legghende rontom 't Legher.
7. Den Wegh nae Lubischau, zijnde 't Dorp daer Hare Ed. logeerden.
8. Den Pas door 't gebucht van Rachtge, die droogh zijnde aen beyden zijden doort Moras was verseeckert.
9. Den Pas die onder Water lagh, waer op int vluchten veel vande Polen wierden neder gheschooten.
10. Is de plaetse vant meeste treffen tusschen den Polen ende Sweden.
11. Tot dese plaetse, leggende after 't voornoemde gebucht van Rachtge, wierden de Polen op de vlucht ghedreven, alwaer sich daer naer in Battaille stelden, sonder weder int Veldt ofte buyten de bescherminghe vant voornoemde ghebucht (daer eenighe Soldaten in laghen) te komen.

12. De Sweedtsche Avantgarde, sterck 19. Cornetten, onder den Graeff van Thorn, als Oversten vande Cavallerye.
13. De Stadt Dersau, legghende atert Geberchte.
14. Een Sweedtsche Reduyt.
15. De Sweedtsche Arrieregarde, sterck 21. Cornetten, waer onder sijne Majesteyt van Sweden selfs in Persoon was.
16. Seeckere Sloot waer in ettelycke Sweedtsche Dragonders laghen, die continuelijck op de vluchtende Poolen schooten, doende onder deselve groote schade.

Den 18. heeft sich den Coningh van Sweden, weder in't Velt ghepresenteert met zijn meeste Legher, sonder dat de Poolen uyt-gecomen syn, maer haer in haer voordeel hebben ghehouden; spelende middelertijt uyt het Legher met Canon op de aencomende Trouppen, 'twelck vermits het Geberchte weynich schade dede; Tegens den avont heeft het Sweetsche Volck sich vervoucht naert ghehucht van Rachtge (daer den droogen pas om op't Leger aen te comen doorlach) met intentie omme den selven pas te overvallen ende het Leger te naerderen: 'twelck met sulcke furie ende couragie wierde gedaen, dattet scheen fouden 'thaerder intentie gecomen hebben, dē Heere Generael om 'tavanceren te beletten, liet het ghehucht in brant steecken, 'twelck door den roock hun eenichsins verachterde, doch quamen de Sweden evenwel so verre, dat nae kleyne schermutfel tusschen de selve ende eenighe Compagnien Heyducken (die in't selve ghehucht laghen) ghehouden, deselve aen't wijcken quamen, die by haer achtervolcht wierden tot op een Musquetschoot nae aen't Leger, als wanneer eenighe Duytschen de Heyducken seconderende, de Sweden weder in het voornoemde ghehucht deden retireren, alwaer ten weder-sijden eenighe uyren
langh

Augustus. 1627.

Fol. 37.

langh seer furieuselijck wiert gheschermutseert: Ende vande Sweetsche Ruyters sich hasarderende, begaff sich tot aen den Voet van't Legher, daer eenighe Compagnien Heyducken inde Wapenen stonden, van meeninge een van hare Vanen te ontnemen; welcke ooc soude becomen hebben, ten ware het seecker Hussaer, den Vaen-draegher selfs niet hadde uytte vuyft gheruckt, daer mede naert Legher wijckende, quam evenwel den selven Sweetschen Ruyter sonder ghequetst te werden, weder by sijnen trop, passerende selfs door eenighe andere Compagnie Heyducken, die meest naer hem schooten, 'tgevecht int voornoemde ghehucht duyde noch soo langhe, tot dat den Coninck van Sweden, die daer ontrent zijn Volck animerende was (soo wy daer naer verstonden) selfs van een Musquet-Coeghel inde rechter Schouder, wiert ghequetst, 'twelck synde gheschiet, dede zijne Majesteit zijne Troupes retireren, ende syn Persoon te rugghe naer Derfauw brenghen, het Geschut by de Sweetsche zijde, tot achthien in ghetale, op verscheyden nae by ghelegen plaetsen gestelt, speelde middelerwijle continuelijck op't Legher, ende de weggen daer naer toe gaende, doende merckelijcke schade: des Generaels Tente was selfs tot vier of vijf verscheyden-malen gheraecht, ende oock sijnen Mont-Kock ende eenich Vee doot-gheschooten; De Sweden sich weder begevende metten avont naer Derfau, sonder veel dooden achter te laten, syn de Poolen met hare Bagage-Waghens die over de drie of vier hondert sterck al op de vlucht waren, weder ghekeert. De Poolische Ruyterije hielt sich gheduyrende dit ghevecht, meestendeel after 'tLegher, op het Gebergte, ende aen seeckeren pas, wat ter sijden het Leger byt Lubischauer-Meer legghende.

Den 19. Donderdaechs syn Haer Ed. gaen Visiteren den Heere Generael, daer de selve ter Maeltijt verbleven: den gemelten Heer Generael discourerende vant gevecht, des voorgaenden daechs gehouden, ende de Particulariteyten van dien: seyde onder anderen mede verstaen te hebben door twee Overloopers (die zijn Excellentie voor Haer Ed. dede comen) dat den Coninck van Sweden dootlijck gequetst was, d'een seyde inde slinker ende d'ander seyde inde rechter Schouder, variierende inde circumstantie.

Ondertuffchen waren de Heyducken vast befich (teghens de Poolfche maniere) om Halve Mannen ende Reduyten op te werpen, om ghelijcke occafien te beletten, ende haere wegghen te verfeckeren.

Den 20. confirmeerden het voornoemde gherucht, van des Coninghs van Sweden quetsuyre, noch fecker gevanghen (aldaer int Pools Leger zijnde) maer seyde dat geoordeelt werde, gants niet dootelijck te zijn.

Den 21. fyn Haer Ed., (naer dat te vooren affcheyt ghenomen hadden van den Heere Generael) van Lubifchauw vertrocken, d'Heeren vanden Honaert ende Bicker naer Dantzick, doch d'Heer van Beaumont (om vande difpositie van zijne Majesteyt van Sweden verfeekeringe te hebben) met Convoy van ontrent dertich Ruyters, naer Derfau, d'Heeren van den Honaert ende Bicker fyn des avonts tot Dantzick gearriveert, ende door ordre vanden Raedt gedefroyeert ende getraecteert in't Huys vanden Ouden Hans Schenck.

Den 22. quamen Haer Ed. wegghen den Eerbaren Raedt begroeten ende vergaften, d'Heeren Burgermeester van Holten en de Secretaris Camerman, te vooren afghefonden gheweest in Nederlandt, &c.

Den 23. wierden Haer Ed. als vooren door eenighe uyten Raedt vergaft, ende quam Haer Ed. vorderen Treyn ende Bagage foo tot Barwalde waren ghelaten, weder by Haer Ed. tot Dantzick.

Den 24. naer den middach fijn Haer Ed. gefalveert ende ghevifiteert door den Agent vanden Coningh van Groot-Bretaignen.

Des avonts quam d'Heer van Beaumont weder van Derfauw, waer met verftonden, dat zijne Majesteyt wel te paffe, ende fyne Wonde niet periculcus en was.

Den 25. zijn Haer Ed. van wegghen den Raedt vergaft, door den Heere Oversten Lyfeman, als oock d'Heeren Gijfen, Qfierenberch, ende Koenrady Raden, presenterende defelve naer de Maeltijt naert Fort ter Minde te geleyden, gelijk Haer Ed. daer naer met drie Caroffen aen't

Craendoh

Craendoh ghevoert zijnde, nevens de voornoemde Heeren, mitfgaders der selver Suyte ingetreden zijn, in twee Shaloupen daer toe bereyt) naert voornoemde Fort syn ghevaren, alwaer aencomende, vonden 't Garnisoen inde Wapenen: werdende in 't op-treden soo uyttet Fort als de Buyten-wercken, met 13. Canon-schooten vereert, Haer Ed. syn voorts ontmoet ende verwillecomt; door den Oversten Gottberch (aldaer commanderende) ende soo op de Wercken van buyten, als die van het Fort omgheleyt, saghen aldaer op de Reede van verre legghen twaelf Oorloch-Schepen, vanden Coningh van Sweden, daer mede hy die Poort geslooten hout; op dit Fort lagen ongeveer by de hondert Strucken Geschut, zijnde de helft wel Metale, den voornoemde Oversten alles aenghewesen hebbende, tracteerde Haer Ed. naer de gelegentheyt aldaer ende den tijt toeliet: naert welck de selve affcheyt namen, ende weder te rugge syn ghevaren, werdende met veerthien Canon-schooten uyt het Fort ende om-leggende Wercken vereert, ghelijck mede vande Soldaten vant Garnisoen mer drie chargen van Musquetten; wierden voorts met eenighe vande principaelste Burghers Barquen met Musicq ende ander gespel gheleyt, ende varende onder-weghen voor by eenighe Poolfche Schepen, die in 't passeren elcks met drie schooten ons vereerden; syn des avonts laet weder inde Stadt ghecome, ende door de voornoemde Heeren, Raden ende drie Stadts Carossen weder int Logement geleyt, ende des avonts by de gemelte Heeren vergaft.

Den 26. syn Haer Ed. vergaft by de Heeren Gijfen, ende Osierenberch, Raden, mitfgaders den Secretaris Cleynfelt, ende naer de selve door de voornoemde Heeren gheleyt met vier Carossen, naer een plaifante Gaerde, legghende ter Ohr, een half mijl vande Stadt, in een seer bequamen Oort; ende daer naer in seeckere andere genaemt Templenburch, alwaer met eenigen Wijn ende anders getracteert synde, zijn des avonts weder inde Stadt gekeert ende by de voornoemde Heeren vergaft.

Haer Ed. fonden noch desselven daechs den Secretaris Schultsen naert Poolfche Leger ende de Stadt Derfauw.

Den 27. syn Haer Ed. door eenige uytten Raedt vergaft.

Den 28. is by Haer Ed. ghecomen een Pools Edelman, afghesonden van den Heere Generael Konicpolsky, met-brengende Missive aen Haer Ed. waer op deselve dien avont noch naert Pools Legher verreyden: werdende op den wegh ghemoet by den afghesonden Secretaris Schultsen, zijn noch des selven avonts, laet in't voorgaende Logement tot Lubischau, (byt Pools Leger ende een half mijl van Derfau legghende) ghearriveert, ende van wegen den Heere Generael ghetraecteert.

Den 29. s'voormiddachs is 'tgantsche Poolische Legher opgebroocken, ende wat ter syden Lubischauw op't Geberghte gedelogeert; zijnde mettet nieu aenghecomen Duyts Voet-Volck, niet stercker als seshien Compagnie Hussaren, vier-en-twintigh Compagnie Cosacken, ses Compagnie Duytsche Ruyters, vier Compagnie Dragonders, negen-en-twintigh Compagnie Heyducken, ende twee-en-dertigh Compagnie Duyts Voet-Volck, maeckende te samen hondert ende elf Compagnie, die een grooten sleep van Hoeren ende Ionghens ende veel Bagage by sich hadden; Naer den middach lach het gantsche Legher al in ordre, seer wijt vanden anderen op't Geberghte uyt-ghespreyt.

Teghens 4. uyren hebben Haer Ed. den Heere Generael ghevisiteert, waer van verstonde by zijne Majesteit van Poolen totte handelinghe als Commissarisen geeligeert te zijn, de naervolgende Heeren:

Jacobus Zadrick Episcopus Culmensis & Pomesania.

Jacobus Sezawinsky Palatinus Brestensis.

Nicolaus Mielzmsky Castellanus Bichoviensis.

& Magnus Ernestus Dönhof Capitaneus Derpatensis.

Welcke totte Handel-plaetse hadden voorgheslaghen het verbrande ghehucht van Ratchetge, waer op by Haer Ed. wierdt gheresolveert des anderen-daechs sich naer Dersauw te begheven.

Den 30. syn Haer Ed. met tamelijck Convoy ende twee Caroffen vertrocken naer Dersauw, alwaer door den Heere Canceler, syne Majesteit van Sweden de Poolse Resolutie hebben bekent gemaect, die tegens de voornoemde vier Poolse Commissarisen oock geeligeert heeft de navolgende Heeren :

Heer Axel Oxenstiern, Rijcx-Canceler van Sweden, Rechter van Noorlandt ende Laplandt, Vry-Heere tot Kinutho, Heere tot Fyholm ende Tydon, &c.

Heer Herman Wrangel, Conincklijcke Majesteits Velt-Marschalck, Heer Dirck van Valckenburch, Conincklijcke Majesteits Hoff-Marschalck, ende den Heere Acacius Thot, Overste &c.

Zijnde de selve gereet so wanneer inde te ordonneren plaetse syn geaccordeert, by den anderen te comen.

Den 31. syn Haer Ed. met Convoy als vooren wederom gecomen tot Lubischau, doende datelijck de visite aen den Heere Generael, mitsgaders d'Heeren Poolse Commissarisen, de selve d'intentie van hare partije bekent maeckende.

Bequamen oock desselven daechs alhier de goede tijdinge van't over-gaen van Grol, by syne Excellentie mijn Heere den Prince van Orangien belegert, ende overwonnen zijnde.

Den 1. Sep. is den Secretaris Schultsen afgesonden naer Dersau ende s'avonts weder gecomen.

Haer Ed. syn (te vooren in Dorps-Crouch seer slecht synde ghelogeert gheweest) van Loghement verandert, nemende 't selve in seckere Edelmans verlaten Hoff after Dorp legghende, daer een weynich beter gheaccommodeert waren; al-hoe-wel wy door de over-groote menichte van Vliegen ende Muggen (fulcx by ons noyt gesien, die de Solders ende Muyren bedecten) soo seer gequelt wierden, (dat alhoewel onse Spijse ende Dranck over Tafel gedeckt was) wy geen Spijse condon nuttigen, sonder met Vliegen vermengt te werden.

Des avonts quam Haer Ed. wegens den Heere Generael begroeten, seecker Duyts Ritmeester, aen-dienende dat de twee partijen in't ordonneren vande plaetse, ende stellen vande Tente al waren veraccordeert.

Den 2. zijn Haer Ed. ghesamentlijck, nevens d'Heeren Poolfche Commissarisen s'morghens ten thien uyren, naer de Handel-plaetse ver trocken (synde ontrent een half mijl vant Poolfche Legher ende de Stadt Derfauw, tusschen 't Geberghte op een kleyne vlackte, waer te voorens op den seventhiende Augusti het meeste treffen, tusschen de Poolfche ende Sweetsche Ruyterije, was, ende noch sommighe dooden, seer verdroocht ende mismaectt vande Sonne, onbegraven lagen) met Convoy van Trouppen Lanciers van 300. Paerden, ende 500. te Voet, vindende aldaer de Sweetsche Commissarisen in gelijcken getale, ende boven dien geaccompaigneert met veel voorneme Officiers te samen afghetreden ende in de Tente, daer toe van weder zijden gheordineert, aen yeder zijde van Haer Ed. Tente (die inde midden was ghestelt) inghegaen. Welcke Tenten stonden, inder maniere als by de volghende Figuyre ghesien can werden, hebbende soo langhe aldaer waren yeder aen syne zijde hare Trouppen Ruyters ende Voet-Volck in Bataille staen, tot beyder partijen securiteyt.

De partijen, beyde in haer Tenten zijnde, zijn twee van Haer Ed. gesepareert, tot elcks vande selve ghegaen, beyder zijds Commissarisen begroetende, ende de selve weder in haer Tente comende, zijn Haer Ed. gesamentlijck eerst by de Heeren Poolfche Commissarisen, ende daer naer by de Sweetsche, toe verscheyden reysen over ende weder gheweest, ende naer eenighe begonnen communicatiën des avonts weder ghescheyden: de Sweetsche nae Derfauw ende Haer Ed. sich mette Poolfche Commissarisen naer het Leger beghevende: bleven de Tenten staen totten anderen dach, wanneer partijen weder by den anderen souden comen.

Des avonts wierden Haer Ed. ghetraecteert door den Bisschop van Culm (een vande vier Commissarisen) in syne Tente mede in't Poolfche Legher staende.

Verklaringhe der Cyfer-Letteren vande Figure.

1. d' Heeren Sweedtsche Commissarisen.
2. Sweedtsche Troupen tot securiteyt vander selve Commissarisen.
3. Eenighe Tompetters.
4. De Sweedtsche Tente.
5. De Poolische Tente.
6. De Tente vande Heeren Ambassadeurs van Hare Ho: Mog:
7. De Poolische Commissarisen.
8. De Poolische Troupen tot securiteyt vande selve.
9. De Carossen ende Caleffen vande Heeren Ambassadeurs.
10. De Poolische Ruyter-Wacht.
11. De Sweedtsche Ruyter-Wacht.

September. 1627.

Fol. 44.

Den 3. s'morghens zijn Haer Ed. mette Heeren Poolse Commissarifen, in ghelijcke ordre als des voorgaenden daechs voor de tweedemaal naer de Handel-plaets vertrocken, alwaer d'Heeren Sweetsche Commissarifen al aenghekomen waren, die yeder in haer Tenten ghegaen zijnde, syn door Haer Ed. als te vooren over ende weder ghesocht, ende des avonts ghescheyden, de Tenten op-nemende ende de vordere handelinghe tot op den festen uytstellende.

Den 4. is den Coninck van Poolen, metten Prince Vladislao Sigismundo, outste Soon van zijne Majesteit, des aftermiddachs int Pools Leghier aenghecomen; geconvoyeert door acht Compagnie Heyducken, een Compagnie Duytsche Ruyters, twee Compagnie Cosacken, ende groot getal van Edellieden: werdende in't aencomen mettet meeste Leghier ende den Heere Generael ghemoet, ende met het Geschut verwillecompt.

Den 5. Sondach s'morgens, is d'Heer Bicker met Convoy van ontrent twintich Ruyters, vertrocken naer de Stadt Derfau. Ondertusschen deden d'Heeren vanden Honaert ende van Beaumont de visite aen den Heere Bisschop van Culm: ende in't Logement keerende, vonden d'Heer Bicker weder gecomen van Derfau.

Den 6. s'morghens, syn Haer Ed. mette Heeren weder-zijdsche Commissarifen (als voor desen) op de Handel-plaetse voor de derdemaal by den anderen gheweest, ende naer verscheyden handelinghen mette selve, quam het soo verre dat de Tenten al begonden op te nemen, ende de vorder handelinghe af te breecken: doch is by Haer Ed. weder ter neder gheleyt, ende daer toe ghebracht, dattet maer uytghefelt wiert tot op Donderdach den 9. deser.

Den 7. hebben Haer Ed. de visite ghedaen aen den Heere Bisschop van Culmen.

Den 8. op Marien-gheboorten-dach, zijn Haer Ed. te samen met tamelijck Convoy naer de Stadt Derfau vertrocken, alwaer de selve terstont naer haer aencomste audientie is verleent by Syne Majesteit van Sweden, ende zijn naer de selve audientie, des avonts wederom ghecomen.

Den 9. s'morghens syn Haer Ed. mette weder-sijtsche Commissarisen, weder op de Handel-plaetse ende elcx in haer Tenten voor de vierdemael gecompareert, Haer Ed. disponeerden beyde de partijen daer toe; dat uyt elck van de selve een in de Tente van Haer Ed. soude metten anderen spreecken, daert oe vande Sweedtsche den Heere Canceler ende vande Poolfsche zijde den Heere Bisschop van Culm syn ghecomen, die een gheruymen tijt by den anderen gheweest zijnde: de handelinghe voor dien avont s'cheyden, ende uytstelden tot des anderendaechs.

Den 10. zijn Haer Ed. naer de meer-gemelte Handel-plaetse voor de vijfde mael ghereden, nevens d'Heeren Poolfsche Commissarisen, die in plaetse van heur Trouppen Duyts Voet-Volck, tot haer securiteyt; alshu vijf Compagnie Heyducken hadden mede ghenomen; Naer dat de weder-sijtsche Commissarisen yeder in haer Tenten waren, syn Haer Ed. als voor desen ettelijcke male aen beyden sijden over ende weder gegaen; Waer naer vande Sweetsche den Heere Velt-Marschalck Wrangel ende van de Poolfsche zijde d'Heer Magnus Ernst Deenhoff een gheruyme tijt by den anderen zijn gheweest, ende teghens den avont weder ghescheyden: de vordre handelinghe tot op des anderen daechs uytstellende.

Den 11. Haer Ed. mette weder-sijtsche Commissarisen weder op de ghedesigneerde plaetse voor de feste-mael comende, zijn aen beyden sijden weder overghegaen, de saecke daer toe beleydende, dat vande Sweetsche den Heere Canceler ende vande Poolfsche zijde den Heere Bisschop van Culm by den anderen syn ghecomen, die teghens den avont, het besoigne uytstellende tot op Maendach (den derthienden deser) weder sijn gescheyden: de Sweetsche naer Dersau ende Haer Ed. mette Heeren Poolfsche Commissarisen sich weder naert Legher beghevende.

Den 12. s'morghens, hebben Haer Ed. de visite ghedaen aenden Heere Generael.

Des middachs syn deselve statelijck ghetraecteert by den Heere Waywoda van Culmen, in sijn Tente, ter presentie vande vier Commissarisen; veele Senateurs van 't Rijck, ende andere voorname Officiers van 't Legher.

Den 13. s'morghens, zijn Haer Ed. mette Heeren Poolfche Commissarifen voor de sevende-mael naer de Handel-plaets verreyft, alwaer d'Heeren Sweetsche Commissarifen terstont mede aengecomen ende in haer Tente ghegaen zijnde, zijn Haer Ed. tot verscheyde-malen over ende weder gheweest, sonder dat eenighe van de twee partijen by den anderen syn ghecomen, ende is de handelinghe teghen den avont wederom ghescheyden.

Den 14. naer den middach Haer Ed. op de voornoemde Handel-plaetse voor de achtste mael zijnde ghecomen, hebben de comste vande beyder-sijdsche Heeren Commissarifen afgewacht, ende (naer dat de selve afghetreden ende in hare Tenten ghecomen waren) ten weder-zijden ghesproocken; soo dat terstont daer naertwee van de weder-sijdsche Commissarifen als den Heere Canceler van Sweden ende Bisschop van Culm, eenighen tijt metten anderen hebben ghesproocken; doch niet connende over-een-comen, is daer deur de handelinghe afgebroocken, de Tenten opghenomen ende de partijen met miscontentement van den anderen ghescheyden.

Den 15. is geen by-een-comste gheweest, maer saghen alsdoen gelijk oock te vooren de groote insolentie der Poolfche Soldaten, die in't ghelucht after Haer Ed. Loghement legghende, niet alleen de Huysen af braecken by lichten daghe, (de Coningh selfs in't Legher zijnde) maer oock de Luyden daer uyt dreven, ende hare Meublen in't Legher openbaer vercochten.

Den 16. (naer dat Haer Ed. den Hoff-meester hadden voor uyt ghesonden) deden deselve aenden Heere Generael Convoy verfoecken om naer Dersauw te vertrecken, die Haer Ed. heeft doen antwoorden, dat om de onghelgentheydt die de selve mocht overcomen, mits de beyde partijen met Schermutsen aen den anderen waren, daer in difficulteyt te maecken, Haer Ed. biddende totten nae-middach te wachten.

Den 17. zijn Haer Ed. ghelijckelijck met Convoy naer Dersauw vertroocken, alwaer aengecomen zijnde, is den Heere Canceler deselve comen visiteren, metten welcken yets hebbende ghecomunicert, zijn des avonts weder gekeert.

Den 18. hebben Haer Ed. de visite ghedaen aende Heeren Poolfche Commissarifen, ende weder int Logement gecomen zijnde, syn door den Heere Magnus Ernst Deenhoff, een vande voornoemde Commissarifen in ghelijcks weder ghevisiteert.

Den 20. s'orghens hebben Haer Ed. ghevisiteert den Heere Wayer, Waywoda van Culm.

Des naermiddachs zijn de selve met Convoy naer Derfauw vertrocken, alwaer aen-ghecomen zijnde, wierden gevisiteert door den Heere Canceler van Sweden, wien Haer Ed. het reassumeren vande handelinghe hebben gerecommandeert.

Den 21. hebben Haer Ed. de revisite ghedaen aen den Heere Canceler voornoemt, die op den middach deselve is comen vergasten, ende naer de Maeltijt van Haer Ed. affcheyt nemende, sijn des atermiddachs weder naert Pools Legher ghekeert; doende terstont naer der selver aencomste de visite aende Heeren Poolfche Commissarifen.

Den 22. zijn Haer Ed. mette Heeren Poolfche Commissarifen, weder voor de lestemael naer de Handel-plaetse gheryft, aldaer vindende de Commissarifen van de andere zijde; Elcks vande selve in haer Tenten afghetreden, ende by Haer Ed. begroet zijnde, syn door der selver directie beyder-sijds Commissarifen in vollen ghetale ter presentie van Haer Ed. in der selver Tente vergadert, die wel vier of vijf uyren by den anderen gheweest zijnde tot in den donckeren avont; weder zijn ghescheyden, ende te rugghe ghekeert, de handelinghe uytstellende tot naerder gheleghentheydt, zijn de Tenten mede opghenomen,

Haer Ed. uyt de Tente comende, zijn van wegghen den Baron van Dona, als afgesonden van den Chur-Vurft van Brandenburg, begroet, door een Hoff-Secretaris van zijne Churvorfstel. Doorl. die Haer Ed. desselven Barons aencomste ende zijne te verrichten affairen bekend maeckte.

Den 23. is d'Heer van Beaumont omme metten Heere Baron van Dona voornoemt te communiceren, naer Derfauw vertrocken, ende des avonts weder-ghekeert.

Den 24. zijn Haer Ed. ghevisiteert door den den Oversten Magnus Ernst Deenhoff.

September. 1627.

Fol. 48.

Den 25. s'orghens vroech is Haer Ed. van weghen zijne Majesteit van Poolen door seecker Ritmeester audientie gepresenteert teghens des aftermiddachs.

Desselfen aftermiddachs zijn Haer Ed. door twee Conincks Caroffen, ende den Heere Wreloffky Voorrijder van't Groot-Vurftendom Littouwen, naer de Tenten van zijne Majesteit (staende in't Legher) ter audientie gheleydt: alwaer comende voor de eerste Tente, zijn Haer Ed. afghetreden, ende gheleyt tot aende tweede van zijne Majesteits ghemack, een weynich voor de welcke wierden verwillecompt by den Heere Christophorus Wieselouwsky Maerschalck van Littouwen, ende totten Persoon van zijne Majesteit ghebracht, den welcken alleen vonden staen, teghens den Taefel, hebbende aen zijne sijde wat after af zijnen eersten Secretaris Schifkofky: Naer de behoorlijcke complementen, heeft zijne Majesteit Haer Ed. met toegheslooten Tente, ter presentie alleen van de voornoemde twee Heeren d'audientie verleent, naer de welcke Haer Ed. Officiers, ende Edellieden door den ghemelten Heere Maerschalck is ghepresenteert, d'eer van zijne Majesteits handen te kussen, 'twelck ghedaen zijnde, hebben Haer Ed. vande selve syne Majesteit afscheyt genomen, ende wierden daer naer met ghelijcke eer gheleydt naer de Tente vande Prince Vladislao Sigismundo, vanden welcken Haer Ed. mede na behoorlijcke complementen, afscheyt hebbende ghenomen, weder in haer Logement zijn ghebracht.

Den 26. quam Haer Ed. visiteren d'Heer Christoff Martin Churvorstel, Brandenburgsche Secretaris, ende afghesonden aen syne Majesteit van Poolen.

Haer Ed. namen desselfden daechs voorts afscheyt vande Heeren Generael Koninecpolsky, den Bisschop van Culmen ende eenighe andere vooneme Heeren ende Senateurs van't Rijck.

Des middachs terwijl dat Haer Ed. over Maeltijt saten, syn de selve gevisiteert door den Heeren Magnus Ernst ende Gerrit Deenhoff, Gebroeders, die daer naer van Haer Ed. afscheyt namen.

Syne Majesteit van Poolen vertrock mede desselfen daechs naer ter Meve met Convoy van ontrent 40. Compagnien te voet ende te Paert, van meeninghe in't passeren te besichtigghen 'tLegher vanden Coningh van Sweden, ende de ghelegentheyte van dien.

Den

Des aftermiddachs zijn Haer Ed. ghesamentlijck naer Dersau vertrocken, alwaer de selve, onderweghen op't Geberghte buyten de Poolfche wacht quamen te ghemoete rijden syne Majesteyt van Sweden, by hem hebbende eenighe Ruyters, die Haer Ed. naer dat mette selve eenighe discourfen hadde ghehouden, door een deel van syne Suyte naer Dersauw heeft doen gheleyden; Syne Hooghst-ged: Majesteyt hadde aldaer een gheruymen tijt ghestaen, siende de Trouppen die den Coningh van Poolen gheleyden, van verr' voor by passeren, ende de Schermutselen die tusschen beyde partijen vielen. Haer Ed. wierden des avonts door den Heere Canceler van Sweden ghevifiteert ende verwillecomt.

Den 27. s'morghens quam Haer Ed. visiteren den Heere Baron van Dona, afgesonden van syne Churvorstel. Doorl. van Brandenburg.

Des aftermiddachs, zijn Haer Ed. door verscheyden ghequalificeerde Officiers ende Edellieden met een Conincklijcke Carosse ter audientie by zijne Majesteyt van Sweden gheleyt; die Haer Ed. verleent wiert int Clooster aldaer, zijnde syne Majesteyts Logement, ter presentie alleen van den Heere Canceler: ende zijn naer de selve audientie door de voornoemde Heeren weder gheleyt naert Logement.

Den 28. hebben Haer Ed. ghevifiteert den Heere Canceler van Sweden.

Hebben mede daer naer afsicheyt ghenomen van den Heere Baron van Dona, die desselven morghens noch vertrock.

Den 29. s'morghens vroech, is Haer Ed. aengheseyt, dat Syne Majesteyt van Sweden op den middach, de selve soude tracteren in ghemelte Majesteyts Tente, staende in't Legher buyten de Stadt.

Desselven morghens syn Haer Ed. oock door de Heeren Gabriel Oxenstiern ende Liefenspar beyde ghequalificeerde Sweetsche Edellieden (die deselve soo langh aldaer gheweest zijn, door last van zijne Majesteyt ophewacht hebben) van weghen Hooghst-gem. Majesteyt vereert, elcks met een Goude Keten van drie groote Touren, ende Medaille van zijne Majesteyts Effigie, onder

der aen hanghende, ghelijck oock yeder van de selve met vijftich Schip-pont Koper, 'twelck Haer Ed. in Hollandt soude toeghefonden werden: Haer Ed. Officiers ende Edelluyden wierden mede van weghen den Meer-gem. Coningh vereert, met Medaillen van desselfs Effigie ende andersins.

Des middachs zijn Haer Ed., gheaccompaigneert met een deel voorname Officiers ende Edellieden van zijne Majesteit, naer desselfs Tente ghereden, waer voor by den Hoff-Maerschalck Valckenburgh wierden ontfanghen, ende door syne Majesteits Guarde (die aldaer in de Wapenen stont) geleydt inde Tente; alwaer by syne Majesteit wierden verwillecomt, zijne Majesteit gaende naer ghegheven Handt-Water aende Tafel boven aen sitten, dede aen yeder sijde vande selve Tafel boven aen Haer Ed. placeren, wat vorder beneden saten oock d'Heeren Canceler Oxenstiern, Velt-Maerschalck Wrangel, den Grave van Oversteyn ende Oversten Thott, werdende door veele Grooten ende andere voorname Officiers over Tafel opgewacht. Haer Ed. Officiers ende Edellieden wierden ondertusschen mede inde selve Tente aen een andere Tafel getraecteert, ende door eenighe van zijne Majesteits Officiers verselschapt, zijne Majesteit hielt met Haer Ed. seer familiere discoursen, ende naer dat deselve wel getraecteert waren, ende van Hooghst-ged. Majesteit afscheyt genomen hadden, zijn met gelijcke eer weder gedimiteert ende naert Logement gevoert.

Den 1. October s'morghens, hebbende Haer Ed. afscheyt ghenomen vanden Heere Canceler: zijn des middachs vertrocken naert Pools Legher, ende van daer naer Dantzick: Alwaer deselve des avonts aencomende van weghen den Eerbaren Raedt wierde gedefroyeert, werdende alsdoen ghelijck oock de volghende daghen by eenighe vande selve vergaft.

Den 5. quamen Haer Ed. visiteren, den Heere Borgermeester van Holten, geassisteert met eenighe uytten Raedt ende den Sindico Keckerbaert, Haer Ed. versoeckende, dat de wederom-reyse eenighen tijt uytstellende, soo langh noch geliefden te verblijven tot dat op den Rijcx-dach (die den 12. deser soude beginnen,) resolutie genomen soude zijn tottet hervatten vande handelinghe,

daer toe, soo defelve feyden, naer Haer Ed. vertreck geen apparentie was; Haer Ed. hebben verfoeck niet afgheslaghen, maer is yemant uyt den Haren, namentlijck den Heere van Beaumont, (daer toe verfocht zijnde) des naermiddachs vertrocken naer de Schanfe opt Hooft, alwaer den Heere Canceler van Sweden alfdoen was.

Den 6. s'avonts, Haer Ed. comende begroeten d'Heer Magnus Ernst Deenhoff, is defelve nevens eenighe andere Heeren uytten Raedt by Haer Ed. ten eeten verbleven.

Den 7. s'morghens is d'Heer van Beaumont weder vant Hooft ghecomen.

Des aftermiddachs fyn Haer Ed. begroet door den Heere Kettler, Baron van Montioye, alfdoen eerst aenghecomen uyt Nederlandt.

Den 9. is den Secretaris Schultsen naer Elbinghen ghesonden, aen den Heere Canceler van Sweden.

Den 12. Haer Ed. des middach vergaft zijnde door den Heere Agent van Groot-Bretaignen, ende den Oversten Lyfeman, vernamen over de Maeltijt dat sekere Sweetsche Trouppen, onder den Grave van Thorn ende den Velt-Maerschalck Wrangel, sterck ontrent 2000. Man, op den 10. voorleden s'morghens ten seven uyren in den dicken Miift, hadden verbrant het Dorp van Libenhoff, een vierendeel mijls vant Poolfche Legher leggende, nemende de Soldaten die aldaer ingequartiert waren, ghevanghen, ende fyn sonder eenighe schade wederom naer Derfauw ghekeert.

Den 14. s'middachs, Haer Ed. door eenighe uytten Raedt fynde vergaft, zijn naer de Maeltijt door de selve en twee Caroffen, uyt Spaceren gereden door de playsantste plaetsen om de Stadt, als den Heer Baron, het Clooster ter Olijff ende eenighe andere schoone Valeyen ende Boschagen.

Den 15. hebben d'Heeren Gijfen ende Qsierenberch Raden, naer dat Haer Ed. hadden vergaft, de selve in de Stadt omgheleyt, ende naer dat nevens eenighe andere plaetsen het Hoff aldaer (sijnde als een Borfe voor de Cooplieden) hadden besichticht, zijn daer naer gheleyt inde groote Kercke, genaemt de Pfahr Kirche, alwaer op den Toorn de constructie vande selve Kercke sagen, daer

daer so veel Houts toe is geconsumeert, als een tamelijck groot Bos soude kunnen wtbrengen: naer dat alles wel doorsien hadden, sijn Haer Ed. des avonts wederom geleyt ende door de voornoemde Heeren vergast, desselven daechs passeerde voor-by dese Stadt, het Regiment Keyfers-Volck onder den Hertoch van Holsteyn sterck ontrent 3000. Man (uyt het Poolische Legher opgebroocken,) nemende zijnen wegh door Pomeran naer den Grave van Tilly.

Den 16. s'middachs is by Haer Ed. ter Maeltijt verbleven, d'Heer Qsierenberch, die deselve naer de Maeltijt met twee Caroffen, heeft gheleyt naert oude Monicken-Clooster ter Olijff ghe-naemt, legghende seer playsant tusschen 'tGeberghte ende Boschage in een Valeye, ontrent twee Mijlen van Dantzick; Haer Ed. aldaer komende, zijn by den Prior (vermits den Abt over eenige daghen naer den Rijcx-dach was verreyft) ontfanghen ende verwillecomt, deselve gheleyde, de ghelegentheydt van 't gantsche Clooster ende de Kercke (die seer net is) te besichtighen, in welcke Kercke ons ghehoont wierdt de Begraeffnisse van seeckeren Hertoch in Pomeran, die over eenige hondert jaer, 'tvoornoemde Clooster (door dien 'tselve noch Heydens was) hadde geruïneert, ende daer naer hem totten Christen gheloove beghevende, hadde 'tselve weder geerigeert ende rijckelijck begaest, naer dat alles hadden doorsien ende Haer Ed. vande Prior met eenighe Wijn ghetraecteert waren, zijn des avonts tot Dantzick weder-ghekeert.

Den 17. Sondachs s'aftermiddach, is den Secretaris Schultsen weder van Elbingen ghecomen.

Den 18. s'morghens is d'Heer van den Honaert selfs, met een deel van de Suyte naer Elbingen verreyft.

Verstonden mede desselven daechs, dat het Pool Legher ontrent Derfauw leggende in groote disordre was opgebroocken, die eenighe van hunne Bagage achter-latende, de Siecken, welcke ghetal groot was, mette onbegraven dooden lieten verstincken.

Den 20. is aen Haer Ed. expressen gecomen, met Missive van den Heer vanden Honaert uyt Elbingen, welcken terstont weder hebben afghewaerdicht.

Den 22. hebben Haer Ed. expreffen afghefonden naer den Poolfchen Rijcx-dach , die tot Werfauw wierdt ghehouden , met Brieven foo aen den Coninck als de Staten van't Rijck ende eenighe andere voorneme Rijcx-Senateuren, recommanderende 'thervatten vande uytghefelde handelinghe.

Den 23. s'avonts, quam d'Heer van den Honaert wederom van Elbinghen , daer zijne Majesteyt van Sweden op den een-en-twintichste was ghecomen ; die de Stadt Wormits op den seven-thiende voorleden met apponictement hadde verovoert : 'tGarnifoen dat doort springen van een Mijne tot extremiteyt gebracht was, is met uyt-geblufte Lonten, om-gekeerde Musquetten ende Vaendelen uyt-getrocken, doch de Overloopers die aldaer binnen zijn ghevonden , wierden alle gejustificeert , zijne Majest. hadde voor de selve Stadt meest Ledere Stucken gebruyckt, welcke even-wel seer licht zijnde 5. a 6. ff . Yfer schieten, de materie daer van is, eerst ontrent een duym breed Metael, daer over eenich Leem dick over ghewonden is , dat met het Leer dat boven om komt, ende vijf of ses Yfere Banden die rontom zijn ghesmeet, by den anderen wordt ghehouden, worden met minder Kruyt gheloft , ende connen by tijde van noodt oft quade wegghen door haer lichticheydt, tusschen twee Ruyters Paerden voorts-gedraghen werden, Hooghst-gem. Majesteyt heeft aldaer tot Gouverneur gelaten den Heere Oversten Drentreyter , Sone van den Commandeur overt Garnifoen binnen Emden.

Door't innemen van dese Stadt is de Passage op Elbinghen seer bevrijdt , voort stroopen vande Poolen ; Ende wierdt zijne Majesteyt tot Elbingh aencomende , over de ghemelte Victorie , met ontrent veertich Canon-schooten verwillecomt, het Stedeken Gutstadt naer by Wormit gelegen, ende van kleyne importantie zijnde, heeft sich mede naer de voornoemde inneminghe van Wormit onder zijne Majesteyts subjectie begheven. Op den 22. quam mede tot Elbingen een Statelijcke Ambassade vanden Chur-Furst van Brandenborch als den Heere Baron Abraham van Doña, ende twee Heeren Kreytsen, met een seer stercke Suyte.

Den 26. Haer Ed. gheresolveert zijnde over eenighe daghen nae Coninck-Berch te verreyfen, om den Heer Chur-Furst aldaer te moghen begroeten, sonden den Secretaris Schultsen dien dach voor-uyt om hare aencomste bekend te maken.

Haer Ed. zijn daghelijcks, van begin dat tot Dantzick aenquamen totten dach van haer vertrect naer Coninghs-Berghen, continuelijck op costen der Stadt Dantzick ghetraecteert, ende door eenighe soo uytte Borgermeesteren als den Raedt der selver Stadt vergaft, ende over Maeltijdt verfelichapt.

Den 28. zijn Haer Ed. des morghens vroech, met een Carosse, ertelijcke Caleffen, ende Bagage-Waghens, vertrocken van Dantzick door de Neeringh; zijnde gheaccompaigneert door den Heere Baron van Montioye ende zijn ontrent den middach ghecomen tot Nickelswalde: alwaer deselve middachmael ghehouden ende van Bagage-Waghens verandert zijnde, des aftermiddachs weder vertrocken, passerende door Sloothoff, (seecker Huys de Stadt Dantzick toecomende) syn des avonts verbleven in't Dorp Bobenau, alwaer Haer Ed. om des Boosen-wechs wille weder van Waghens moften veranderen.

Den 29. van daer verreyfende, door de Kale Nedrungh, zijnde een Boosen-wech, hebben passerende door't Dorp van Calemberch, voor dien dach niet meer connen vorderen als drie Mijlen, ende zijn mitsdien des avonts verbleven in't leste Huys op de Nedrung, zijnde teerste ondert ghebiedt van den Chur-Furst, ghe-naemt ter Scheyt, zijnde een seer slecht Viisschers Hutgen, waer Haer Ed. ende ghevolch voor dien nacht haer seer sober moften behelpen, welcke Huygen om zijne geringheydt by dese Figuyre wel hebbe willen verthoonen.

Ter scheyt.

Wy verftonden alhier dat fyne Majesteit van Sweden met eenighe Schepen daechs te vooren uytter Pilauw naer Sweden was gheseylt.

Den 30. zijn Haer Ed. inde Pilauw gearriveert ende haer hebbende laten overfetten : ziju aende andere zijde deselve op den wegh bejgent by twee Edellieden van den Heere Chur-Furst, met vier Carossen, ende eenighe Bagage-Waghens, die Haer Ed. van weggen fyne Doorl. verwillecomende, ende naer dat op't Tolhuys middachmael hadden gehouden, des avonts gheleyden door de Stadt van Fischausen op het Furstelijcke Slot aldaer ; Alwaer van weggen zijne Doorl. werdende ghetracteert, ende des nachts verbleven ; dit Slot lach seer nae aent Frishe-Hoff, zijnde de vaert op Coninghs-Berghen.

Den 31. s'morghens zijn Haer Ed. inde Kercke ter Predicatie gheleyt, ende naer de selve middachmael ghehouden hebbende, zijn naer Coninghs-Bergen vertrocken, ende des avonts ten vieruyren aldaer gearriveert, ende gheleyt in seeckere Herberghe, de Nye-Crouch genaemt ; Terstont naer Haer Ed. aencomste, zijn door den Hoff-Maerschalck, ende eenighe Hoff Edellieden, met zijne Doorl. Carosse, op het Furstel. Slot aldaer opgebracht, ende door ordre van zijne Doorl. in een gedeelte van't selve gelogeert ende ghetracteert ; Dit Slot is een tamelijck schoon ghebou, by de Heeren vande Duytsche ordre eertijts gefundeert, ende door Hooghloffelijcker Memorie Hertoch Aelbrecht van Brandenburch (eerste Hartoch in Pruyssen) seer verbetert, verthoont sich van binnen in't viercant tamelijck met een goede proportie.

Den 1. November s'morghens ten thien uyren, hebben Haer Ed. audientie ghehadt by den Chur-Furst van Brandenburch ; werdende by zijne Doorl. aende deur vande Audientie-Camer inghehaelt, deden door deselve (staende tusschen fyne Raden) de Propositie die van weggen zijne Doorl. beantwoort wierdt door den Heere van Kniesenbeeck : ende zijn naer de selve met groote eere weder gedimiteert ; Jnde ghemelte audientie waren mede present, de volghende Heeren Over-Raden ende Hooff-Officieren, als Heer Hans Truchses van Wechshausen, Over-Raedt ende Overburch-Graeff, Martin van Wollenraedt, Over-Raedt ende Canceler, Andreas Creyts Over-Raedt

Raedt ende Over-Maerschalck, ende den voornoemde Heere Lovin van Kniefenbeeck Geheyme Raedt, mitsgaders eenighe andere Heeren ende voorneme Officiers van't Hertochdom van Pruyssen.

Des middachs, wierden Haer Ed. ter Maeltijdt ghebracht, by zijne Doorl: Alwaer op't Honorableste geplaccert ende seer manificquelijck getraecteert wierden; werdende naer de selve Maeltijt met ghelijcke eer, weder in haer Logement gheleyt.

Des avonts zijn Haer Ed. vergaft by den Heere Lant-Hoffmeester Kreys, ende een vande Furstel. Hoff-Raden, &c.

Den 2. zijnde Haer Ed. des morghens ghevisiteert by drie Raden van Coninghs-Berch, (uyt yeder vande drie Steden een,) zijn des middachs vergaft by een vande selve, die Haer Ed. daer naer heeft doen geleyden, door de Furstel. Hoff-Kercke in een seer treffelijck Liberye, en daer na door de groote Sale vant Hoff, voorts op den Toorn daer Haer Ed. de ghelegentheydt vande drie Steden rontsomme is aenghewesen, ende zijn ten lesten weder-ghekeert in't Quartier van Haer Ed. Logement, &c. alwaer terstont door eenighe van des Chur-Fursten Raden wierden ghevisiteert.

Des avonts zijn Haer Ed. by zijne Chur-Furstel. Doorl. ter Maeltijt ghebleven.

Den 3. s'morghens ten vier uyren is zijne Chur-Furstel. Doorl. ter Jacht ghereden, ende syn Haer Ed. des middachs vergaft, by de Heer Commissaris Hatsvelt, die Haer Ed. naer de Maeltijt heeft gheleyt met twee Carossen, door de drie verdeelde Steden van Coninghs-Bergh, die elcks haer Burgermeesters ende Regenten a part hebben, als den Alt-Stadt, Levenich, ende Kniphoff wierden voorby de Academie gheleydt inde Kniphoffsche Domkerck, alwaer de Furstel. Begraefnissen sghen: als mede het Gebeente ende Reliquien van den Fondateur des Doms, zijnde een Hertoch van Bruynswijck (alsdoen Hoff-Meester van Pruyssen) 'twelck in seecker open Kiste lagh, ontrent vijf Voet hoogh inde Muyr ghestelt, &c. Voorts geleydt zijnde door de principale Straten vande ghemelte drie Steden ende ghesien hebbende, de nieuwe Fortificatien om de selve ghelegt,

leght, zijnde extraordinaris groot ende van 33. schoone Bolwercken, alle een goede spacie van den anderen legghende : Zijn Haer Ed. weder op't Hoff ghebracht, ende des avonts vergast by drie Heeren Kreytsen, Gebroeders ende Chur-Furstel. Hooch-Officieren ende Raden, als mede vanden Heere Kettler Baron van Montioye.

Den 4. naer dat Haer Ed. Maeltijt ghehouden (ende den Secretaris Schultsen voor-uyt nae Elbingh ghesonden hadden) zijn van Coninchs-Bergen vertrocken (gheleyt door de twee Edellieden die deselve inder Pilau verwillecomden ende tot Conings-Bergen geduyrich op-wachten) met vijf Chur-Furstel. Carossen, ende eenighe Bagage-Waghens : wierden passerende door de Poorte van Conings-Bergen met drie Canon-schotē vereert, ende des avonts gebracht opt Casteel van't Stedeken Brandenburch drie mijl van Coninx-Bergen, daer op ende overt Garnisoen aldaer commandeerde, den Baron Fabins van Dona, die Haer Ed. verwillecomden, over Maeltijdt verfelshapte ende van weggen zijne Doorl. tracteerde, zijn dien avont aldaer verbleven.

Den 5. naer dat Haer Ed. Maeltijt hadden gehouden, zijn weder met versche Bagage-Wagens vertrocken, passerende voor-byt Stedeken Heyligen-pijl ende het Slot Balga, twelc seer out is, des avonts verbleven ende van weggen zijne Doorl. als vooren getracteert, op een seecker Hoff vande selve zijne Doorl. Carbou ghenaeamt, legghende ontrent een $\frac{1}{2}$. weechs van't ghemelte Slot Balga.

Den 6. affcheydt ghenomen hebbende van de voornoemde Chur-Forstel. Edellieden, ende vier Carossen aldaer latende, zijn Haer Ed. mette vijfde, ende Haer Ed. Suyte op Caleffen ende Bagge-Wagens, vertrocken door de Stadt Braunsperch; alwaer Convoy van dertich of veertich Ruyters mede namen, tot door Vrouwenburch, een Stedeken leggende aen het Frisch-Hoff, alsnu seer desolaet vermits door ongheluck over twee Iaren by na gheheel was verbrandt, tot op het opperste van de Stadt ende de Kercke. Des middachs ghecomen ende Maeltijt gehouden tot Tolcke, mit zijnde een seer arm Stedeken, bewoont by Visschers, alwaer vier Compagnie Ruyteren ende twee te Voet van weggen zijne Majesteit van Sweden in Garnisoen laghen; Naer de Maeltijt zijn

Haer Ed. door den Major ende een Compagnie Paerden gheconvoyeert tot Elbingen toe; alwaer des avonts aencomende, wierden van wegghen zijn Gen. den Heere Canceler als Gouverneur van't ghedeelte van Pruyssen (by zijne Majesteyt van Sweden veroverd,) gelogeert ende gectraecteert int Logement daer voor desen waren gheweest, werdende opgewacht door eenighe vande Officiers van't Garnisoen aldaer.

Den 7. wierden Haer Ed. door den Heere Canceler van Sweden gheviseert, ende zijn dien dach aldaer noch verbleven.

Den 8. (naer dat Haer Ed. aen den Heere Canceler, de revisite ghedaen, ende Maeltijt hadden ghehouden) zijn met al haer ghevolch, met twee Stadts-Caroffen ende een deel Bagage-Wagens vertrocken door de Warder, ende des avonts verbleven op't Huys te Berewalde, ontrent $\frac{1}{2}$. Mijls vande Schanse op't Hooft, werdende door den Heere Gouverneur vande selve Schanse met eenighe spijs vereert.

Den 9. naer dat Maeltijt hadden ghehouden, zijn Haer Ed. weder vertrocken, ende passerende voorby't Hooft, door de Neeringh, zijn des avonts tot Dantzick gearriveert, van wegen den Eerbaren Raedt ghetraecteert ende door eenighe vande selve verselschapt.

Vonden aldaer de Capiteynen Pieter Barentsen Dorrevelt ende Thomas Pieterfz., die met haer Schepen, om Haer Ed. ende ghevolch over te brenghen, voor de Dantzicker Reede by't Fort ter Minde greeet laghen, zijnde aldaer aengecomen den 1. ende 2. deser.

Den 11. s'middachs Haer Ed. vergast werdende by de Heeren Qsirenberch, ende den Oversten Lyfseman, zijn naer de selve gheleyt int Tuychuys vande Stadt, alwaer veelerhande ende groote quantiteyt van Wapenen saghén: ende ondert selve inde Stadts Wijn-Kelder, daer een extraordinaris groot Wijn-Vat in stont; gelijk oock daer nae inde Stadts Peerde-stallen ende anders, ende des avonts weder 't Huys gheleyt zijnde, is de voornoemde Heer Qsirenberch by Haer Ed. blijven eeten.

Verftonden des avonts door eenighe ghevluchte, datter een Sweetsche Troupe fo te Voet als te Paert, sterck naer giffinghe twee of 3000. Man, in aentocht waren, 'tVee over al met voerende, 'twelck d'Heer Qsierenberch, die des selven avonts by Haer Ed. ter Maeltijt verbleef, insghelijcx affirmeerde: ghelijck oock dat eenighe Dantzicker Soldaten sterck ontrent veertich of vijftich Man, by de selve Troupe, beset waren, int Dorp van Proust; ontrent een mijl van de Stad leggende.

Den 14. op Sondach lieten sich de Sweden rontomme op de Bergen sien, staecken ten thien uyren seecker Dorp ter Goede-Herberge genoemt (naer by de Stadt legghende) inde Brant, ende namen voorts die soo inde buyten Steden ende Dorpen woonen, de vlucht naer de Stadt.

Den 15. lieten sich alsnoch de Sweden rontom dese Stadt vinden, vertoonende sich seer sterck op't Geberchte.

Den 16. was de Troupe wat te rugghe ghewecken, brandende eenighe Huyfen in het kleynne Warder,

Den 19. alsoo de Sweden die van Schotlandt ende de Nieugarde ghesommeert, ende niet wylende hare contributien betalen, ghedreycht hadden in't vuyr te setten, namen de omlegghende Luyden met al haer Goederen de vlucht naer de Stadt toe, selfs de gene die geen Steen-worp van de Stadt woonden.

Den 20. hebben de Sweetsche Trouppen inde Dantzicker Werder weder beginnen te branden.

Den 27. zijn Haer Ed. door de Heer Qsierenberch geleyt in des Stadts Antiquiteyt-Camer daer vreemde rariteyten te sien waren.

Einighe vande Poolfsche ofte Dantzicker Schepen drie in getale uytghelooopen zijnde, zijn doot de Sweetsche die aldaer op de Reede laghen weder inghejaecht ende eenighe schooten gheloft.

Den 28. zijnde Sondach, zijn al de Dantzicksche Schepen tot thien in ghetale daer onder oock eenighe Hollantsche gearresteerde Schepen totten Oorloch geprepareert waren uyt-ghelooopen, de gheleghentheynt waer-nemende dat maerses vande slechtste Sweetsche Schepen, swack van Volck, op de Reede laghen: Doch den Admirael vande selve, zijnde d'Heer Nicolaes Sternschilt

een voorneem Sweets Edelman, ende Gouverneur vande Forten op de Pilauw, nevens den Vice-Admirael namen haren cours, evenwel voor by de selve Dantzicksche, meenende die hoogerende by haer andere 4. Schepen te leyden: Maer alsoot eenen af-landigen Wint waeyde, ende de Dantzickers boven de Wint waren, den Sweetsen Admirael ende Vice-Admirael onder deselve verwert zijnde, hebben de Dantzickers aen boort geclamt, doch alsoo deselve in vollen getale by den anderen, ende wel versien waren van versch Volck, de vier andere Sweetsche Schepen door den contrarien Wint mede niet connende bijt gevecht comen, is naer een vier uyrige onseeckere Bataille eyntelijck de Victorie aende Poolische oft Dantzicker zijde ghebleven, die het Admiraelship (vermits den Admirael doort affchieten van den eenen Arm ghestorven, ende seeckeren Jonghen die de Lont om't Kruyt aen te steecken gereet hadde, het Hoofd afgheschooten, was) bekomen ende daer naer binnen ghebracht hebben; Den Vice-Admirael 'tKruyt aen-steekende, dede veel van zijn Vyanden, die inde seventich al over-ghekomen waren met hem op-spronghen: Doch de andere vier Sweetsche Schepen (die bijt ghevecht niet conden comen) zijnt ontvlucht.

Den Dantzicker Admirael Dijkmans in't Sweets Admiraelship over-gaende is int selve mede doot geschoten. Behalven den voornoemden Admirael, is vande Dantzicker zijde mede gebleven seecker Capiteyn Storgh (zijnde een Sweets Edelman) die sich tot dit exploict mede hadde laten gebruycken nevens eenighe andere Officiers: Doch de quantiteyt vande gemeene Soldaten ende andere die insgelijcks in den slach zijn gebleven, (vermits de Schepen daer van vol waren) wistmen eygentlijck niet; zijnde doort veele schieten de Dantzicker Schepen feer gekrenct, Der Ho: Mo: Heeren Staten Schepen (gedestineert om Haer Ed. wederom naert Vaderlant te brengen,) waren ondertusschen onder Seyl, die naer de Bataillie nevens eenighe vande Dantzicker Schepen op de Reede weder quamen Anckeren; Doch d'andere Dantzicker Schepen die eenichsins beschadicht waren, zijn weder inghelooopen.

Den voorz. slach ter Zee, diemen te Lande perfectelijck conde aensien, is in de maniere toegegaen ghelijck uytte volghende Figuyre kan ghesien werden.

Verklaringhe van dese Figuyre.

1. Het Clooster ter Olijff.
2. Den Inham naer Poutzky.
3. Den Hoeck van Hela.
4. Den Sweetschen Admirael.
5. Den Sweetfchen Vice-Admirael die ghespronghen is.
6. De vier Sweetfche Oorloch-Schepen die by den hoeck van Hela zijnde, om den af-landighen Wint de heuren niet conden secoureren.
7. Den Dantzicker oft Poolfchen Admirael.
8. Den Poolfchen Vice-Admirael.
9. De acht andere Poolfche Schepen.
10. De twee Schepen vande Ho: Mog: Heeren Staten Generael ghedefineert om d' Heeren Gefanten ende haren Treyn te rugghe te Doeren.

Den 4. Decembris naer den middach, is den Dantzicker Admirael ende een Capiteyn die int den slach ter Zee, (die voorleden Maent ghehouden) waren ghebleven: met groote solemniteyt (gaende de Gevangene Sweden tot by de hondert voor-aen, twee en twee aenden andere ghebonden) ter aerden ghebracht, de Krijghs-Commiffarifen van den Coninck van Poolen ende de gantsche Magistraet van Dantzick waren mede ter lijck-statie. De Sweetschen Admirael Sternschilt, die als te vooren gheseyt is, doort affschieten van eenen Arm mede ghebleven was, wiert oock daer naer ter Kercken ghebracht, ende in seecker Capelle gheset, tot naerder ordre.

Den 8. naer den middach, zijn de Dantzicker Heeren vande Rijcx-dach weder 'tHuys gecomen, ende hebben Haer Ed. door den Trucheman Salomon Paulij, by Haer Ed. te vooren naer Warfau afghefonden, schrijvens ontfanghen soo van zijne Majesteit als de Comitien van Poolen, van den Vorst van Zbarors, Eerts-Bisschop van Gnesre, Bisschop van Lucerien te vooren Vice-Canceler, als oock vanden jeghenwoordighen Vice-Canceler den Bisschop van Culm.

Den 10. s'morghens fonden Haer Ed. den Hoff-Meester met Missive aenden Canceler van Sweden naer Elbingen.

Den 12. zijn de Hollantsche Oorloch-Schepen mette Capiteynen ter Zee, ghelicenseert ende met schrijven te rugghe naert Vaderlandt gheschickt, alsoo Haer Ed. (doort versoek van die van Dantzick bewoghen zijnde,) van meninghe waren hier te Lande noch soo langhe te verblijven; tot dat de reassumtie vande Vrede-handelinghe tusschen de twee Hooghst-ghedachte Coningen, (daer toe vande Poolse zijde op nieuw Commiffarifen geeligeert waren) weder soude by der hant ghenomen, ende naerder getenteert zijn op't verdrach van beyde partijen, &c.

Den 13. is by de Poolse Schepen, tot Dantzick inghebracht, seecker Hollandts Schip, gheladen met Claep-houdt, comende van Coninghs-Berghen, by haer in d'Oost-Zee ghenomen.

Den 16. is den Hoff-Meester met schrijvens van den Heere Canceler, weder ghecomen van Elbingh.

Den

Den 29. zijn Haer Ed. ghevifiteert door den Heere Zawatsky Secretaris van den Coninck van Polen, afgefonden by den Heere Biffchop van Culm, om met eenen te deputeren Commiffarifen vande Sweetsche zijde, te handelen ende 'taccorderen vande tijt ende plaetse der toecomende Generale by-een-comfte, op't stuck vande te reaffumeren Vrede-tractaten, &c. Syn Ed. was dien dach aldaer eerst gearriveert, waer van, ende van zijnen laft, Haer Ed. door expreffen aenftonts den Heere Canceler van Sweden, hebben gheadverteert.

Haer Ed. wierden mede deffelfen daechs ghevifiteert door den Heere Agent Hordonius.

1628.

Den 3. Januarij zijn Haer Ed. des middachs vergaft by den voornoemden Heere Zawatsky, Secretaris van zijne Majesteit van Poolen, ghelijck oock by eenighe uyten Eerbaren Raedt deser Stadt.

Den 6. zijn Haer Ed. door den Heere Christiaen Winter, Secretaris van den Heere Churvorft van Brandenburch van weghen zijne Doorl. ghevifiteert, die 'tgunt deselve van zijne Doorl. in laft hadde Haer Ed. heeft ghecommuniceert.

Des avont is den Heere Secretaris Zawatsky, Subdelegaet vande Poolfche zijde, van hier verreyft naer Rijsenburch, alwaer, teghens den sefthienden deser eene vergaderinge van beyder-fijds Subdelegaten ten overstaen van Haer Ed. was gheordonneert.

Haer Ed. zijn 'tsedert deselve van Coninghs-Berghen zijn weder-ghecomen, tot op den dach ven haer vertreck successivelijck by eenighe Raden deser Stadt over Maeltijdt verselschapt, ghelijck oock den 9. wanneer Haer Ed. door des Heere Churvorft Secretaris Winter wierden vergaft.

Den 12. zijn Haer Ed. uyt Dantzick vertrocken met eenighe Caroffen geleyt door den voorfz. Secretaris Winter, doch kosten vermits den stercken Yf-gangh de Riviere niet overgeset werden, maer moften weder te rugghe naer Dantzick keeren, sonden niettemin het Jacht daer Haer Ed.

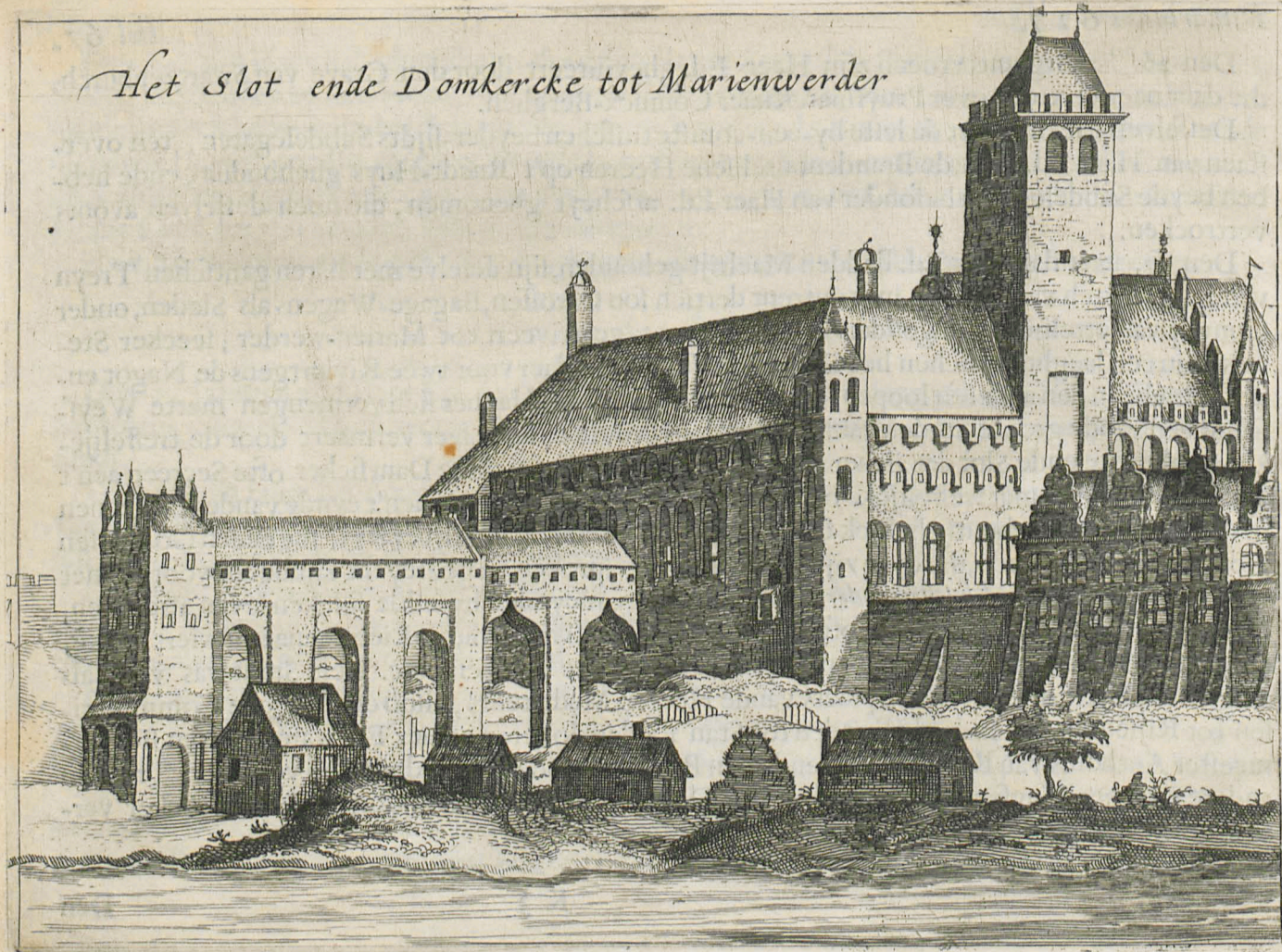
meeften

Den 26. 'smorghens vroegh zijn Haer Ed. ghevisiteert door den Grave van Swartzenburch, die daer naer vertrock over Pruyfmarck naer Coninx-Berghen.

Desselfen daechs wiert de leste by-een-comste tusschen beyder-sijdts Subdelegaten, ten overstaen van Haer Ed. ende de Brandenburgsche Heeren op't Raedt-Huys ghehouden, ende hebben beyde Subdelegaten besonder van Haer Ed. afscheyt ghenomen, die noch desselfen avonts vertrocken.

Den 27. naer dat Haer Ed. hadden Maeltijt gehouden, sijn deselve met haren gantschen Treyn van Rijfenburch vertrocken, met ontrent dertich soo Caroffen, Bagage-Wagens als Sleden, onder Convoy van ettelijcke Dragonders, ende des avonts gearriveert tot Marien-werder; seecker Steden in een laeghte tusschen het Geberghte leggende, daer voor twee Riviertgens de Nagot ende de Liebe in den anderen loopen, die ontrent een half mijl lagher sich vermengen mette Weyffel; is een vande groote Steden vant Furstendom Pruyssen, ende seer vermaert door de treffelijcke Domkercke ende Slot dat aldaer is, ghelijck oock door seeckere Dantsicker ofte Secreet aen't voornoemde Slot, met treffelijcke boghen annex zijnde, hebbende aen't eynde vande selve eenen hooghen Toorn, ghebout (ghelijck den Pruysschen Cronijck-Schrijver seyt,) by eenen Godloosen Dompaepe ofte Bisschop, die over zijne ontucht aengesproken en gedreycht zijnde antwoorde, met verlos dese woorden: *Ich sebet inder Liebe*; d'Andere meynden hy wilde sulcken leven afterlaten, &c. maer hy liet desen Dantsicker ofte Secreet over de Riviere (die de Liebe genaemt wiert) makē, om zijne Woorden, maer niet zijns partijen meyninghe te voldoen, &c. Dese Stadt was voor als nu geordonneert de Residentie-plaets vande Heeren Mediateurs, alsoo de Poolse Commissarissen tot Rijfenburch, ende de Sweden tot Stan fouden logeren; Haer Ed. waren totten Borgermeester Anthonis van Ruytenburch ende den Rechter vande Stadt, doch den vorderen Treyn in andere Borgher-Huysen gelogeert, het Slot, Domkercke ende den voornoemde Dantsicker vertoonen sich als de volghende Figuyre uytwijft.

Het Slot ende Domkercke tot Marienwerder

Den 31. s'aftermiddachs, seeckere Poolen ontrent 200. sterck, zijn Doorl. Lant-lieden, (tegent accoort van Neutraliteyt) plunderende, zijn door eenighe van zijne Doorl. Soldaten achterhaelt, vijf of ses ter neder-gheschoten, veele ghequetst ende de reste weder te rugghe, naer ter Meven (zijnde ontrent twee mijlen hier van daen) ghedreven.

Den 1. ende 2. Februarij is niet schrijfs-waerdich ghepasseert.

Den 3. vroechede Morghen-stont zijn ertelijcke Cornet Poolen, gelijk oock eenich Voet-Volck over de Riviere, by Nieuborch, ghecome; die een ghedeelte van s'Chur-Fursten Volck in seecker Dorp hebben beset, bedrijvende ondertusschen grooten moet-wille, ende deden de omgheleghen Huys-Luyden de vlucht nemen met hare meeste Goederen.

Des Avonts laet was in dese Stadt een alarm door dien gheruchten quamen, dat de Poolen begonden te naerderen; sulcks dat een ghedeelte vant Garnisoen desselven nachts den heuren te secoureren, zijn uyt-ghetrocken.

Den 4. wierde door't gem: Chur-Fursten Volck te naerderen der Poolischen eenichsins belet.

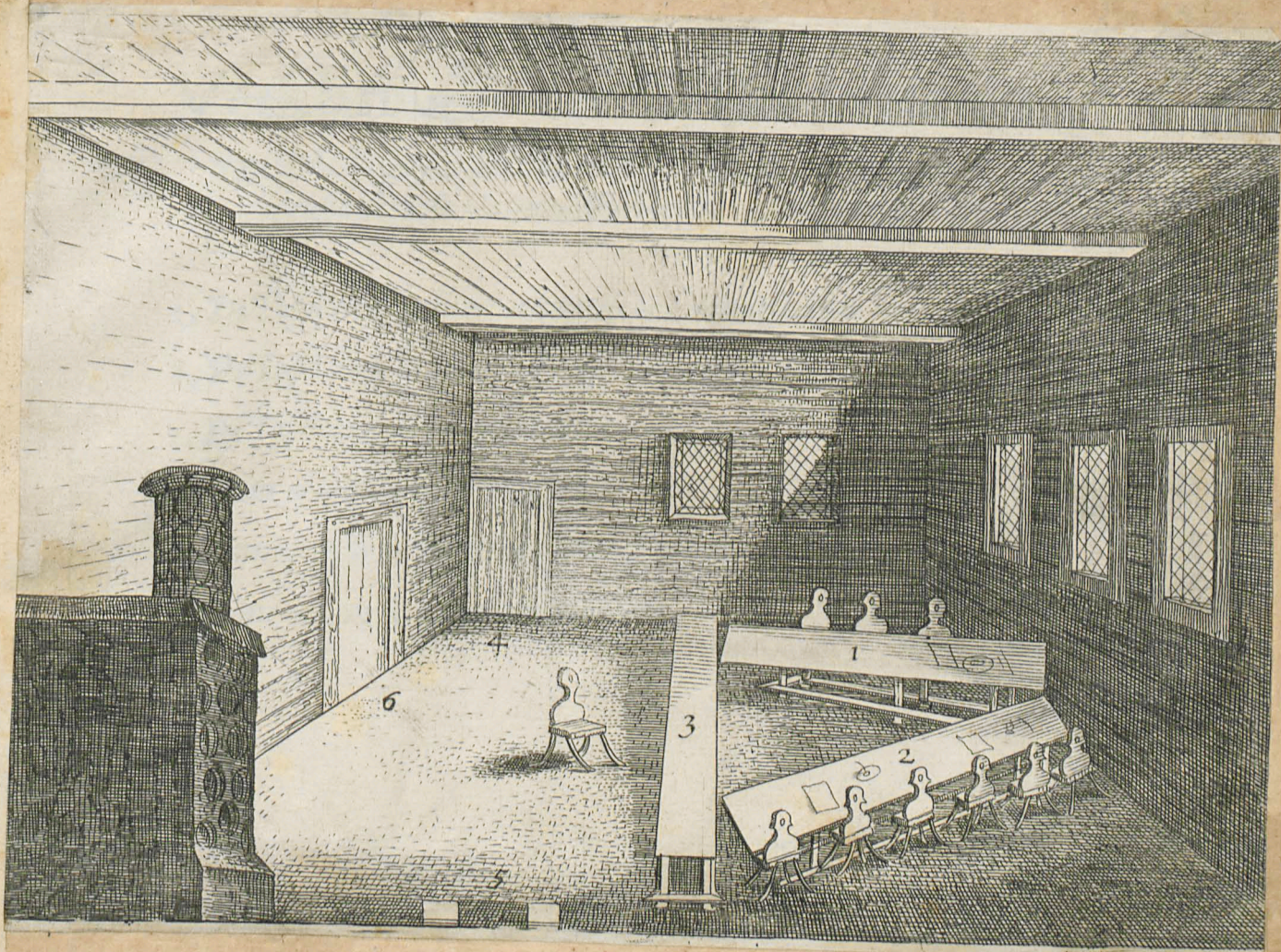
Den 5. op den middach verstonden dat s'Chur-Fursten Volck omringht zijnde by den Poolen meestendeel waren gevanckelijck wegh-gevoert naer Graudens, naer dat den Vendrich ende noch eenighe andere Soldaten ter neder gheschooten waren, doch wierden naerderhant wederom los ghelaten; Ondertusschen nam 'vluchten der Boeren geen endt, die alles in dese Stadt quamen berghen.

Den 6. is d'Heer Konnigsech een vande Heeren Brandenburchs Commissarifen tot Marien-Werder mede aengelanght.

Den 7. 8. 9. 10. ende 11. is niet schrijfs-waerdich ghepasseert, alleen dat Haer Ed. die daghen hebben geemployeert, om de by-een-comste door Brieven ende expressen, op't ernstichste te re-commanderen.

T. Stedeken Hollandt

Verklaringhe der Cyffer-Letteren

van dese Figuyre, zijnde de Stove geordonneert voor
wederzijdtse Commissarisen te besoigneren.

1. *De Tafel voor de Heeren Sweetsche Commissarisen.*
2. *De Tafel voor de Heeren Poolsche Commissarisen.*
3. *De Tafel voor de Heeren Mediateurs.*
4. *Deur of entree voor de Sweetsche.*
5. *Entree voor de Poolsche Commissarisen.*
6. *Entree voor de Heeren Mediateurs.*

Den 12. is d'Heer Bicker ende d'Heeren Steyn, zijnde mede een van de Brandenburgsche Commissarifen naer Honich-velt verreyft, om mette beyderfijds Subdelegaten de plaetse weder te besichtigghen, ende in't stellen vande Tafels daer Commissarifen aen fouden sitten, ende andere omstandigheden te accorderen, die des avonts is weder-ghekeert, de Camer daer Commissarifen fouden by den anderen komen, ende de Tafels gheordonneert om Commissarifen aen te sitten, waren gestelt, gelijk de voorgaende Figure verthoont, hoewel deselve Commissarifen aldaer noyt by den anderen zijn gheweest, maer altijt door de Heeren Mediateurs over en weder besocht.

Den 13. s'aftermiddachs zijn Haer Ed. eerst door den Heere Zawatsky ende daernaer door de Heeren Brandenburgsche Commissarifen ghevisiteert

Den 14. zijnde den lesten dach van den Provisionelen stilstant van Wapenen, zijn Haer Ed. mette Heeren Brandenburgsche Commissarifen, naert Dorp van Honich-velt, (plaetse ghedestineert totte handelinghe, zijnde een seer open ende verlaten Dorp,) ghereden, alwaer oock een weynich naer der selver aencomfte d'Heeren Sweetsche ende Poolische Commissarifen zijn ghearriveert, yder gheaccompaigneert met 300. Man soo te Voet als te Paerde, vande Sweetsche zijde waren tot Commissarifen ghestelt de na-volghende drie Heeren.

Heer Axel Oxenstierna, Ridder, Rijcx-Canceler van Sweden, Rechter vande Provintien van Norlandt ende Laplandt, Baron tot Kimitho, Heere tot Fyholmen ende Tydon, ende Gouverneur Generael over d'Onderdanen van zijne Majesteyt in Pruyssen, &c. Heer Iohan Banier van Mulhammer, Ridder, Oversten ende Gouverneur vande Forten van zijne Majesteyt opt Honet, &c. Ende Heer Erick Ryningh van Lachmanfoo ende Siofa, Ridder, Oversten ende Gouverneur, van wegghen zijne Majesteyt, vande Stadt Elbingh, &c.

Waer tegghen van de Poolische zijde ghecommitteert zijn, de volgende ses Heeren als Commissarifen van zijne Majesteyt ende de Kroon Poolen.

Reverendiss: Dnus Iacobus Zadzick Episcopus Culmensis & Pomesania, Regni
Poloniae Vice-Cancellarius.

Dnus Thomas de Zamoscie, Zamotsky, Palatinus Kiowie, Knyszynensis Capita-
neus.

Dn. Christophorus Wresolowsky, Marschalcus Curiae Magni Ducatus Lithuaniae,
Mielnicensis, Tykocinensis Suracensisq; Capitaneus.

Dn. Ioannes Lowicky, Capitaneus Brestensis.

Dn. Iacobus Zobiesky, Capitaneus Crasnostaviensis.

Dn. Magnus Ernestus Deenhof, Dorpatensis Capitaneus.

Den Heere Chur-Furst van Brandenburg die doort verfoeck zijner Gefanten tot Warfauw,
van den Coningh ende Comitien van Poolen, mede als Mediateur, nevens Haer Ed., geadmitteert
was, hadde daer toe ghecommitteert de na-volghende drie Heeren zijne Doorl. Raden.

Heer Andries Kreyts, Groot-Maerschalck van 't Furstendom Pruyssen, ende Over-Raedt van
zijne Doorl., &c.

Heer, Barnard Koningsch, Pruyssensche Hoff-Raedt, &c.

Ende Heer: Steyn, mede Raedt vant Furstendom Pruyssen, &c.

Naer dat d'Heeren Sweedtsche ende Poolse Commissarisen yeder in haer Logementen waren
afghetreden, (zijnde twee verlaten Boeren Huysen, staende aen weder-zijden vant Logement van
d'Heeren Mediateurs ofte de Stove voor d'Heeren wedersijdsche Commissarisen geordonneert
om by den anderen te komen) hebben Haer Ed. eerst d'Heeren Poolse ende daer naer de Sweet-
sche Commissarisen, van weghen d'aen-comste op de Handel-plaetse gecongratuleert, ende naer

dat d'Heeren Brandenburchse Commissarifen, de complementen ten weder-zijden mede hadden gedaen, is voor dien dach by beyde partijen, door intercessie van Haer Ed. ende d'gem. Brandenburchse Heeren, niet vorder gecomen als tot continuatie vanden Provisionelen stilstant voor noch veerthien dagen, wierden niettemin de wederzijdtsche procuratiën ende volmachten noch des selven avonts vice versa overghelevert, naert 'twelcke de Heeren Commissarifen zijn ghescheyden, de Sweetsche naer Stan, de Poolische naer Rijsenburch, ende Haer Ed. nevens d'Heeren Brandenburchse Commissarifen sich begevende naer Marien-werder.

Den 15. des morghens vroech, ontvinghen Haer Ed. door expressen schrijven vanden Heere Canceler van Sweeden, waer op naer communicatie mette Brandenburchse Heeren naer Rijsenburch aende Heeren Poolische Commissarifen is gheschreven, ende datelijck per expressen voortghesonden

Den 16. s'morghens vroech, zijn Haer Ed. nevens d'Heeren Brandenburchse Commissarifen weder naer de Handel-plaets verreyft; Naer dat de beyde partijen aenghecomen (ende by Haer Ed. ende de Brandenburchse Heeren in haer Logementen waren begroet) hebben Haer Ed. en de Brandenburchse Heeren als Mediateurs, tot verscheyde-mael mette selve partijen over ende weder ghecommuniçiert, sonder dat vermits difficulteyten tusschen beyden ghevallen, dien dach yets heeft connen verricht werden, is overfulcks de tweede by-een-comste ge-cyndicht, ende zijn partijen met haer by-hebbende Convoy weder naer Stan ende Rijsenburch, doch Haer Ed. ende de Brandenburchse naer Marien-werder ghekeert.

Den 17. s'morghens hebben Haer Ed. de visite ghedaen aen de Heeren Brandenburchse Commissarifen.

Des middachs is d'Heer van den Honaert met een deel van Haer Ed. Treyn naer Stan (daer de Heeren Sweedtsche Commissarifen waren) verreyft, Stan is een Starostye; welcke veel Landts onder sich heeft, de Stadt ende het Slot leggen in een Valeye, eenichsins sterck door seker Meer datter ront-omme leght, is by den Sweden geoccupeert ende als nu met haer Garnisoenen beset.

Den

Den 18. is d'Heer van den Honaert weder-gecomen van Stan, naer welckers aencomste Haer Ed. zijn ghevisiteert door een vande Brandenburgsche Heeren.

Den 19. is d'Heere Lant-Hoffmeester Kreytsen naer zijne Doorl. van Brandenburg (die hem met eenighe zijne Raden, gheduyrende dese handelinghe tot Pruyssche-marcq, zijnde ontrent seven mijlen wijder, onthielt) verreyft.

Gelijck oock d'Heer Koningsch zijnde mede een vande Brandenburgsche Commissarisen naer Rijsenburch (om mette Heeren Poolische Commissarisen yets te communiceren weghens de handelinghe) is vertrocken.

Den 20. is d'Heer Koningsch weder-gecomen van Rijsenburch.

Den 21. s'morghens hebben Haer Ed. de visite ghedaen aende Heeren Brandenburgsche Commissarisen.

Den 22. zijn Haer Ed. gherevisiteert door de Heeren Brandenburgsche Commissarisen.

Den 23. s'morghens vroech zijn Haer Ed. nevens d'gem. Heeren Brandenburgsche Commissarisen, naer Honich-velt op de Handel-plaetse verreyft, de wedersijdsche Commissarisen aldaer mede ghecomen ende in haer Logementen afghetreden zijnde, wierden door Haer Ed. ende de Brandenburgsche Heeren, als voor desen ten wedersijden gevisiteert, sonder dat vande saecke (vermits miscontentement inde wedersijdsche plenipotentien ghevallen) yets heeft connen gheeffectueert werden, maer is dese, zijnde de derde by-een-comste des avonts ghescheyden met weynich apparentie, van naerder by een comste, ofte reassumtie vande handelinghe, ende sijnde beydersijdsche Commissarisen ghelijck oock Haer Ed. ende de Brandenburgsche Heeren weder-ghekeert.

Den 24. s'morghens vroech, zijn Haer Ed. ghesamentlijck naer Stan verreyft, alwaer deselve naer haer aencomste, (metten Heere Cancelede ende andere Sweetsche Commissarisen hebben gesproocken) des middachs by de selve zijn ter Maeltijt verbleven, ende des avonts werdende, in't affscheyden met twee Canon-schooten vereert, vertrocken, ende noch desselven avonts laet tot Marien-weder weder-gekomen, by de Sweetsche Commissarisen hebben geïnpetreert dat noch eenige dagen tot Stan souden subsiteren.

Den 25. naer dat Haer Ed. de Heeren Brandenburgische Commissarisen hadden geviseert, zijn deselve nevens d'Heer Koningsch naer Rijsenburch vertrocken, om mette Heeren Poolische Commissarisen 'tgebefoigneerde, aende zijde van Sweden, te communiceren.

Den 26. is by Haer Ed. expressen met schrijven afghevaardicht, aenden Heere Canceler van Sweden, &c.

Den 27. naer de Predicatie hebben Haer de Heeren Brandenburgische Commissarisen geviseert, by de welke des middachs wierden ghetraecteert.

Den 28. s'morghens zijn Haer Ed. geviseert door den Heer Baron van Montioye.

Deselven morgens ten acht uyren zijn Haer Ed. nevens d'Heeren Brandenburgische Commissarisen voor de vierde ende lestemael naer de Handel-plaetse verreyft, alwaer de beyder-sijdsche Commissarisen terstont mede aengecomen sijn, ende door Haer Ed. en de voornoemde Brandenburgische Heeren ten weder-sijden besocht: sonder dat de beyde partijen niet-teghenstaende veel devoiren tot eenighe naerder accommodatie hebben connen ghebracht werden, maer is ter contrarie de handelinghe by de Sweedtsche Heeren opgheseyt, ende zijn des avonts ghelijckelijck van daer ghescheyden ende yder by den zijnen weder-ghekeert.

Den 29. is d'Heer Landt-Hoffmeester Kreyts naer Rijsenburch (daer de Poolische Commissarisen als noch waren) vertrocken.

Den 1. Martij zijn Haer Ed. by de Heeren Brandenburgische Commissarisen gheviseert.

Des avonts is d'Heer Lant-Hoffmeester van Rijsenburch over Stan (alwaer mette Heeren Sweetsche Commissarisen insghelijcks hadde ghesproocken) weder-ghekomen.

Den 2. s'morghens, hebben Haer Ed. de visite ghedaen, aende Brandenburgische Heeren Commissarisen.

Den 3. hebben Haer Ed. de revisite ontfanghen vande ghemelte Heeren Brandenburgische Commissarisen.

Den 4. is d'Heer van den Honaert, gheaccompagneert door den Heer Koningsech zijnde een van de Brandenburgse Commissarisen, naer Stan verreyft, die aldaer mette Heeren Sweedtsche Commissarisen hebbende ghesproocken, des avonts weder-ghekeert is; doch d'Heer Koningsech is van daer voorts ghereyft naer Rijsenburch, om mette Heeren Poolse Commissarisen, 'tghebe-soigneerde aende zijde van Sweden te communiceren.

Den 5. naer de Predicatie zijn Haer Ed. ghevifiteert door den Heere Agent van Groot-Bretaignen.

Den 6. zijn d'Heeren vanden Honaert ende van Beaumont, s'morgens vroeck na Rijsenburch vertrocken, hebben terstont naer der selver aencomfte d'Heeren Poolse Commissarisen ghevifiteert, ende wierden des middachs door den Heere *Ioannem Louduisky Capitaneum Brestensem* ende des avonts door den Heere *Thomam de Zamoscie Zamoiscky Palatinum Kioviensem* twee vande Heeren Poolse Commissarisen seer treffelick ghetracteert, dien nacht aldaer verbleven.

Den 7. zijn Haer Ed. weder-ghekeert van Rijsenburch.

Den 8. ende 9. is niet ghepasseert.

Den 10. s'morghens zijn Haer Ed. ghevifiteert door den Heere Secretaris Zawatsky afgesonden by de Heeren Poolse Commissarisen, om met Haer Ed. eenighe voorslaghen nopende de ghemeene saecke, te communiceren.

s'Aftermiddachs zijn Haer Ed. insghelijcks gevifiteert door de Heeren Brandenburgse Commissarisen.

Den 11. is d'Heer Bicker nevens een vande Brandenburgse Heeren naer Stan verreyft ende des avonts weder-gekeert, door welke verstonden dat d'Heeren Sweedtsche Commissarisen corts naert afscheyden van Haer Ed. insghelijcks naer Marienburch waeren vertrocken.

Den 12. s'middachs hebben haer Ed. de Brandenburgse Heeren ghetracteert.

Den 13. zijn d'Heeren Bicker ende van Beaumont, nevens eenighe van de Heeren Brandenburgse Commissarisen naer Rijsenburch verreyft, ende naer dat mette Heeren Poolse Commissarisen hadden gecommuniceert, des avonts weder-gekeert.

Den

Den 14. zijn Haer Ed. ghesamentlijk naer Stan, (daer men meende de Heeren Sweedtsche Commissarisen, te sijn) vertrocken: ende alsoo op den wegh vernamen deselve Heeren dien dach daer, niet connen comen, zijn weder te rugge ghekeert.

Den 15. zijn Haer Ed. ghesamentlijk naer Stan verreyft, (alwaer d'Heeren Sweetsche Commissarisen dien morghen te sullen zijn, hadden gheadviseert) op Haer Ed. aencomste aldaer, arriveerden eerst de ghemelte Heeren Commissarisen, die aenstonts door Haer Ed. wierden ghecongratuleert: ende zijn naer een drie of vier uyrighe conferentie weder ghescheyden, de Heeren Sweetsche Commissarisen sich naer Marienburch, ende Haer Ed. naer Marien-werder, beghevende; zijn des avonts aldaer weder aengecomen.

Desselfen avonts corts naer Haer Ed. aencomste, sijn deselven door de Heeren Brandenburchse Commissarisen ghevisteert.

Den 16. hebbē de Brandenburchse Heerē Commissarisen van Haer Ed. finael afscheyt genomē.

Den 18. zijn Haer Ed. ghesamentlijk, behalven d'Heer Bicker die niet wel te passe was, naer Rijsenburch verreyft; van waer even op der selver aencomste den Heere Chur-Furst van Brandenburch (die hem voor eenighe daghen aldaer onthouden, ende de Heeren Poolfsche Commissarisen met een solemnelen Bancket getraecteert hadde) naer Pruyssmarcq verreyfde, Haer Ed. hebben daer naer vande Heeren Poolfsche Commissarisen (die den volghende dach meenden te vertrecken (mede finael afscheyt ghenomen, ende zijn des avonts weder-gekeert.

Den 19. hebben Haer Ed. haer geprepareert totte reyse.

Den 20. naer dat Haer Ed. door de Magistraet alhier, op't Raedt-Huys ghetraecteert waren, zijn deselve met twee Carossen, ende by de dertich Bagage-Wagens, van Marien-werder gescheyden, ende des avonts verbleven, op't Slot van Rijsenburch alwaer Haer Ed. door ordre vanden Heere Chur-Furst van Brandenburch wierden ghetraecteert, by den Baron van Kitlitz, zijne Doorl. Amptman aldaer.

Den 21. s'morghens vroeck eer de Bagage-Wagens ghereet waren; zijn Haer Ed. vooruyt gereden naer Pruyffemarck, daer sijne Churvorstel. Doorl. sich alsdoen onthielt, die Haer Ed. s'middachs treffelijck tracteerde; 'tSlot van Pruyffemarcq zijnde mede eē van de outfte hier te Lande.

Naer den middach (naer ghenomen afscheyt van sijn Doorl.) zijn Haer Ed. weder vertrocken, met drie Caroffen; doch de Bagagie die eenighe uyren al voor-uyt ghereden was, ende onderweghen van Wagens ververschte, is met Haer Ed. ende seecker Convoy van 15. Ruyters, des avonts eerst ghelijckelijck tot Hollandt ghecome, Haer Ed. zijn dien nacht aldaer verbleven, ende van weggen zijne Doorl. ghetracteert, door d'Heer Hans Reuter, Amptman van Hollandt, &c.

Den 22. naer dat Haer Ed. Maeltijt hadden gehouden, zijn deselve met haren Treyn weder vertrocken, met Convoy van ontrent 50. Dragonders, vermits tusschen Hollandt ende Elbingh meer perijckel was vande Poolen; die den voorleden nacht seecker Dorp, niet wijt van Hollandt gelegen uyt-gheplondert, eenighe Boeren miserabelijck gheschent, ende oock eenighe omghebracht hadden; ende sijn naer den middach gecomen tot Elbingh, werdende buyten de Stadt bejegend ende verwillecompt, by den Heere Grave van Toorn, &c.

Naer Haer Ed. aencomste, zijn deselve van weggen den Heere Canceledor gecongratuleert, door den Heere Philips Sadler, Conincklijke Majesteys in Sweden Secretaris, ende van weggen Hooghst-gem. Heere Rijcx-Canceledor ghetracteert.

Den 23. s'morghens zijn Haer Ed. ghevisiteert door den Heere Canceledor voornoemt.

Des aftermiddachs sijn Haer Ed. in ghelijcks van wegen den Eerbaren Raedt door twee Raets-Heeren deser Stadt, verwillecomt, ende daer naer vereert met 12. Stadts-Kannen Wijn.

Den 24. s'middachs zijn Haer Ed. door des Heeren Canceledors outfte Soon d'Heer Gustaeff Oxenstjern over Maeltijt verselschapt, ende hebben naer de deselve de revisite gedaen aende meer-gem. Heeren Canceledor van Sweden.

Den 25. sonden Haer Ed. den Secretaris Schultsen naer den Heer Churvorst van Brandenburg die tot Pruyffemarcq hem noch onthielt.

Den 26. niet ghepasseert.

Den 27. s'morghens vroech is den Graeff van Thorn met ettelijcke 1000. te voet ende te paert, uyt Elbing over Marienburch opgetrocken, van meninge om ontrent Graudentz yet te attenteren.

Naer den middach wierden Haer Ed. gevisiteert door den Heere Canceledor van Sweden, die datelijck daer naer de Troupes volchde naer Marienburch toe.

Den 28. is den Secretaris Schultsen weder-gecomen van Pruyssemarq.

Den 29. zijn Haer Ed. vergaft by den Major der Stadt Elbinghen, &c.

Den 30. ende 31. mitsgaders 1. ende 2. April is niet gepasseert.

Den 3. zijn de Troupes die metten Graeff van Thorn in aentocht gheweest hadden weder-gekeert, hebbende om de Stadt Graudentz ontrent de 20. Dorpen verbrant, ende onder anderen mede seecker Hoff vande Castelain van Halitz Vice-Generael van't Pools Legher, daer gheseyt wiert soo veel granen op te zijn, datmen so een Armee een gantsche maent met deselve soude gespijst hebben, brachten oock mede eenige Gevangene Poolse Edellieden ende eenighe Borgers van Dantzick, met een treffelijcke buyt.

Den 4. is den Heere Canceledor van Marienburch weder tot Elbinghen gecomen.

Den 5. naer den middach hebbē Haer Ed. de visite gedaen aen de Heere Canceledor van Sweden.

Den 6. is niet ghepasseert.

Den 7. hebben Haer Ed. de revisite ontfanghen van den Heere Canceledor van Sweden.

Den 8. niet bysonders gepasseert.

Den 9. heeft den Heere Rijcx-Canceledor van Sweden, Haer Ed. vereert met een solemneel Baquet, daer toe oock ghenoodicht waren de voorneemste Officiers van zijne Majesteit, ende onder anderen den Heere Grave van Thorn, mitsgaders den Heere Erick Rijmingh Gouverneur der Stadt; Haer Ed. Edellieden ende Officiers, wierden mede gheplaceert onder eenighe van zijne Majesteits Officiers; Ende zijn Haer Ed. des avonts weder in't Logement ghevoert.

Den 10. s'middachs hebben Haer Ed. drie vande Borgermeester deser Stadt, getraecteert.

Den 11. sonden Haer Ed. den Hooff-meeester nae Dantzick om eenighe saken totte aenstaende reyse naert Vaderlant, als anders noodich te procureren, dien den 17. is weder-gekeert. Den

Den 18. 19. 20. 21. 22. ende 23. deser is niet schrijf-waerdichs ghepasseert.

Den 24. zijn Haer Ed. door den Heere Canceler ghevisiteert; hebben mede noch desselven daechs haer beginnen te prepareren totte reyse naer de Pilau, ende hare Bagage des avonts noch laten 'tscheep brenghen.

Haer Ed. zijn door ordre vanden Heere Canceler, van wegghen zijne Majesteit van Sweden, al den tijt die tot Elbingh sijn geweest getraecteert ende ghedefroyeert, werdende op-ghewacht doof Andries Matson Capiteyn Major van't geheele Regiment binnen de Stadt Elbingh leggende, &c.

Den 25. s'morgens vroeck hebben Haer Ed. finael affcheyt ghenomen vanden Heer Canceler van Sweden, &c.

Naer dat Haer Ed. hadden Maeltijt ghehouden, zijn deselve door de Heeren Erick Rijmingh Gouverneur der Stadt ende Gustaeff Oxenstiern des Heeren Cancelers outste Soon, nevens veel andere voorneme Officiers, geleyt door eenighe Compagnie, (daer toe inde Wapenen gebracht) tot aende Haven, alwaer Haer Ed. vande gem. Heeren afscheyt nemende int Coninghs Jacht (dat daer toe geprepareert ende met eenige Soldaten vande Garde vanden Heere Canceler voorsien was) getreden, ende daer mede gelijk oock met 2. andere Schepen, voor de Bagage ende eenige vanden Treyn geprocureert, datelic af-gevaren, so haest met onse 3. voornoemde Schepen buyten de Haven gecomen waren, zijn so uytte Stadt als mede uyt eenige Struyffen (sijnde Wtleppers die maer een half Cartouw voor inde Boech voeren) inde Haven leggende, met 14. Canon-schooten vereert; passeerden noch dien dach voorby Tolckremit ende Frauenburch.

Den 26. s'morgens Haer Ed. inde Pilau sijnde gearriveert, lieten door den Secretaris Schultsen de visite doen, aen den Heere Alexander Leslé Gouverneur van de Forten aldaer.

Den 27. is de Vloote van zijne Majesteit van Sweden onder den Heere Rijcx-Admirael Carel Carelsz. Guldenhelm sterck ontrent 10. Oorloch-schepen (latende daer-en-boven eenighe op de Reede voor Dantzick) met 4. Prijsen, (die uyt Dantzick comende, in hare handen gevallen waren) op de Reede voor de Pilau gearriveert, werdende int aencomen uyt yeder Schip 2. schoten geloft;

daer op by alle de Forten gelijk ooc by eenige Hollantsche ende Engelsche Schepen, (inde Haven legghende) met twee is gheantwoort.

Den 28. fonden Haer Ed. den Secretaris Schultsen naert Boort van den gemelten Admirael, om den selven te salveren, doch en coste om den harden contrarien Wint niet van Lant geraken, maer alsoo verstont den gem. Heere Rijcx-Admirael aen Landt verwacht wiert, heeft sijne Gen. aldaer aencomende gefalveert, ende van wegen Haer Ed. de behoorlijcke complementen gedaen, welke zijne visite aen Haer Ed. excuseerde, door dien zijne Majesteit hem ghelaft had sich datelijck naer de Reede voor Dantzick te vervoeghen.

Van den 28. Aprilis totten 2. May incluyt, is niet gepasseert.

Den 2. 3. 4. ende 5. May, is de Hollantsche Vloote sterck ontrent festich Coopvaerdy-Schepen inde Pilau successivelijck ghearriveert.

Den 6. zijn de langh-verwachte Oorloch-Schepen gedefineert om Haer Ed. met haren Treyn over te voeren, (yder gemant met 80. Koppen, ende 18. Stucken Geschut, daer over Capiteynen waren Thomas Pieterfz. ende Dionys Tiorquois, beyde van Amsterdam,) ten lesten mede inde Pilau gearriveert; die in't passeren, voorby de Sweetsche Forten, ende een Oorloch-Schip aldaer leggende, drie schooten hebben geloft, waer op so uytte voornoemde Forten, als 't Oorloch-Schip met twee is gheantwoort.

Den 7. hebben Haer Ed. haer geprepareert totte reyse, omme so haest de Wint mochte dienen 'tseyl te gaen.

Den 8. 'smorgens zijn Haer Ed. ende der selver gantsche Suyte gheembarqueert in beyde de Oorloch-Schepen; wachtende op den Wint: ende zijn dien dach ende nacht noch blijven leggen vermits den Wint contrarieerde.

Den 9. zijn Haer Ed. weder te Lande gegaen ende dien dach ende nacht aldaer noch verbleven.

Den 10. alsoo de Wint begoft te dienen zijn weder 'tScheep gegaen, ende voorts uyt-seylende, hebben beyde Oorloch-Schepen al haer Geschut geloft, waer op uytte Schansen ende het Sweets

Oorloch-

Oorloch-Schip aldaer leggende, uyt yeder met twee is geantwoort: So haest buyten waren gecomē ist seer stil geworden, de Wint Zuyt-Zuyt-west zijnde, dreven langs 'thooge Lant van de Pilau.

Den 11. is de Wint gebetert, ende sijn naerden middach gepasseert het hooge Lant van Cassouben, doch is de Wint op den avont weder-gekeert ende dien nacht also verbleven.

Den 12. s'morgens den Wint weder beterende, hebben op den aftermiddach int gesicht ghecregen het Eylant van Bornholm; doch is teghen den avont weder-gekeert naert Noort-west ten Noorden, contrarie onsen cours.

Den 13. de Wint beterende, passeerden voor by Bornholm ende hadden naer den middach in't gesichte de Eylanden Rugen ende Meun, met het vaste Lant aen Valsterbon.

Den 14 comende door de droogen, passeerden op den middach de Stadt Coppenhagen, ende sijn des avonts gecomen op de Reede voor Elfenoir, alwaer Ancker uyt-wierpen, ende beyde de Schepen met strijcken van Marffeylen, ende drie schooten Canon voort Casteel Croonenburch de reverentie deden.

Haer Ed. fonden terstont daer naer, haren Hoffmeester aen Lant, om den Commissaris Cracouw van der selver aencomste te verwittigen, welke datelijck daer naer metten gem. Commissaris weder aen Boort gecomen is, Haer Ed. resolveerden aldoen vermits het laet wierdt dien nacht noch 'tScheep te blijven.

Den 15. s'morgens vroech, zijn Haer Ed. met haren Treyn naer Lant ghevaren, werdende in't af-scheyden uyt yeder Schip drie schooten geloft; Haer Ed. namen tot Elfenoir, haer Logement ten Huysse van den meer-gem. Commissaris Cracouw.

Versonden aldaer, sijne Majesteit van Denemarcken opt Slot van Fredericx-borch vier mijlen wijder te zijn.

Alsoo Haer Ed. mede versonden, de periculen ter Zee groot te zijn, vermits de Duynkerckers sterck in Zee waren; resolveerden aldaer noch eenige daghen te subsisteren, om af te wachten de comste van noch eenighe Oorloch-Schepen tot Convoy.

Den 16. 17. ende 18. is niet schrijf-waerdichs gepasseert.

Den 19. is zijne Majesteit van Denemarcken tot Elsenoir gecomen ende den 20. vroeck weder vertrocken naer Fredericx-borch.

Den 20. 21. 22. ende 23. is mede niet bysonders ghepasseert.

Den 24. is zijne Majesteit van Denemarcken weder tot Elsenoir aengecomen.

Deffelve daechs is den Cap. Gerrit Claesz. Ruyter met zijn Schip gemant met 75. Man ende 24. Stucken Geschut, convoyeerende inde 30. Coopvaerders, inde Sont aen-gelanght; waer met ende mette 2. andere Schepen van Oorloge Haer Ed. resolveerden de reyfe te vervorderen.

Tegens den avont heeft den Coninck van Denemarcken Haer Ed. laten noodigen om op s'anderendaechs s'middachs met zijne Majesteit de Maeltijt te houden.

Den 25. tegens den middach, zijn Haer Ed. door een Conincklijcke Carosse ende twee zijner Majesteits Edelluyden, op't Slot van Croonenburch gevoert, ende aldaer voor de Sale ontfangen, byden Heere Duytschen Hoff-Maerschalck, ende voorts by zijne Majesteit ghebracht, welke Haer Ed. naer eenighe discoursen aende Tafel geleyt, ende aende eene sijde vande selve Tafel doen placeren heeft, gaende recht tegen over Haer Ed. sitten de Heeren Grave van Thorn d'oude, Grave van Solms ende den Heere Rijn-Grave, nevens eenighe andere Edellieden ende Officiers soo van zijne Majesteit als Haer Ed. De Maeltijt wiert met weder-sijdtche discoursen van zijne Majesteit ende Haer Ed. gecontinueert tot op den avont, wanneer deselve met ghelijcke eer sijn gedimiteert, ende weder naert Logement gevoert.

Den 26. s'morghens is zijne Majesteit naer Coppenhagen vertrocken.

Haer Ed. waren van meninge naer de Maeltijt 'tScheep te gaen, doch mosten, om den subijten harden Wint, ende door dien niet aen boort costen comen, dien nacht aldaer noch verblijven.

Den 27. s'morghens ten ses uyren de Wint wat zijnde gestilt zijn Haer Ed. met haren Treyn naert boort ghevaren, doch zijn om den dicken Mist noch blijven leggen.

Ten acht uyren zijn Haer Ed. mette voornoemde drie Oorloch-Schepen ende een Vloote van
ontrent

ontrent 80. Coopvaerdy-schepen 'tseyl gegaē, passerende voor byt Casteel Croonenburg, hebbende 3. Schepen yder 12. Stucken gheloft, daer op byt selve Casteel met 3. schooten is geantwoort. 'tCasteel gepasseert zijnde, is Haer Ed. door een Jolle, uyt last van zijne Majesteit toeghesonden, een stuck Wilts dien morgen eerst geschooten.

Passeerden voorts diē dach voorbyt Col ende 'tEylant van Anhout, sijnde 12. mijlen vande Sont.

Den 28. s' morgens passeerden het Eylant Lezou, eñ naerden middach den Hoeck van Schagen.

Den 29. hadden den Wint contrarie, seylende van verre voorby Noorwegen.

Den 30. hebbende de Wint alfnoch contrarie, zijn mette gantsche Vloote in Vleckeren (sekere Haven leggende in 't Coninckrijck van Noorwegen, seer verfekert door de hooge Klippen die het rontom heeft liggen, ende seer bequaem zijnde om de Schepen voor stroom ende quade Winden te salveren) gelooopen, ende aldaer verbleven.

Tegens den avont, is aldaer mede aengecomen Capiteyn Ian Thijssen van Hoorn, met zijn Schip, op hebbende 28. Stucken, ende 75. Man zijnde den 22. voorleden uyt het Vlie geseylt.

Den 21. was de Wint alfnoch contrarie.

Den 1. ende 2. Junij woey het eenen harden storm uytten Zuytwesten eñ Zuyt-west ten Westē.

Den 3. de Wint met stilte beterende, naer dat met een Canon-schoot, die vande Vloot hadden gewaershouwt, zijn des morghens mette selve Vloote uyt geseylt, doch mosten naerden middach vermits den Wint keerde, ende seer harde begon te waeyen, weder inloopen.

Den 4. was de Wint alfnoch contrarie.

Den 5. zijn aldaer inde Haven mede ghecomen 2. Engelsche Oorloch-Schepen, welcke een Prijs, zijnde een van Stetin hadden becomen, die op Vranckrijck wilde seylen.

Den 6. de Wint beterende, zijn mette voorz 4. Oorloch-Schepen, ende de Vlote Coop-Vaerders die aldaer noch vermeerdert was, uyt-gelooopen, werdende in't passeren vande voornoemde 2. Engelse Schepen, by d'onse 3. schooten ende by de voornoemde Engelse beantwoort.

So haest buyten waren gecomen, rencontreerden ons 4. Oost-Vaerders, comende uyt Spagnien ende

ende geladen met Sout, welcke by den Capiteyn Ruyter wierden gedaen strijcken, ende naer dat ghevisteert waren, weder vry ghekent; ende wy passeerden noch dien avont het Iutsch Riff.

Den 7. teghens den middach kregen den Wint contrarie.

Den 8. hadden alsnoch den Wint contrarie.

Den 9. tegens den avont met goede koelte, is de Wint ghebetert, ende seylden alsdoen cours.

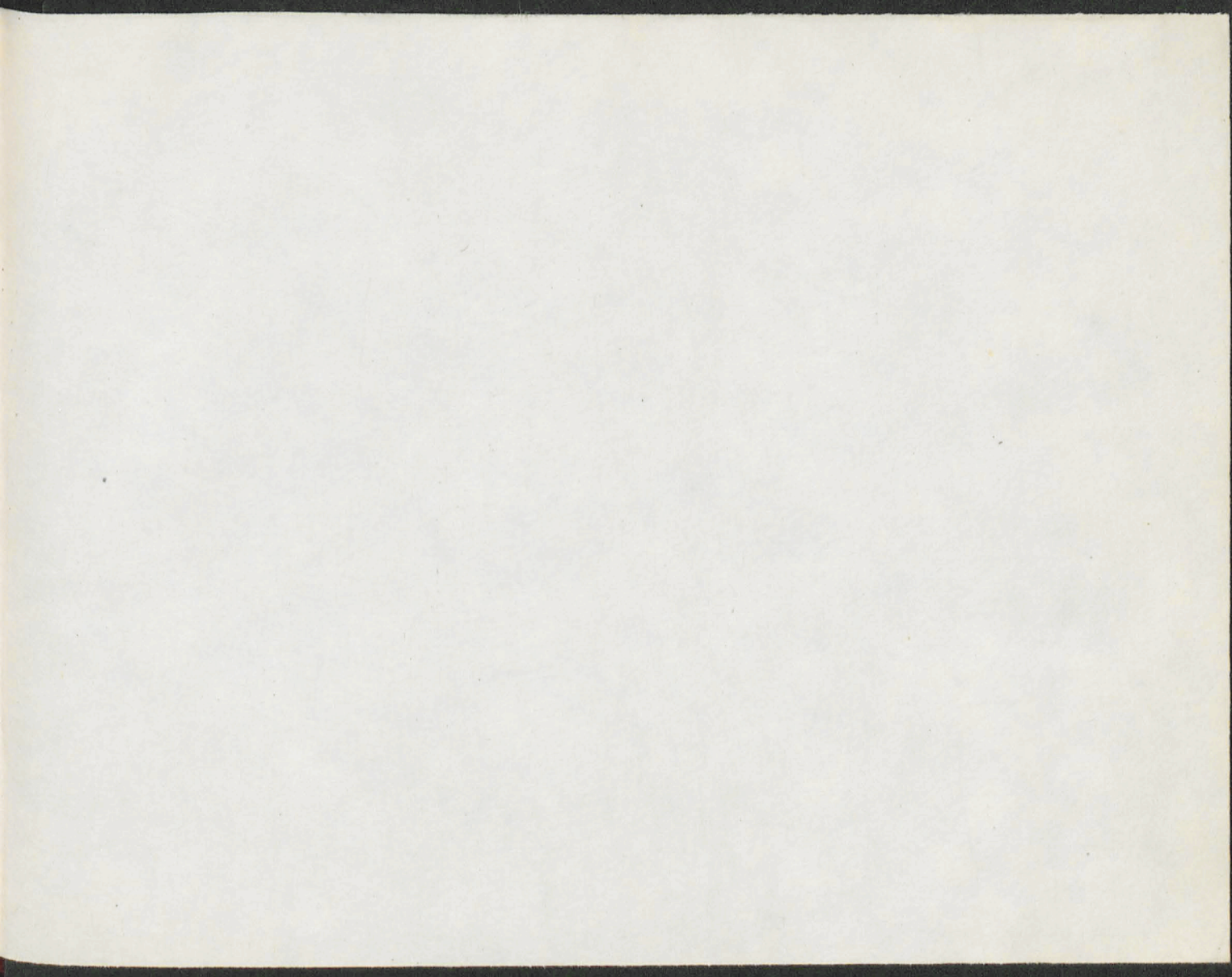
Den 10. s morgens vroeck, tegens onse gissinge, kregen het West-eynde van't Vlie in't gesichte.

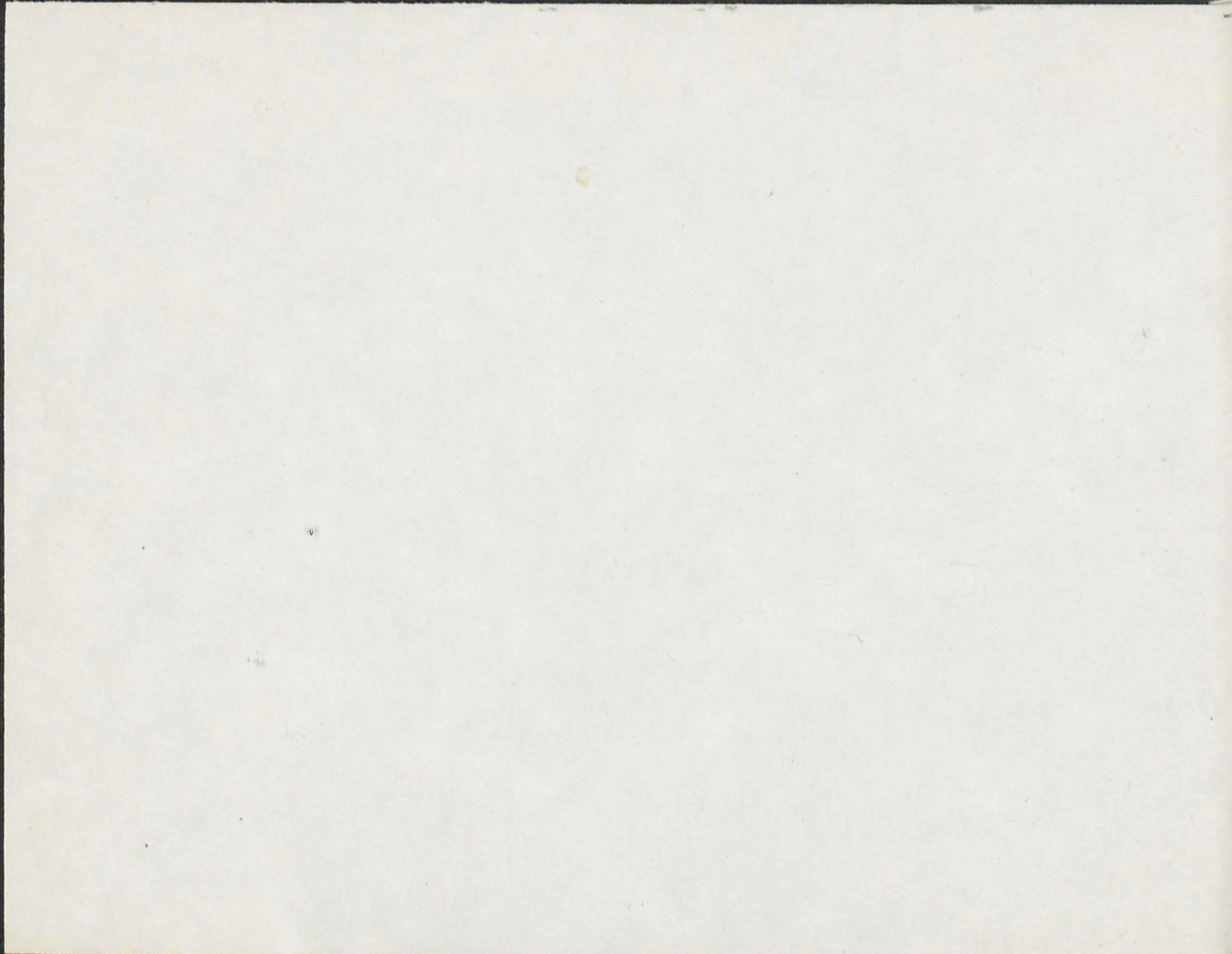
Tegens den middach zijn Haer Ed. in't Vlie aengekomen, ende terstondt aen Landt gaende, wierden uyt yeder Schip met drie schooten vereert; Lieten desselven aftermiddach sich noch voeren naert West-eynde van't Vlie.

Snachts tusschen den 10. ende 11. lieten Haer Ed. sich vorder oversetten tot aende Helder, van waer des morgens mette Wagen vertrocken, d'Heer Bicker op Amsterdam (alwaer zijn E. dien avont noch arriveerden) ende d'Heeren vanden Honaert ende van Beaumont voorts naerden Hage, alwaer dien dach sijnde Pincxter-dach mede aen quamen, Sulcks dat in dese Legatie 'usedert Haer Ed. vertreck, tot dese weder-comste toe, geconsumeert sijn derthien Maenden ende ses dagen, niet sonder groot pericul ende ongemack, hebben dien niet tegenstaende Godt loff, niemant achter-gelaten, maer zijn alle, met gesontheyt weder-gekeert.

E Y N D E.

OPRAWĘ WYKONANO
w prac. introl.-konserwat.
Biblioteki „Ossolineum”
Data 6. III 85 podpis Delimda

2
—
25

